AMIGOE
109E JAARGANG — NO.: 210 ZATERDAG 12 SEPTEMBER 1992

VANDAAG

LENDL
...uitgeschakeld...

Prekè

Foto:Zes magistraten met van links naar recht...

V. raad: geen besluit over uitbreiding troepenmacht

Vance, Owen en Joegoslavië: optimisme over vredeskansen

NEW YORK/BELGRADO - De Veiligheidsraad (V-raad) van de Verenigde Naties heeft vrijdagavond nog geen besluit genomen over het sturen van extra troepen naar Bosnië. Het debat werd tot maandag opgeschort. In Belgrado verklaarden leiders van romp-Joegoslavië en de voorzitters van de Geneefse Joegoslavië-conferentie, Cyrus Vance en David Owen, optimistisch te zijn over de mogelijkheden voor een regeling van de burgeroorlog in Bosnië-Hercegovina. De gevechten in de republiek hielden aan en vliegtuigen waren bij de bloedige gevechten betrokken.

VN-secretaris-generaal Boutros Boutros-Ghali had donderdag formeel voorgesteld het aantal VN-soldaten in Bosnië aanzienlijk te verhogen en hun met de militaire bescherming van de humanitaire leveranties voor de noodlijdende burgerbevolking te belasten. In zijn rapport aan de V-raad noemde Boutros-Ghali geen concreet aantal van de extra troepen. Maar diplomaten gaan er van uit dat het huidige aantal van vijftienhonderd VN-manschappen wordt opgevoerd tot zes- tot zevenduizend.

Aan de besprekingen van Vance en Owen in Belgrado namen de president van romp-Joegoslavië, Dobrica Cosic, premier Milan Panic, de Servische president Slobodan Milosevic en opperbevelhebber Zivota Panic deel. Beide zijden begroetten de hervatting van de vredesconferentie in Geneve met de drie strijdende partijen. Ze waren het eens dat deze "ononderbroken tot het volledige succes" moet worden gehouden.

Volgens Owen is hierin een gewijzigde houding van de Serviërs op te merken. Sinds de vredesconferentie in Londen is de Servische leiding de internationale politieke druk duidelijk geworden over de eisen een einde te maken aan de etnische zuiveringen en het teruggeven van veroverde gebieden, aldus Owen. De Servische president Milosevic bevestigde dat Servië aan de conferentie constructief zal meewerken.

Van vitaal belang voor een vredesregeling is dat de partijen meewerken aan het onder VN-toezicht stellen van alle zware wapens en akkoord gaan met "internationaal beheer" van de water- en elektriciteitsvoorziening in Sarajevo. Ondersteund werd een voorstel van premier Panic aan alle grensplaatsen met Bosnië-Hercegovina VN-controles op te richten voor toezicht op transporten om een eind te maken aan de toevoer van wapens. Panic kondigde verder de heropening "binnen vier tot vijf dagen" van de autoweg Zagreb naar Belgrado aan, die eerst vooral door VN-konvooien kan worden gebruikt.

TABOE-ZONE

Na vertrek van Vance en Owen uit Belgrado duurden de gevechten in Sarajevo vrijdag voort. Maar de artilleriebeschietingen uit de Servische stellingen zouden in hevigheid afnemen, verluidt uit Bosnische kringen.

De Joegoslavische luchtmacht viel vrijdag volgens Bosnische berichten verscheidene steden in de republiek aan. Naar de Bosnische radio meldde werd vooral de stad Gradacac aan de rand de Save-vallei gebombardeerd. Daarbij zouden ten minste zeven mensen zijn gedood en 27 zware verwondingen hebben opgelopen. De VS overwegen een "taboe-zone" in te voeren in Bosnië-Hercegovina. Met zo'n maatregel zouden Servische vliegtuigen niet langer luchtsteun kunnen geven aan grondoperaties van Bosnisch-Servische eenheden. Dit heeft een hoge Amerikaanse ambtenaar gezegd.

Een ander voordeel van een taboe-zone is dat Servische vliegtuigen niet langer humanitaire hulpvluchten kunnen 'schaduwen'. De woordvoerder van Buitenlandse zaken in Washington noemde dit schaduwen "ronduit gevaarlijk". De Amerikaanse regering heeft erover geklaagd bij premier Milan Panic van Joegoslavië en bij de leider van de Bosnische Serviërs, Radovan Karadzic. Beiden hebben beloofd dat ze hun best zullen doen om aan het schaduwen een eind te maken.

De Raad van Europa heeft de VN vrijdag gevraagd alle noodzakelijke stappen te nemen om de uitvoering te verzekeren van resoluties van de V-raad over Joegoslavië. De VN-secretaris-generaal en de V-raad moeten optreden tegen partijen "die een politieke oplossing voor het conflict verhinderen en de veilige levarantie van humanitaire hulp tegenwerken". Dit staat in de slotverklaring van de raad welke 27 leden omvat. Afgevaardigden zeiden dat de verklaring een compromis is tussen leden die een harde lijn willen volgen, waaronder Turkije en Nederland, en landen als Bulgarije en Griekenland die weinig voelen voor vergaande internationale bemoeienis.

Zwaarste orkaan van deze eeuw

Enorme schade op Hawaii door Iniki

HONOLULU - Orkaan Iniki, net zo krachtig als Andrew die vorige maand het leven kostte aan vijftig mensen en enorme verwoestingen aanrichtte in Florida en Louisiana, is vrijdag over het Hawaiaanse eiland Kauai heen geraasd. De vijftigduizend inwoners zijn van de buitenwereld afgesneden omdat de elektriciteitstoevoer en telefoonverbindingen zijn verbroken.

De balans van de schade was zaterdagochtend dan ook nog niet goed op te maken. Uit eerste telefonische gesprekken blijkt dat er een enorme schade is aangericht op het eiland. Over slachtoffers werd daarbij nog niet gesproken.

Bij het oog van de "killerstorm", zoals de orkaan in de Verenigde Staten werd aangeduid, werden snelheden van meer dan 200 tot 250 kilometer per uur gemeten. Kauai is het noordelijkste eiland van de Hawaiaanse archipel. Golven van zeven meter sloegen op de kust. Duizenden bewoners waren gevlucht naar hogergelegen gebieden om niet met de golven te worden meegesleurd. Volgens Bob Sheets, hoofd van het Nationale orkaancentrum in Florida, was het de krachtigste orkaan die deze eeuw Hawaii heeft aangedaan.

De westkant van het eiland is het zwaarst getroffen. Dit gebied is vooral beplant met suikerriet. Het dichtstbevolkte eiland Oahu, waar Honolulu ligt, lijkt gespaard gebleven voor het natuurgeweld.

Endeavour ruimte in

CAPE CANAVERAL -Het Amerikaanse ruimteveer Endeavour is zaterdag gelanceerd vanaf de basis Cape Canaveral in Florida. Dat hebben functionarissen van het ruimtevaartcentrum meegedeeld.

Het ruimteveer blijft een week weg voor wetenschappelijk onderzoek. Aan boord bevinden zich zeven bemanningsleden, onder wie een Japanner, de eerste zwarte vrouwelijke astronaut en een getrouwd stel. Verder herbergt de Endeavour levende kikkers, vissen en andere dieren die in de ruimte hun medewerking verlenen aan wetenschappelijk onderzoek.

Grensdispuut overwonnen

■ *SANTIAGO - Aanhangers van de linkse partijen in Chili hebben vrijdag betoogd bij gelegenheid van de negentiende verjaardag van de staatsgreep welke een einde maakte aan het bewind van dr Salvador Allende. De staatsgreep werd in 1973 gepleegd onder leiding van generaal Augusto Pinochet. Ondanks het aantreden van een democratisch bewind heeft Pinochet als militaire leider nog een flinke vinger in de pap. Het kwam tot een botsing met de politie toen ervan uit de betogers een Molotov-cocktail naar de agenten werd gegooid. Er werden verschillende arrestaties verricht.*

(AFP-satellietfoto)

Piloot van Endeavour

■ *KENNEDY SPACE CENTER - Volgens plan moet vandaag het Amerikaanse ruimteveer Endeavour weer de ruimte in. Het gaat dan om een gezamenlijk Amerikaans-Japanse missie. Als piloot fungeert Curtis Brown (zie foto).*

(AFP-satellietfoto)

Regering koopt Parker-aandelen voor een gulden

KRALENDIJK — Vrijdagochtend zijn de aandelen van Robert Parker Bonaire n.v. in het Hotel The Point at Bonaire overgegaan in handen van de centrale regering. Enige bieder was de Nederlandse adviseur Van Agtmaal, die namens de Antilliaanse regering optrad. Voor het bedrag van één gulden kwam de regering in het bezit van de aandelen.

Door de financiële problemen konden de aandeelhouders Fogel en Geltman niet aan de financiële verplichtingen aandoen, terwijl de regering garant stond voor een bedrag van 52 miljoen Zwitserse franc. Nu er mogelijk geïnteresseerde kopers zijn, was het van belang dat de regering over de aandelen kon beschikken.

Van Agtmaal bevestigde dat de eerste stap nu zal zijn om enig uitstel van betaling te vragen. Op 18 september namelijk zal een bedrag van acht miljoen Zwiterse franc op tafel gelegd moeten worden. Volgens Van Agtmaal kan het uitstel van betaling de eerste stap zijn tot een oplossing. Daarna zal een team van Nederlandse deskundigen nagaan in hoeverre het hotel als afgebouwd beschouwd kan worden.

In ieder geval wordt de Italiaanse aannemer Stephany SpA daarvoor verantwoordelijk gehouden. Het hotelproject zal pas aanvaard worden, wanneer het hotel geheel gereed is.

Verkoop kerncentrale aan Iran valt slecht

VS: China handelt zeer onvoorzichtig

WASHINGTON - De Verenigde Staten hebben vrijdag China op de vingers getikt wegens de voorgenomen verkoop van een kerncentrale aan Iran. Het besluit werd "hoogst onvoorzichtig" genoemd. Tot de verkoop was besloten tijdens het recente bezoek van de Iraanse president Ali Akbar Haashemi Rafsanjani aan Beijing.

De woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse zaken in Washington, Richard Boucher, zei dat de VS vinden dat "dit soort samenwerking erg onvoorzichtig is en moet worden vermeden". Boucher voegde eraan toe dat de VS hun ongerustheid ook kenbaar hebben gemaakt aan de Chinese volksrepubliek en aan Iran.

Volgens Boucher zou de samenwerking tussen China en Iran de Iraniers ertoe kunnen brengen zich te begeven in de productie van kernwapens. Boucher zei te twijfelen aan de ernst waarmee de Iraniers het nonproliferatie verdrag tegen de verspreiding van kernwapens zullen naleven. Iran heeft dit mede ondertekend. "Het gedrag van Iran en officele verklaringen ten gunste van het verwerven van atoomwapens, doen ons twijfelen aan de trouw van Iran aan het verdrag," aldus Boucher.

De plannen voor de verkoop van de centrale werden donderdag in Beijing bekendgemaakt door de Iraanse president Rafsanjani. Hij zei dat het ging om de bouw van een centrale van 300 Megawatt in het zuidwesten van Iran.

P.G. Pietersz: 'O.M. houdt zich aan de regels'

WILLEMSTAD — Het belang van een onderzoek hangt niet af de aandacht die de media eraan meent te moeten geven. Dat is de kern van Procureur generaal Robert Pietersz' stelling. Als hoofd van het Openbaar Ministerie reageerde hij vrijdag tijdens een bijzondere bijeenkomst van het Hof van Justitie op de pers die sinds begin deze week het O.M. lastig valt met vragen over het onderzoek naar drie verdachten in een fraude-zaak. Twee van de aangehouden personen zijn ex-bestuurder en ex-politicus.

Over het actuele fraude-onderzoek zelf zegt Pietersz dat het O.M. behoefte heeft aan rust om de normale procedure die de wet geeft af te maken, zonder externe druk. Zoals in elke procedure is daar telkens - op gezette tijden - de rechterlijke controle op. Pietersz: "Het is dan ook grote onzin te beweren dat het Openbaar Ministerie zich teveel bevoegdheden toeëigent. Het is zeer bedenkelijk dat tijdens één onderzoek zoveel ophef wordt gemaakt over de rol van het Openbaar Ministerie en over de uitgeoefende bevoegdheden, terwijl er honderden zaken per jaar op precies dezelfde wijze met rechterlijke controle worden afgehandeld."

De P.G. meent dat het belang van een onderzoek onderschat noch overschat moet worden. Of daar nu belangrijke personen een rol bij spelen of niet. Hij zegt: "De wettelijke taak van het O.M. is het opsporen en vervolgen van strafbare feiten. Het zou de rechtszekerheid en de rechtsgelijkheid aantasten, wanneer Vrouwe Justitia toch naar de persoon kijkt alvorens te beslissen of er een opsporingsonderzoek en vervolging wordt begonnen. Door de vele publiciteit wordt de verwachting gewekt dat de uitkomst van het onderzoek doorslaggevend is voor de mate waarin de democratie functioneert. Maar juist het feit dat de wetgever een onderzoek mogelijk maakt bepaalt die mate van functioneren van de democratie."

Eerder al Libanese stembus gekritiseerd

VS suggereren Syrië troepen terug te halen

WASHINGTON - De Verenigde Staten hebben Syrië te verstaan gegeven dat het zich dient te bezinnen op een terugtrekking van de Syrische troepen naar het oosten van Libanon en deze terugtrekking zo snel mogelijk moet uitvoeren.

De Amerikaanse onderminister van Buitenlandse zaken voor het Midden-Oosten, Edward Djerejian, gaf vrijdag een verklaring uit, waarin hij zei te hopen dat de Syriërs zich met de terugtrekking van hun veertigduizend man troepen in Libanon zullen houden aan de in 1989 gemaakte afspraken in Taif. "Het Akkoord van Taif vraagt nu om een samenwerking tussen de regeringen van Libanon en Syrië over de beslissing om Syrische troepen terug te trekken tot aan de westelijke toegangen tot de Beka'a-vallei," zei Djerejian in een toepraak voor de Nationale vereniging van Amerikaanse Arabieren.

In een tekst die aan journalisten werd uitgereikt was het woordje 'nu' onderstreept. "De beslissing moet deze maand door de twee regeringen worden genomen," aldus Djerejian, "en de terugtrekking dient kort daarna en zo spoedig mogelijk te volgen." In de verklaring zei Djerejian ook dat de met Iran verwante Shi'itische Hizbollah (Partij van God) in overeenstemming met de akkoorden van Taif moet worden ontwapend.

TWEEDE KEER

Het was de tweede keer in in korte tijd dat de VS zich kritisch uitlieten met betrekking tot de politiek van Syrië in Libanon. Eerder deze week leverde Washington ook al kritiek op het verloop van de Libanese verkiezingen. Het ministerie van Buitenlandse zaken in Washington klaagde toen over "onregelmatigheden" die waren gepleegd. Het zei dat de verkiezingen niet op een zodanige manier waren georganiseerd dat er een nationale overeenstemming over bestond, terwijl de uitslag evenmin "de politieke samenstelling van Libanon zou weerspiegelen". Indirect was ook deze kritiek aan het adres van Syrië. In Bayrut was het geen geheim dat Syrië de factor op de achtergrond was die het houden van de verkiezingen - ondanks oppositie van vele kanten - had doorgedrukt.

Mr.Arrendell: ingaande 14 september staatssecretaris

WILLEMSTAD — Mr Luciën Arrendell wordt per 14 september staatssecretaris Algemene zaken. Dit heeft het kabinet gisteren besloten, zo maakt de RVD bekend.

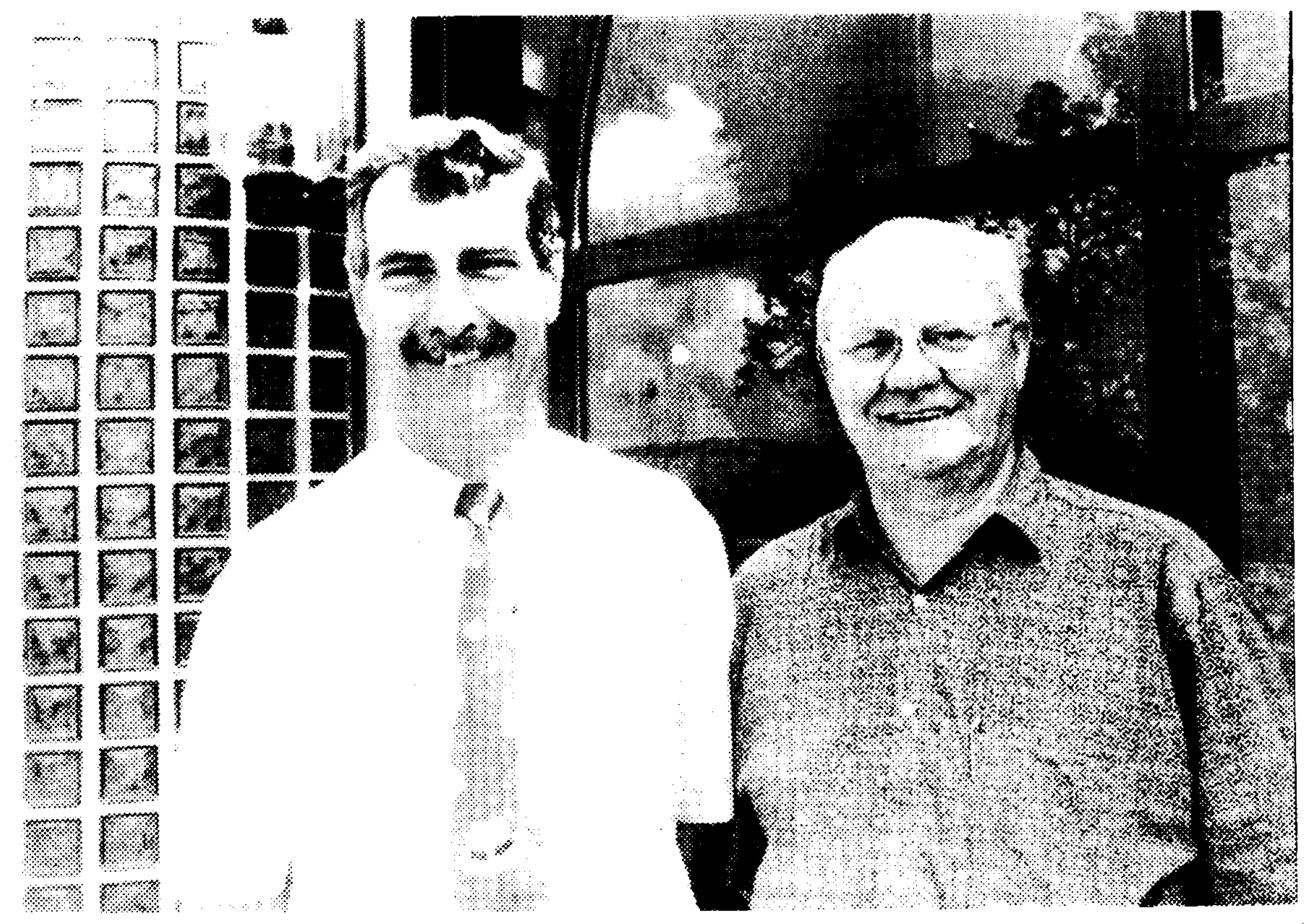
"Vastgesteld is dat door de instelling van staatssecretarissen van Algemene zaken en van Financiën, de efficiëntie dusdanig zal worden verhoogd, dat aan de voorwaarden die zijn gesteld ten aanzien van de uitvoering van de werkzaamheden van de twee ministeries ruimschoots zal worden voldaan door de staatssecretarissen de volgende taken toe te bedelen", aldus het bericht.

De staatssecretaris van Financiën werd nog niet benoemd. Er zijn wel heel wat kandidaten op het oog, meldde gisteren premier Maria Liberia-Peters tijdens een tv-interview. Mogelijk zal de staatssecretaris Financiën worden benoemd wanneer ook een nieuwe minister en gedeputeerde van financiën worden aangewezen, zei ze. De kans dat BNA-directiesecretaris Stanley Betrian de functie van gedeputeerde zal aanvaarden is, zo begreep deze krant, niet groot. Ook wordt door *insiders* uitgesloten dat de huidige gedeputeerde van financiën Faroe Metry, Gilbert de Paula opvolgt als minister van financiën. Wie dan wel minister wordt, is niet bekend. PNP-bronnen gaan er van uit dat er een relatieve outsider, zoals in het geval van minister Susanne Römer, wordt aangetrokken.

De staatssecretaris van algemene zaken zal zijn belast met personeelsaangelegenheden, militaire zaken en registratuur en archiefzaken. Ad a. Algemeen bestaat onder andere uit: 1. algemeen arbeidsvoorwaardenbeleid voor zover betreft het overheidspersoneel; 2. personeelsmanagement. Ad b. Algemeen betreft de zorg voor aangelegenheden de Nederlands-Antilliaanse militie betreffende. De uitwerking heeft betrekking onder meer op: de rechtspositie (arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden) van de Nederlands-Antilliaansedienstplichtingen en het Antilliaanse burgerpersoneel; uitvoering en wijziging van de dienstplichtverordening 1961 (P.B. 1961, no. 223) en het bezoldigingslandsbesluit dienstplichtigen Nederlandse Antillen (P.B. 1987, no. 2). Ad c. Algemeen omvat de zorg voor het functioneren van het Centraal Registratuur en Archiefzaken en deze taak is gericht op onder andere: het verbeteren van het functioneren van deze dienst en het inlopen en wegwerken van achterstanden; het functioneren en de uitbouw van het reeds ingezette automatiseringsproces.

Mr Luciën Arrendell werd geboren op 18 maart 1946 te Curaçao, hij is gehuwd met Poppy Arrendell; het echtpaar heeft drie kinderen. Zijn opleidingen zijn: MULO St. Thomas College; HBS-C Peter Stuyvesant College; akte van bekwaamheid als onderwijzer op het PSC; akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer, Gemeentelijke Opleidingsschool voor onderwijzers te Dordrecht; akte Engels LO te Amsterdam; akte Spaans LO te Amsterdam; kandidaats Antilliaans recht op de UNA en doctoraal Antilliaans recht ook op de UNA.

Vanaf maart 1990 is Arrendell als juridisch adviseur in dienst van Curoil n.v. Hij is daar tevens belast met *legal affairs* en als *chief negotiator* is hij belast met onderhandelingen met betrekking tot nieuwe c.e.o.'s, nieuwe contracten, *updating* bestaande contracten en verkoop van benzinepompstations. Als hoofd *general affairs department* van de Curoil is hij belast met o.a. office services, labour relations, public relations etc.

Secretaris van de Business Sociëteit Noord-Brabant - Nederlandse Antillen Peter Smits (links) en voorzitter Paul Wagtmans.

Vragen over toerisme in eilandsraad

WILLEMSTAD — De eilandsraadsleden van de SI hebben een openbare vergadering van de eilandsraad aangevraagd. Zij willen graag vragen stellen over het beleid van het Bestuurscollege inzake toerisme.

Business Sociëteit deze week op Curaçao

Hoofdrol voor Curaçao in handel Noord-Brabant met Zuid-Amerika

WILLEMSTAD — Zuid-Amerika is van oudsher het territorium van de Spanjaarden en de Portugezen. Ook op handelsgebied. Als het aan een groep Noordbrabantse zakenlieden ligt, zal dat echter niet lang meer duren. Samen met Curaçao willen zij Europa openleggen voor dit grote continent. Zowel Brabant als Curaçao worden daar beter van. Om dat te verwezenlijken werd vorig jaar november de Business Sociëteit Noord-Brabant -Nederlandse Antillen opgericht.

Een uitgebreide Brabantse handelsmissie was deze week op Curaçao om de eerste contacten te leggen met het Curaçaose bedrijfsleven. Een geslaagde missie, zeggen de voorzitter en de secretaris van de sociëteit Paul Wagtmans en Peter Smits. Zij vertellen over de rol die Curaçao kan spelen in het realiseren van de doelstellingen van de Business Sociëteit.

Peter Smits is geen onbekende op Curaçao. Hij was van 1989 tot 1990 directeur van het departement van Handel, Industrie en Werkgelegenheid. In die functie had hij veel contact met zakenmensen uit Zuid-Amerika. Telkens weer bleek dat zij grote interesse hadden in Europa met zijn ruim 350 miljoen klanten. De enorme inflatie en de schuldenproblematiek maakten handel drijven met het continent echter problematisch. Die tijden zijn nu voorbij, denkt de Business Sociëteit.

Smits: "De inflatie is in een aantal grote landen inmiddels bijna of helemaal opgelost. Verder is de verwachting dat de schuldenproblematiek in Zuid-Amerika de komende jaren het zakendoen minder zal belemmeren. Zuid-Amerika wordt vermoedelijk het continent van de jaren negentig".

TOEGANGSPOORT

"En er zit veel geld in dat deel van de wereld", vult Wagtmans aan. "De zakelijke lijnen lopen nu nog via Spanje en Portugal. Wij denken echter dat Europa groter is dan Spanje en Portugal. Nederland kan via de haven van Rotterdam de toegangspoort tot Europa zijn. Iedereen kent Rotterdam, nou vlak daarachter ligt Noord-Brabant. Tussen Rotterdam en de derde wereldhaven Antwerpen. Er liggen belangrijke transportwegen in Brabant".

"Zeker als Curaçao meedoet, want dit eiland dient als bruggehoofd tussen de twee werelddelen", vertelt Smits. "Een eenvoudige Brabander spreekt geen Spaans. Wij kennen de gewoonten niet van zaken doen hier, we hebben geen contacten in Zuid-Amerika. De Antilliaan heeft die wel. Die heeft altijd wel familie of bekenden in Venezuela of Colombia. Is vertrouwd met de handelscultuur".

Curaçao is echter niet alleen belangrijk voor het leggen van de contacten. Via de derogatiebepaling in het EG-verdrag kan het een hele belangrijke schakel worden in de handelslijn Zuid-Amerika - Noord-Brabant. Produkten uit andere werelddelen mogen vrij van invoerrechten Europa binnen, als er op de Nederlandse Antillen waarde aan wordt toegevoegd.

Voorheen diende die 'toegevoegde waarde' 50-60 procent van de waarde van het produkt te bedragen. Vorig jaar werd dat percentage echter aanzienlijk verlaagd, zodat het nu zeer interessant wordt voor Curaçao om die waarde hier toe te voegen. Dat betekent nieuwe mogelijkheden en extra werkgelegenheid.

Waar het op neer komt is dat leden van de Business Sociëteit zaken gaan doen met Zuid-Amerika, en dat de import via Curaçao loopt. Curaçao wordt er dus beter van via de toegevoegde waarde en via de handelscontacten.

"Als we een stuk of zes van dat soort contacten kunnen leggen", zegt Wagtmans, "dan hebben we voor de ondernemers op Curaçao en in Noord-Brabant al goed werk gedaan".

Het handelsbezoek van enkele leden van de sociëteit deze week is volgens de beide heren zeer bevredigend verlopen. Smits: "We hebben onze doelstellingen, zaken doen met Curaçao en Zuid-Amerika, in de praktijk kunnen toetsen. We hebben nu kunnen ervaren of er in de handelssfeer mogelijkheden zijn om iets op te bouwen".

BLIJE GEZICHTEN

"En die zijn er", zegt Wagtmans. "De eerste dag was het aftasten, de tweede dag werden de contacten gelegd en de derde dag zag je blije gezichten. Enkele besprekingen zijn zelfs al in een vergevorderd stadium en worden binnenkort afgerond".

Het bezoek liep geheel bij toeval samen met het bezoek van de Venezolaanse minister van Buitenlandse Zaken aan Curaçao deze week. In zijn kielzog kwam een groep vertegenwoordigers van het Venezolaanse bedrijfsleven mee. Wagtmans: "Die kwamen uit het vliegtuig rechtstreeks naar Zeelandia om met ons van gedachten te wisselen. Met hen hebben we zeer belangrijke contacten gelegd. Dat verliep erg positief".

Van de 36 leden die de sociëteit kent, hebben vijftien bedrijven afgevaardigden naar Curaçao gestuurd. De delegatie bestond uit 25 mensen, die deze week hun ogen en oren goed de kost hebben gegeven op Curaçao. Alle vijftien bedrijven hebben hier volgens Wagtmans goede contacten gelegd. Die worden straks in Nederland uitgebouwd. De sociëteit gaat dan werken aan een *follow up* en aan de voorbereiding van een volgende reis.

MAART

Volgens Wagtmans mikt de Business Sociëteit op maart. Hij sluit echter niet uit dat voor die tijd sommigen al op eigen gelegenheid naar Curaçao terugkeren, al was het alleen maar om bepaalde gesprekken af te ronden. "Ik denk ook dat er dan meer leden meekomen. Ten eerste omdat dit een ongunstig tijdstip was, zo vlak na de vakantie. Daarnaast zal het gunstige verloop van deze missie meer bedrijven stimuleren om deze kant op te komen".

"Het enthousiasme is groot. Het groeit met de dag. Bij de oprichting mikten we op veertig tot vijftig leden. We hebben er nu dus al 36. Uit alle sectoren, er zitten geen concurrenten van elkaar bij. Het grootste bedrijf heeft 450 werknemers en een omzet van 400 miljoen. Het kleinste bedrijf is een éénmanszaak. Zeer divers".

"Ook het enthousiasme van de bestuursleden is groot. Het kost heel veel tijd, wel twee avonden per week, maar het is wel leuk", zegt Smits.

Beiden zien uit naar de verdere uitbouw van de contacten. "We komen zeker terug", vertelt Smits. "De ervaring heeft geleerd dat je niet één keer kunt komen en dan wegwezen. Je moet regelmatig terugkeren".

Curieus contract, malafide aandeelhouders, faillissement

Overheid krijgt met aandelen ook de problemen van Parker

WILLEMSTAD — De aandelen van Parker Bonaire n.v. zijn in handen van de overheid. Op de veiling vrijdagochtend hebben zich geen andere gegadigden gemeld. De regering van de Nederlandse Antillen heeft met de aanname van de aandelen de verplichting op zich genomen de miljoenenschuld te betalen aan de Zwitserse leenbank. Fogel en Geltman zijn af van hun hotel aan de Boulevard Julio A. Abraham. Uit het kort geding om de aandelenverkoop tegen te houden is veel duidelijk geworden over wat er zich in de afgelopen maanden rond het project afspeelde; een deel blijft echter voorlopig nog vaag. Volgens Mr. Voûte kreeg de Italiaanse aannemer een gerieflijk contract. En juristen van bij het Parker-project betrokken Curaçaose en Arubaanse beheersmaatschappijen doen geen uitlatingen over de situatie waarin het prestigieuze hotelproject is beland.

In april 1988 sluit de Amerikaan Robert Parker een contract met de Italiaanse aannemer Stephany SpA. Parker Bonaire n.v. bestaat dan nog niet. Stephany krijgt 25 miljoen dollar voor het binnen 36 maanden kant en klaar (*turn key*) afleveren van het hotel en vijf miljoen voor 'local works and services'. Later wordt het bedrag veranderd in: 40 miljoen Zwitserse francs en 5,6 miljoen dollar.

Op 4 juli 1988 richt beheersmaatschappij Comanco n.v. (Curaçao Overseas Management Company) de n.v. R. Parker Bonaire op. Vermoedelijk in opdracht van de in New York wonende Parker. Directeuren van Comanco zijn mr J. Winkel en mr E. Soliana van het advocatenkantoor Winkel, Soliana en Grul dat ook diensten verleent aan de off shore. Comanco laat zich benoemen tot directie van R. Parker Bonaire n.v. en neemt deel in het kapitaal van de n.v. voor 20.000 Antilliaanse gulden.

OPMERKELIJK

Nog dezelfde maand tekenen de Zwitserse bank Ultrafin A.G. en R. Parker Bonaire n.v. een leningsovereenkomst voor de bouw van het hotel. Opmerkelijk zijn de betalingscondities ten opzichte van Stephany: 15 procent van het geld bij de ondertekening van het contract, 15 procent bij de verscheping van gereedschappen naar Bonaire en de presentatie van de bouwtekeningen, en 70 procent 'naar verhouding' op basis van de verscheping van bouwmaterialen. Hetgeen zou kunnen betekenen dat de volledige som getoucheerd kon worden voor er ook maar één steen gelegd was. Voor zover bekend omvat het veertien artikelen tellende bouwcontract geen boeteclausule voor Stephany. Vermoedelijk wordt pas in januari 1989 bepaald dat Stephany een uitvoeringsgarantie moet geven. Dat wordt niet volledig duidelijk uit het pleidooi van de twee advocaten die het land woensdag in het kort geding verdedigen. Dat zijn mr Nelson Navarro en de Nederlandse advocaat mr A. Voûte uit Amsterdam. Mr Hubert (Bertie) Braam jr. was de raadsheer van Fogel en Geltman.

In januari 1989 wordt ook de inmiddels door de meerderheid van de Staten goedgekeurde overheidsgarantie getekend met Parker en met Zwitserland. De Italiaanse kredietverzekeraar SACE dekt de lening. De n.v. R. Parker Bonaire (hierna afgekort tot: de n.v.) heeft zich dan al verplicht een borg te storten gelijk aan de eerste aflossing plus rente. De afspraken die het land maakt met de n.v. zijn afgezien van de geëiste bouwgarantie dat: een landsvertegenwoordiger toezicht zal houden op de bouw en: mocht er iets mis gaan, dan gaan eigendommen over aan het land.

In dezelfde maand wordt het bedrijfskapitaal verhoogd van 100.000 gulden naar 5 miljoen dollar. Er wordt voor 4 miljoen aan aandelen uitgegeven. Voor zover duidelijk is slechts 1,9 miljoen dollar in het aandelenkapitaal gestort.

ONDERZOEK

Een jaar later schrijft de afdeling juridische zaken namens minister Gilbert de Paula van financiën aan Parker Bonaire n.v. dat Stephany zonder toestemming begon te bouwen en dat er een onderzoek komt omdat het werk op technisch onaanvaardbare wijze wordt uitgevoerd. Twee maanden later, het is dan 20 maart 1990, wordt het vernietigende rapport van Grabowsky & Poort gepresenteerd. Het is niet duidelijk wanneer precies, maar zeker is dat later tegenover dit rapport het oordeel van bouwkundigen Zingel & partners komt, dat naar verluidt gunstig oordeelde over de bouwkwaliteit. Dit rapport is opgesteld in opdracht van E. Soliana.

Op 25 juni 1991 zijn de veertig miljoen francs betaald aan Stephany. Alle betalingsopdrachten van R. Parker Bonaire n.v. aan Ultrafin zijn getekend door mr E. Soliana of R. Parker. Op die datum had contractueel gesproken het hotel al twee maanden klaar moeten zijn: de 36 maanden waren verstreken. Wellicht speelt overmacht hier een rol.

Op 20 oktober 1991 verkoopt Robert Parker 75 procent van zijn hotel-aandelen, aan het duo Fogel en Geltman, en 25 procent aan C.A.C. (Central American and Caribbean Hotel Finance and Management Corporation). Dit blijkt uit de argumentatie van de landsadvocaten in het recente kort geding.

C.A.C. is overigens een van belastingplicht vrijgestelde Arubaanse Vennootschap met als domicilie Emanstraat 122 te Oranjestad, Aruba. Deze A.V.V. heeft als directeur en wettelijk vertegenwoordiger E.A.M. (European American Management & Trust n.v.) en daarvan zijn directeur Filomero St Jago en Carol St Jago-Francis die allebei advocaat zijn. Mevrouw St Jago zegt niet precies te weten of zij het beheer voor C.A.C. doet. Haar kantoor beheert als E.A.M. meer maatschappijen en zij kan derhalve niet aangeven of C.A.C. tussen de files zit, zegt zij. Bij Parker Bonaire n.v. is zij niet betrokken verklaart zij. Van aandelentransacties is zij niet op de hoogte. Mr E. Soliana zegt niet betrokken te zijn bij C.A.C.. Over de banden met de project-ontwikkelaars die cliënten zijn of waren, doet de jurist beroepshalve geen uitspraken.

KRITIEK

Op 5 maart van 1992 wordt de betalingssituatie echt kritiek. De n.v. had al moeten beginnen met terugbetalen aan de bank. Twee juristen van de Centrale Bank nemen plaats in het 'comité Parker' van het land dat gaat praten met Fogel en Geltman. Op 6 en 7 april wordt met alle partijen (Ultrafin, R. Parker n.v. en Stephany SpA met de Antillen) vergaderd. Wáár is niet duidelijk. Het land belooft de achterstallige aflossing van de n.v. aan Zwitserland te voldoen mits binnen dertig dagen het voorschot terugbetaald wordt. Fogel, Geltman en C.A.C. zijn bereid hun hotel-aandelen te verpanden. Met dien verstande dat als er ook maar iets mis gaat, dat dan de aandelen in handen komen van het land.

CIJNTJE

Op 23 april wordt het voorlopig voorschot/onderpandcontract getekend door voor zover bekend vertegenwoordigers van C.A.C. en door mr Ephraim C. Cijntje die als vertegenwoordiger optreedt van Fogel en Geltman. Op die dag verschijnt de Nederlandse project-redder mr C. van Agtmaal op het toneel. De volgende dag machtigen Fogel en Geltman Cijntje om namens hen de uiteidelijke

Vervolg op 8

Deken van Advocatenorde

'Nederlandse juristen niet zomaar toelaten als advocaat'

WILLEMSTAD — Volgens mr Ernest Soliana, de deken van advocaten, is het niet goed dat in Nederland woonachtige collega's hier pleiten in rechtszaken. Dat is oneerlijke concurrentie voor de ongeveer zeventig advocaten en bovendien strikt genomen onjuist. Advocaat Generaal van het Openbaar Ministerie Gert-Jan van Oven heeft hierover eerder eenzelfde standpunt geuit.

De regels schrijven onder meer voor dat advocaten die bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba en de Antillen ingeschreven willen zijn, binnen de jurisdictie moeten wonen. Een Nederlandse pleiter voldoet niet aan die eis. Hij mag bovendien eigenlijk niet eens hier actief zijn zonder werkvergunning.

Niemand let daar goed op. Ook de overheid niet. Die huurt zelf buitenlandse advocaten in, stelt Soliana. Wellicht doelt hij daarbij op de Nederlandse advocaat die onlangs samen met mr Nelson Navarro het land verdedigde toen de aandeelhouders van Parker Bonaire n.v. de verkoop van aandelen wilden tegengaan. Soliana kritiseert de overheid "die de wet toepast als het haar uitkomt". Hij zegt ook: "Het is diezelfde overheid die gedreven door het structureel tekort aan middelen en de gekunstelde wijzen van de door KabNA beschikbaar gestelde gelden zich letterlijk werpt in de armen van Nederlandse advocaten."

Als derde argument noemt Soliana de betrekkelijke onbekendheid van Nederlandse juristen met de Antilliaanse wetgeving die ondanks het concordantiebeginsel op bepaalde plaatsen behoorlijk verschilt van de Nederlandse.

Nummer vier is het wederkerigheidsbeginsel dat toegepast zou moeten worden: in Nederland mag een Antilliaanse jurist ook niet als zaakgelastigde optreden.

Het tegenargument van gespecialiseerde raadsheren wuift Soliana weg. De lokale advocaten moeten met hun cliënt bepalen of de overkomst van die juristen nodig is. Volgens Soliana kunnen die experts zich ook gewoon als getuigedeskundige melden.

DEPRESSIE

Volgens de deken zijn Nederlandse advocaten geporteerd van werk in de Antillen omdat er sprake is van een 'depressie' op de Nederlandse advocatenmarkt.

Soliana heeft overigens niets tegen Nederlandse rechters. "Die worden vooralsnog op prijs gesteld door de Antiliaanse advocaten", verzekert hij.

Soliana kaartte bij een vorige spreekbeurt aan dat Nederlandse rechters van het Antilliaans hof van justitie meer verdienen dan Antillianen die hetzelfde werk doen. Uitgezonden rechters krijgen van het KabNA een toelage die volgens goedingelichte kringen een paar duizend gulden verschil per maand oplevert met het inkomen van Antilliaanse rechters.

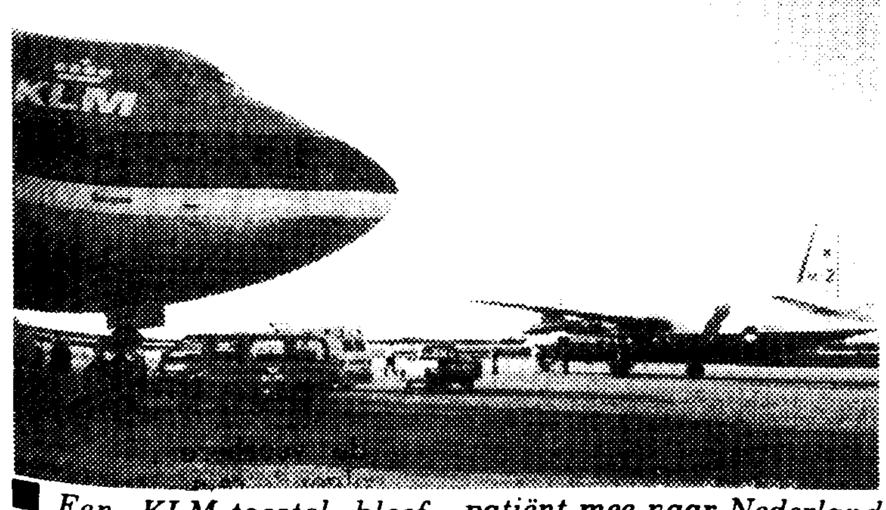

MR ERNEST SOLIANA

Congres over welzijnswerk

WILLEMSTAD — De beroepsvereniging van welzijnswerkers (OTSU) organiseert een congres over welzijnswerk. Dit zal eind oktober plaatsvinden. Het congres krijgt de naam: "Welzijnswerk, aanpassen of veranderen?".

Sedert eind 1990 stelt de beroepsvereniging de functie van het welzijnswerk in de Antilliaanse samenleving ter discussie. Daarnaast streeft zij naar een grotere erkenning van de bijdrage die het welzijnswerk kan leveren aan de bevordering van het welzijn van Antilliaanse burgers.

■ Een KLM-toestel bleef langer aan de grond om een patiënt mee naar Nederland te nemen. Rechts de Pluto 1'.

■ *In de gang van het Hof van Justitie: zes staande zittende magistraten. Oftewel: de nieuwe rechters met van links naar rechts: Ter Berg, Hartsuiker, Koopmans, Giltay, Veenhof en Vroom.*

Installatie van zes rechters

WILLEMSTAD/ORANJESTAD — Zes Nederlandse rechters zijn vrijdagmiddag officieel toegevoegd aan het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Antillen en Aruba. Zij zullen voor drie jaar deel uitmaken van de zittende magistratuur. Deze termijn kan hoogstens éénmaal verlengd worden met maximaal twee drie jaar.

De rechters mr Pieter Vroom en mr Robert Giltay zullen werkzaam zijn op Aruba. Mr Freek Hartsuiker, mr Maarten Koopmans, mr Frans Veenhof en mr Pieter ter Berg hebben als standplaats Curaçao. De rechters zullen optreden in eerste aanleg, met uitzondering van mr. Koopmans die zitting heeft in Hof-combinaties van drie rechters.

Onlangs werd mr Harderwijk al gevoegd bij het Openbaar Ministerie. Deze nieuwe officier van justitie was eerder werkzaam in Den Haag.

Hof-president mr Wijnholt waarschuwde in een plechtige bijeenkomst van het Hof de nieuwkomers voor de Antilliaanse maatschappij die zij tijdens hun ambtstermijn zullen leren kennen: "Dit is niet het paradijs, de maatschappelijke omstandigheden zijn moeilijk. Er is geen evenwicht in de verhoudingen. Het onderling vertrouwen ontbreekt. Er is armoede. Er is onrust. De positieve krachten zijn voldoende sterk, maar laten zich misschien nog te weinig horen".

Volgende week zullen de rechters ook op Aruba plechtig geïnstalleerd worden. Wijnholt wil dit doen om daarmee tot uitdrukking te brengen dat er in de twee landen eenheid van rechtspraak is.

Mr Hartsuiker was rechter in Amsterdam. Mr Koopmans was rechter in Almelo. Uit die plaats kwamen eerder de rechters Kolfschoten en Stoové. Mr Veenhof is van origine accountant in Amsterdam en in Canada, waar hij ook studeerde; tot voor kort was hij rechter in Alkmaar. Mr Ter Berg was recentelijk rechter in Middelburg, daarvoor was hij advocaat in Friesland en rechter-plaatsvervanger in Assen. Mr Vroom was ambtenaar bij de provincie Noord-Holland en werd vervolgens rechter. Mr Giltay werd als rechter opgeleid in Groningen.

Nood-team RCC in actie

WILLEMSTAD — Afgelopen dinsdag en woensdag is er door het Rescue Coordination Centre (RCC) Curaçao bij drie gevallen de hulp ingeroepen van het Koninklijke Luchtmacht Search and Rescue-vliegtuig, de Pluto 1.

Het eerste geval betrof een zogenaamde 'Medische Evacuatie' (Medevac) van een zevenjarig dochtertje van een op Aruba gestationeerde militair die zo spoedig mogelijk naar Nederland vervoerd diende te worden. De Pluto 1 heeft het meisje van Aruba naar Curaçao gebracht, alwaar zij direct kon overstappen op de Boeing 747 van de KLM. Deze KLM-Boeing met bestemming Amsterdam had een geplande vertrektijd van 17.45 uur, maar is speciaal blijven wachten op het meisje. Daardoor werd de uiteindelijke vertrektijd 18.20 uur.

De volgende middag kreeg het RCC opnieuw een melding binnen en deze keer betrof het de 'Cricket', een vijftig voet lang vissersbootje dat motorproblemen had voor de kust van Colombia. Gelukkig had de 'Cricket' voldoende communicatiemiddelen aan boord waardoor er overleg kon plaatsvinden tussen de plaatselijke havenautoriteiten, de 'Cricket', de Pluto 1 en een sleepboot.

Na het zeker stellen dat de 'Cricket' veilig de haven werd binnengesleept, kreeg de Pluto 1 via de radio van het RCC opdracht om zich naar de zuidkant van Bonaire te begeven alwaar een motorbootje, de 'Lidana', met motorpech zou ronddobberen. Na een half uur werd de 'Lidana' op een positie zuidoost van Bonaire gelokaliseerd en kon begonnen worden met het coördineren van een sleepactie. de 'Ron 1', een motorboot die onderweg was van Bonaire naar Curaçao werd onmiddellijk bereid gevonden de nodige assistentie te verlenen en heeft uiteindelijk de 'Lidana' op sleeptouw genomen naar Willemstad. De kapitein van de 'Ron 1' is Stanley Hunt.

Milieu-organisaties:

'Nucleaire dreiging voor Caribisch gebied'

WILLEMSTAD — Vanaf volgende maand wordt het Caribisch gebied vermoedelijk geconfronteerd met regelmatige transporten van grote hoeveelheden radio-actief materiaal, zo maken de lokale milieu-organisaties bekend. Zij baseren zich op informatie van Greenpeace International.

Japans nucleair afval reist al een aantal jaren via onze regio naar Europa. In Frankrijk en Engeland wordt hieruit het zeer giftige, radioactieve plutonium gewonnen. Dit moet nu naar Japan terugkeren, waar het dienst doet in kerncentrales. Een aantal zeeroutes is al afgekeste vanwege bezwaren van de landen die aan die zeeweg grenzen. Volgens Greenpeace is de volgende duidelijke optie om door het Caribisch gebied te varen.

De plutonium die verscheept wordt is voldoende voor 120 atoomwapens. Zij leveren in de eerste plaats risico's op voor gezondheid en milieu: een klein ongelukje met de lading kan dezelfde desastreuze gevolgen hebben als de ramp met de kerncentrale te Tsjernobyl in 1986. Om die reden worden de schepen ook wel 'drijvende Tsjernobyls' genoemd.

Naast deze gevaren leveren de transporten veiligheidsrisico's op. Schepen met hoogwaardig radioactief materiaal kunnen namelijk een gemakkelijk doelwit zijn voor terroristische acties. De rampen die daardoor kunnen ontstaan zijn niet te overzien en het is onbekend welke maatregelen in dergelijke gevallen moeten worden genomen, aldus nog steeds de milieu-organisaties.

Zij vinden het van regionaal en internationaal belang dat de Caribische landen, inclusief de Nederlandse Antillen en Aruba, duidelijk nee zeggen tegen deze transporten, die volgens hen van 'macabere aard' zijn.

Japan heeft overwogen om de transporten over te vliegen. Daarvoor zou echter een tussenstop moeten worden gemaakt in Alaska. De autoriteiten aldaar hebben dat echter verboden. Ook andere landen hebben hun bezwaren tegen deze transporten al duidelijk gemaakt. Het Amerikaans Congres heeft bepaald dat schepen met voor Japan bestemd plutonium geen Amerikaanse havens mogen aandoen als ze niet voldoen aan de Amerikaanse veiligheidsnormen. Het is al bekend dat deze normen voor Japan niet haalbaar zijn.

Zuid-Afrika heeft verklaard de schepen niet binnen de tweehonderd mijl van haar wateren toe te laten. Indonesië staat niet toe dat Japan de Indonesische zeestraten gebruikt voor gevaarlijke transporten. Australië, Nieuw-Zeeland, Papua Nieuw-Guinea en twaalf eilandstaten in de Grote Oceaan wensen openheid van zaken en eisen bovendien dat Japan de strengste veiligheidsnormen in acht neemt.

Echtgenote Gumbs blijft verdachte

Rechter beslist maandag over verlenging van aanhoudingen

WILLEMSTAD — Uiterlijk maandag beslist het gerecht of de voorlopige aanhouding van drie personen in een aandachttrekkende fraude-zaak verlengd wordt. Die dag krijgen de verdachten ook inzagerecht in het bewijsmateriaal. Mevrouw Gumbs wordt niet vervroegd in vrijheid gesteld. Het ziet er naar uit dat strafrechtelijk onderzoek van het Openbaar Ministerie zich richt op het storten van geld door Ephraim Cijntje op rekening van mevrouw Gumbs en bestemd voor de verkiezingscampagne van Louis Gumbs die - zo is het vermoeden - in die tijd nog minister was. Volgens het O.M. gaat het om poging tot omkoping van een ambtenaar in functie. Statenvoorzitter Rufus McWilliam heeft zijn ongenoegen geuit over de gang van zaken bij het Openbaar Ministerie.

Tevergeefs eiste mevrouw Gumbs vrijdag in een kort geding vrijlating wegens onschuld. Haar advocaten Marius Römer en Gibi de Windt beklaagden zich erover dat haar onschuld niet te bewijzen valt omdat het O.M. documenten die haar kunnen vrijpleiten vasthoudt tot maandag. Het hof bepaalde vrijdagochtend in een tweede protest-zaak van de juristen dat het niet erg is dat het O.M. bij de aanvang van een onderzoek stukken onthoudt aan de verdachten en hun advocaten. Maar zoiets moet niet te lang duren. Tot maandag 14 september werd als redelijk geoordeeld.

De kort-gedingrechter mr. J.H. Bosch. oordeelde later op de dag ook dat het O.M. niet onjuist handelde. De reden tot voorlopige aanhouding van mevrouw Gumbs was voldoende beargumenteerd, bovendien is vrijdagochtend vóór de behandeling van het kort geding door het O.M. snel en tijdig een nader uitgewerkte omschrijving van de verdenking uitgereikt aan mevrouw Gumbs. Daarin staat dat er ernstige feiten geconstateerd zijn die erop wijzen dat zij een rol heeft gespeeld bij het aannemen van smeergeld voor haar man.

De raadsheren van de vrouwelijke accountant gaven tijdens de zitting toe dat het enige dat haar verweten kan worden, is, dat zij gelden in ontvangst heeft genomen die Cijntje in zijn hoedanigheid van directeur van een offshore-company op Tortola heeft geschonken aan Louis Gumbs voor diens politieke campagne op Sint Maarten. Voor wat betreft mevrouw Gumbs zou het niet gaan om een strafbaar feit. Zij persisteert derhalve in haar verklaring van niet-schuldig.

Mr Gibi de Windt: "Anders moeten het O.M. en de rechter commissaris consequent zijn en vrijwel alle Antilliaanse politici voorlopig aanhouden om te onderzoeken hoe en van waar zij de gelden voor de financiering van hun verkiezingscampagne gekregen hebben. Het is een feit van algemene bekendheid, dat Antilliaanse politici, en politici overal ter wereld, veel gelden van derden ontvangen voor de financiering van hun dure verkiezingscampagne. Dat de 'donateurs' op grond daarvan op een gunst van de politici hopen is niet vreemd. Doch dit kan in ieder geval niet bij voorbaat als strafbaar gesteld worden, indien die gunst niet met zoveel woorden bedongen werd."

Uit andere terzake goed geïnformeerde bron is bekend geworden dat Gumbs geen stichting heeft opgericht voor zijn campagne zoals volgens dezelfde bron sommige andere politici wel doen.

Rufus McWilliam heeft vrijdag bekend gemaakt dat er maandag een besloten vergadering komt over de handelwijze van het O.M.. Er zijn aanhoudende geruchten dat het O.M. al veel eerder wist dat PTT-telecom vrijuit ging in het zogenoemde smeergelden onderzoek. De rechtercommissaris zou dit al in een vroeger stadium bericht hebben. Het O.M. zei deze week dat het onderzoek pas volgende maand afgesloten zou worden. Daags daarna meldde het O.M. dat het onderzoek reeds afgesloten is. De PTT-Telecom eiste in dezelfde zin een duidelijke vrijpleiting van PTT-betrokkenheid. McWilliam is onder meer over deze verwarring niet tevreden. Minister Römer van Justitie en de Procureur Generaal zullen uitgenodigd worden een toelichting te geven in de Centrale Commissie.

De Advocaat Generaal (de tweede man bij het O.M.) G.J. van Oven zecht dat het O.M. nog enige tijd nodig heeft om de zaak 'uit te spitten'. Vandaar het inmiddels ingediende verzoek tot verlening van de voorlopige inhechtenisneming.

Roterdam: 33e doodslag van dit jaar

ROTTERDAM - In een woning aan de Witte de Withstraat in Rotterdam heeft de politie zaterdagmorgen vroeg het lichaam van een dode man gevonden. De politie gaat bij haar onderzoek van een misdrijf uit omdat de man door uiterlijk geweld om het leven is gekomen.

Camorra-baas opgepakt

ROME - Francesco Cannizzaro (zittend) is door de Italiaanse politie aangehouden en wordt als de baas beschouwd van de maffia in Catania in Italië. Hij is 55 jaar en werd eerder veroordeeld tot tien jaar wegens de handel in verdovende middelen en samenspannen tegen de wettelijke orde.
(AFP-satellietfoto)

Italiaanse politie boekt successen in mafia-oorlog

Kopstukken aangehouden in Venezuela en Brazilië

ROME/BRASILIA - Drie broers die zouden behoren tot de maffiaclan Cosa Nostra zijn gearresteerd in Venezuela en worden zaterdag in Rome verwacht. Dit heeft de Italiaanse politie bekendgemaakt. Een vermeende leider van de Siciliaanse maffia werd vrijdag door de Braziliaanse politie gearresteerd in het Amazonegebied, zei een woordvoerder van de Braziliaanse politie.

De drie broers Pasquale, Paolo en Gaspare Cuntrera, bekend als meesters in het witten van zwart geld, werden al tien jaar gezocht. Hun arrestatie is een nieuw succes voor het anti-maffiafront, dat ook al nummer een van de Napolitaanse maffia, Carmine Alfieri, en de Siciliaanse "godfather" Giuseppe Madonia heeft gegrepen. De broers werden opgespoord door speciale onderzoekers van de Italiaanse politie in samenwerking met Interpol.

De Braziliaanse politie greep de 36-jarige Antonello Campello in de kraag in de stad Belem, midden in de jungle van de Amazone, waar hij een eigen huis had. De Italiaanse regering heeft al om zijn uitlevering gevraagd. De woordvoerder van de politie kon niet zeggen hoe lang de 'mafioso' al in Brazilië verbleef en waarom

De Italiaanse politie heeft eerder al, vrijdagochtend, de hoogste leider van de Napolitaanse misdaadorganisatie. Camorra, gearresteerd. De al elf jaar voortvluchtige, Carmine Alfieri, werd door een speciale eenheid van de carabinieri aangehouden in Sciciano, een klein dorpje in de omgeving van Napels. Alfieri (48) was bij zijn aanhouding vergezeld van twee andere leden van zijn clan, Marzio Sepe en Vincenzo Cesarano, die waarschijnlijk als lijfwachten fungeerden. Het drietal hield zich op in een onderaardse woning die was uitgegraven onder een vrijstaand huis.

Na de arrestatie vorige week zondag in Vicenza in het Noorden van Italië van de "nummer twee" van de Siciliaanse maffia, Giuseppe Madonia, heeft de politie met de aanhouding van Alfieri de georganiseerde misdaad een nieuwe slag toegebracht. De commandant van de carabinieri in Napels, kolonel Antonello Sessa, sprak van een "groot resultaat van de veiligheidsdiensten na lange en zware naspeuringen".

Alfieri werd beschouwd als de "onbetwiste leider van de Camorra". Hij is onder meer verantwoordelijk voor het bloedbad op 26 augustus 1984 in Torre Annunziata bij Napels waarbij acht mensen werden vermoord, zo zeiden politiewoordvoerders. De Alfieri-clan controleerde grote delen van de regio Campania tussen de provincie Avellino tot de omgeving van Napels en de grens met de provincie Salerno. De bende verdient zijn geld met drugs- en wapenhandel alsmede met smokkel en afpersing.

HARDER OPTREDEN

Ook de leider van de maffia in Catania op het eiland Sicilië, Francesco Cannizzaro, moest er vrijdag aan geloven. Hij werd door de politie in Rome aangehouden. De 55 jaar oude bendeleider was al twee jaar voor de autoriteiten op de vlucht. Cannizzaro werd door een speciale politie-eenheid in het centrum van de stad gepakt.

In Beieren, in Duitsland, heeft de politie ook een vermeend lid van de maffia aangehouden. Antonio Riezzo, die door de Italiaanse autoriteiten wordt gezocht. Hij moet nog een jarenlange gevangenisstraf uitzitten. Volgens de Duitse politie is Riezzo lid van de maffiatak Sacra Corona Unita, met tussen de duizend en veertienhonderd leden. Het operatiegebied van deze bende bevindt zich voornamelijk in de provincie Brindisi, Lecce en Taranto.

DRIE ORGANISATIES

De Italiaanse autoriteiten hebben de bezittingen van twaalf vermelende maffialeden in Cerda, in de omgeving van de Sicilaanse hoofdstad Palermo, in beslaggenomen. Het gaat onder meer om eigendommen van Francesco Biondolillo, de leider van de plaatselijke misdaadorganisatie, en zijn zoon Giuseppe, een vroegere burgemeester van de stad. De maatregel is genomen in het kader van een nieuwe wet die krachtiger optreden tegen misdaadorganisaties mogelijk maakt. De nieuwe wetten werden vorige maand aangenomen na de moorden op rechter Giovanni Falcone en openbaar aanklager Paolo Borsellino.

Italie kent drie grote criminele organisaties: de maffia met als thuisbasis Sicilië, de Camorra die vooral in en rond Napels opereert en de N'Drangheta die voornamelijk opereert in het zuidelijk deel van Italië. De maffia is de grootste van de drie en heeft de meeste internationale vertakkingen en banden.

Nationaal kabinet voor Angola

Regeringen Unita: Na stembus coalitiekabine

LISSABON - De MPLA, de regeringspartij van Angola, en de voormalige verzetsbeweging UNITA zijn het eens geworden over de vorming van een coalitieregering, zo heeft de Portugese televisie dinsdag gemeld.

Radio Televisao Portuguesa (RTP) zei dat zij het nieuws zojuist uit de Angolese hoofdstad Luanda had ontvangen. De MPLA (Volksbeweging voor de bevrijding van Angola) en de verzetsbeweging UNITA (Unie voor de totale onafhankelijkheid van Angola) hebben afgesproken een regering van nationale eenheid te vormen, welke de uitslag van de verkiezingen va 29 en 30 september o zal zijn. "Het voorstel wer gedaan door waarnemer die toezicht houden op he vredesproces en officie aanvaard door beide pa tijen", aldus RTP.

Na een jaren durend burgeroorlog sloten d Angolese regering e UNITA vorig jaar in Li sabon een vredesakkoor na bemiddeling van Po tugal. Daarin werd be aald dat er in septembe eerlijke en vrije verkie zingen gehouden zoude worden. In Angola zij tijdens de overgangspe riode waarnemers van d Verenigde Naties (VN) aan wezig.

DEN HAAG - Het Internationaal Gerechtshof in Den Haag heeft vrijdag in een uitspraak over een slepend grensconflict tussen Honduras en El Salvador het grootste deel, circa tweederde van zes omstreden gebieden, toegewezen aan Honduras.

Het eiland Tigre is toegewezen aan Honduras, terwijl de eilanden Muenguera en Muenguerita tot El Salvador zullen behoren. Honduras heeft ook zicht gekregen o een zone in de Stille Oceaa De zaak was in 1986 do Honduras en El Salvad voorgelegd aan het Hof, d vrijdag sprak van de "uitvo rigste zaak" uit zijn geschi denis. In enkele gevalle kreeg Honduras meer gron dan het had opgeëist.

Het grensconflict tusse beide landen leidde in 196 tot de zogenoemde Voetba oorlog waarbij volgens som mige schattingen vijfduizen mensen omkwamen.

Mandela-aanhang: Onjuiste propaganda:

Zuidafrikaanse leger: ANC wil Ciskei-leider doden

JOHANNESBURG - De gewapende vleugel van het Afrikaans nationaal congres (ANC) smeedt plannen om de leider van het thuisland Ciskei, brigade-generaal Oupa Gqozo, te vermoorden. Dat heeft het Zuidafrikaanse leger gezegd, aldus de ZuidAfrikaanse persassociatie (SAPA).

Het persbureau citeerde generaal George Meiring van het leger die zei dat "we informatie hebben dat de MK (Umkhonto We Sizwe) van plan is brigade-generaal Gqozo te doden". ANC-woordvoerder Carl Niehaus zei in een reactie: "Ik kan kort en duidelijk verklaren dat het ANC op geen enkele manier een moord op Gqozo beraamt. Wij verwerpen deze aantijging als onjuiste propaganda". Meiring verklaarde echter dat MK-bevelhebber Lambert Moloi vrijdag verwacht wordt in het oosten van de Kaapprovincie, waar Ciskei ligt, om de moordaanslag te coördineren.

Volgens Meiring legt het ANC, dat in 1990 formeel de gewapende strijd tegen het apartheidsbewind opschortte, wapenvoorraden aan in de regio. In een van die opslagplaatsen zouden een raketlanceerder en Ciskeise legeruniformen gevonden zijn. Het ANC beschouwt Gqozo als een marionet van De Klerk. De thuislanden, die alleen door de Zuidafrikaanse regering als onafhankelijk worden beschouwd, werden in 1960 opgezet in het kader van de apartheid. Het ANC vindt dat deze gebieden weer bij Zuid-Afrika gevoegd moeten worden.

Tokes breekt hongerstaking tot medio oktober op

TIMISOARA - De protestantse bisschop Laszlo Tokes heeft vrijdag aangekondigd dat hij zijn hongerstaking beëindigt, maar haar na de tweede ronde van de Roemeense presidentsverkiezingen op 11 oktober zal voortzetten.

Tokes was al ruim een week in hongerstaking. De orthodoxe bisschop Nicolae Corneanu en de rabbijn Ernest Neumann hebben Tokes dringend verzocht zijn protestactie te beëindigen, meldt Tokes' broer Andras.

Vrijdag achttien doden in zwart politiek geweld

Rechter leidt onderzoek naar bloedbad in Ciskei

KAAPSTAD - Een rechter, benoemd door de Zuidafrikaanse president Frederik de Klerk, zal een onafhankelijk onderzoek naar het bloedbad in het thuisland Ciskei leiden.

Rechter Richard Goldstone, die tot nog toe het respect heeft van alle partijen in Zuid-Afrika wegens zijn onpartijdigheid, stelde zaterdag in een verklaring dat zijn commissie, waarin rechters en academici zitting hebben, het onderzoek van de Ciskeise justitie heeft overgenomen. Hij zal eind september verslag doen aan president De Klerk over de gebeurtenissen afgelopen maandag waarbij Ciskeise troepen schoten op een menigte ANC-demonstranten en 28 mensen doodden.

De rechter deelde ook mee dat hij 26 advocaten, politieagenten en militairen had benoemd in vijf speciale onderzoeksteams die direct aan hem zullen rapporteren. De Klerk heeft hem gevraagd aanbevelingen te doen over stappen die genomen moeten worden om herhaling van het soort gebeurtenissen zoals in Ciskei te voorkomen. De vijf speciale onderzoeksteams zullen zich verspreiden over de provincie Natal, waar het dodencijfer het hoogst is, Johannesburg, Kaapstad en Port Elizabeth. Goldstone zei dat hij de VN-waarnemers zal vragen toezicht te houden op het werk van de onderzoekseenheden.

De Zuidafrikaanse politie meldde dat achttien mensen onder wie een familie van zes personen in Empangeni in de provincie Natal en vier politiemannen, vrijdag waren omgekomen bij gewelddadigheden in zwarte woonoorden. Het Zuidafrikaanse onafhankelijke Instituut voor rassenrelaties meldde dat dit jaar al achttienhonderd mensen zijn omgekomen bij geweld in de woonoorden, sinds 1984 zijn dat er al 13.600.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
…en van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; …terdag gesloten

TELEFOON
…333 Voor spoedgevallen na kantoortijd: …639, 22316 en 24508. **Pageboy 127-…79.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
…0.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
…1100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
…15.

* * * * * * * * *

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en …rijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-…2.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; …ehalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die …p maandag en donderdag vóór 10.00 uur …innen zijn, kunnen de dag daarop (dus …insdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * * *

NACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter E. Laclé via Dr. Horacio Hospitaal (tel.: 24300) of via Alarmcentrum (115).
Zondag+zaterdag van 09.00-10.00/17.00-18.00 uur:
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter D. Bislip via Centro Medico San Nicolas (tel. 48833) of via Alarmcentrum (115).

* * * * * * * * *

BOTICA'S
(nachtdienst)
…abao brug: Kibrahacha, Havenstraat 30. (Oranjestad). Tel.: 34908.
…ariba di brug: San Lucas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat (San Nicolas), tel.: 45119.

* * * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel. 115) op te bellen.

* * * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel. 24696

* * * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-…

…7.00 uur, maandag te Paradera (tel.: …543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San …colas (45906)/Noord (23425) van 08.00-…1.00 uur, woensdag: Santa Cruz 28288) …n 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota …9008), Oranjestad (23168), Savaneta …7020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * * *

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * * *

FADA PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * * *

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

* * * * * * * * *

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953.

* * * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 19.00 Small Wonder; 19.30 Elsa Klensch; 19.45 Big Story; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 CNN International News; 21.20 Crossfire; 21.50 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.20 Gezond Sporten; 17.50 Movie; 19.30 Showtime; 20.30 CNN International News; 20.50 Health Week; 21.05 Week in Review; 21.50 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * * *

DIVERSEN
STIMARUBA: 18.30 uur start maanwandeling achter de vuurtoren van Westpunt naar de Alto Vista-kapel.

SPORT
BODYBUILDING (Aruba Bodybuilding & Powerlifting Association): 20.00 uur Arubaanse kampioenschappen - America Aruba Hotel.

VOETBAL (non-amateur): 20.00 uur RCA vs Dakota - RCA-stadion te Solito.

* * * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

* * * * * * * * *

Volgend jaar basisbeurs uit Nederland voor UA-studenten

ORANJESTAD — In aanwezigheid van gouverneur mr Olindo Koolman en de ministers van Welzijnszaken Freddis Refunjol en Justtie mr Hendrik Croes en vele andere genodigden en belangstellenden sprak rector mr drs Piet Pronk van de Universiteit van Aruba (UA) gisteren enkele inleidende woorden ter gelegenheid van het vijfde academisch jaar. In het kort informeerde Pronk de aanwezigen over de stand van zaken met betrekking tot de universiteit.

Pronk is verheugd dat met ingang van augustus 1993 de Nederlandse basisbeurs ook wordt uitgekeerd aan bij de UA ingeschreven studenten. De rector heeft daar verschillende malen voor gepleit. "Op het moment van invoering zijn er eindelijk gelijkwaardige studiefinancierings-mogelijkheden en is de oneerlijke concurrentie binnen het Koninkrijk weggevallen. De UA-student is dan ook verlost van de tot nu toe noodzakelijkerwijs af te moeten sluiten, dure, studieleningen", aldus Pronk.

Het kandidaatsexamen heeft dit jaar volgens Pronk een teleurstellend resultaat opgeleverd. "Aan slechts drie studenten wordt de kandidaatsbul uitgereikt. Alle andere tweedejaars studenten zullen een of meerdere deeltentamens moeten overdoen". Van de eerstejaarsgroep hebben in totaal dertien studenten het jaar met succes afgerond; een slagingspercentage van 45 procent. Voor het komend jaar zullen zich opnieuw ongeveer tachtig studenten inschrijven, gelijkelijk verdeeld over de kandidaats- en de doctoraalfase. De groep eerstejaars bestaat opnieuw uit zo'n 25 studenten. De instroom van jonge studenten van Colegio Arubano laat hetzelfde beeld zien als vorig jaar.

De rector meldde dat, voor de eerste keer in vier jaar, in de juridische faculteit het volledige curriculum van de kandidaats- en de doctoraalfase is doorlopen. Ondanks het feit dat een groot gedeelte van de studenten uit werkstudenten met een verlengde studieduur **bestaat, zullen toch binnen afzienbare tijd de eersten afstuderen. Naar alle waarschijnlijkheid wordt de eerste doctoraal-bul begin november van dit jaar uitgereikt. Daarna zal dit studiejaar nog een aantal doctoraalstudenten de meestertitel behalen.**

Een ander memorabel feit, aldus de rector, is het in december 1991 uitgebrachte rapport van de kwaliteit commissie over de kwaliteit van de juridische opleiding. Het rapport stelt dat het onderwijs binnen de jurididische faculteit goed is. Een van de belangrijkste aanbevelingen is, om het bestaande curriculum om te bouwen naar de nu overal in het Koninkrijk ingevoerde propedeuse-structuur. De overstap naar deze structuur betekent dat de huidige tweejarige kandidaatsfase wordt vervangen door een propedeusejaar, gevolgd door een driejarige doctoraalfase. De totale studieduur blijft bij deze wijziging gelijk. Een voordeel van deze structuur is inderdaad de mogelijkheid van een efficiënte instroming, over en weer, van studenten afkomstig van verschillende juridische faculteiten. Met het uitwerken en zo mogelijk uitvoeren van de aanbevelingen van de evaluatiecommissie is inmiddels een bescheiden begin gemaakt.

Het afgelopen half jaar werd, naast een grote onderhoudsbeurt voor het gehele universiteitsgebouw, het nog niet in gebruik zijnde gedeelte onder handen genomen en volledig gerenoveerd. Voor wat betreft de eerste opvang van de studenten zal het aantal collegezalen voldoende zijn. In een later stadium zal echter aan uitbreiding van collegeruimten moeten worden gedacht. Al met al stelde Pronk dat de verzorging van het onderwijs binnen de juridische faculteit naar wens verloopt.

■ ORANJESTAD — Sportvereniging Britannia heeft haar nieuwe voetbalveld in gebruik genomen met een toernooi om de 'Copa Vale Hernandis'. Het voetbalveld werd aan de vereniging geschonken door Lotto pa Deporte. Op de foto Vale Hernandis, een van de harde werkers van de sportvereniging, andere bestuursleden en de spelers van Britannia na de ingebruikname van het veld.

Oduber ontkent invoer propaganda door Coastal

ORANJESTAD — "De MEP heeft absoluut geen campagne-materiaal in twee containers op het Coastal-terrein". Met deze woorden ontkende MEP-leider Nelson Oduber het bericht dat vrijdag in het ochtendblad Bon Dia verscheen. Coastal zou zich bereid hebben getoond de verkiezingscampagne te financieren door onder meer de propaganda voor de partij te leveren.

Volgens Oduber heeft de MEP nog niet eens propaganda-materiaal besteld. Bovendien laat de partij haar propaganda-materiaal niet uit de Verenigde Staten komen. Oduber geeft betrokken journalisten van het ochtendblad het advies om samen met douane- en politiepersoneel naar het Coastal-terrein te gaan en bedoelde containers te openen om de inhoud te controleren. De grote containers met propagandamateriaal voor een eiland als Aruba is voor Oduber een onvoorstelbaar gegeven.

"Met twee containers propaganda-materiaal zou je in alle 38 landen uit het hele Caribisch gebied verkiezingen kunnen houden", aldus de premier.

Naar aanleiding van het krantenartikel kreeg Oduber een telefoontje van Nelson English, van Coastal, die verklaarde dat de olieraffinaderij het meer dan beu is iedere keer weer in de nieuwsmedia te worden aangevallen met negatieve berichten.

Kamer wil controle-systeem tegen onverzekerd rijden

ORANJESTAD — De Kamer van Koophandel vindt dat deelname aan het openbaar verkeer door motorrijtuigen zonder WA-verzekering op effectieve wijze bestreden moet worden. Daarom is aan de minister van Financiën, Roland Laclé, voorgesteld om een algemeen controle-systeem in te voeren. Bij de afgifte van de autokentekenplaat zou in de toekomst een geldig verzekeringsbewijs overlegd moeten worden.

"Hoewel de Kamer begrip heeft voor de stijging van het aantal ongevallen en verzekeringskosten, is zij het niet eens met de eenzijdige aanpak door een eenmalige verhogingsmaatregel van twintig procent door de verzekeringsmaatschappijen", aldus voorzitter A. Sołognier. "Deze verhoging kan evenmin als rechtvaardig worden beschouwd, omdat de categorie verzekerden, die een vijftig procent 'no-claim-' korting hebben opgebouwd door jarenlang schadevrij te rijden, onnodig wordt gestraft. Het schadevrij rijden moet eerder gestimuleerd worden met behulp van middelen zoals het premiesysteem en meer voorlichting".

Volgens de landsverordening aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen moeten alle rij- en voertuigen verzekerd zijn tegen aansprakelijkheid voor schade aan derden. In de praktijk wordt dit wettelijke voorschrift op Aruba door naar schatting veertien procent van de motorrijtuigenbezitters niet nageleefd en wordt bij schade als gevolg van een verkeersongeval de onschuldige tegenpartij gedupeerd.

Secretaris L. de Souza: "Het claimen van de verzekering gebeurt immers niet altijd door de schuldige partij, maar in vele gevallen door de onschuldige tegenpartij, die de schade nergens anders kan verhalen". De Kamer stelt voor om de premieheffing afhankelijk te stellen van het rijgedrag van de verzekerde. De bestuurders die meer ongelukken veroorzaken moeten in een hogere premieklasse vallen; niet zij die het meeste claimen. Ook is het nodig, dat er continu een bewustwordingscampagne wordt gevoerd ter bevordering van een veilig verkeer.

De Kamer wil binnenkort overgaan tot de oprichting van een waarborgfonds motorverkeer. De landsverordening voorziet in een dergelijk fonds maar de betrokken wetsartikelen zijn nooit daadwerkelijk in werking getreden. "De regering moet meer toezicht houden op de wetshandhaving en strenger optreden, inclusief het intrekken van het rijbewijs, bij verkeersovertredingen, zoals het rijden onder invloed van alcohol en met technisch ondeugdelijke motorrijtuigen", aldus Solognier en De Souza.

Monster Madness: Ook op Aruba groot succes

ORANJESTAD— Een groot publiek genoot vrijdagavond in ATCO Speedway bij Sailcart Bushiri van de eerste voorstelling van 'Monster Madness'. Al vroeg liep het park vol, waarbij de speciale bewakingsdienst het parkeren vlot deed verlopen. Onder luid gejuich van het publiek en gerонk van de motors werden de monstertrucks en hun bestuurders voorgesteld.

Hierbij was het opmerkelijk dat 'Taurus-Antil' en 'Snake-bite', met lichtjes en de bestuurder met een slangenmasker, van grote populariteit genoten. Na het spelen van de volksliederen van de Verenigde Staten en Aruba ging de strijd tussen de acht outlaw racers van start. Na een paar spannende momenten, waarbij een wagen uit de baan raakte, leek het erop dat de witte wagen, bestuurd door Karel Arends, een makkelijke overwinning zou behalen, maar voor de laatste ronde reed hij de baan uit en won de blauwe wagen met Wilbert Winklaar.

Hierna begonnen de kwalificatieronde voor de m[illegible]ster trucks. 'Carolina Crusher', 'Snake Bite' en 'Taurus' zorgden voor de nodige hilariteit, daar ze gemakkelijk over een aantal auto's sprongen in recordtijd. Het leek wel of ze erover vlogen en menigeen hield het hart vast, daar het erop leek dat ze niet op hun vier wielen zouden blijven. Hun prestaties werden met luid gejuich en geklap beloond.

De trucks met de beste prestaties bleken 'Taurus' en 'Carolina Crusher' te zijn. De finale zou beslissen wie de winnaar van de avond werd. Voordat dit plaats vond werd de demolition derby gehouden, waarbij acht wagens elkaar in de prak probeerden te rijden. Het werd een harde strijd tussen Eric Steling met zijn gruwelijke monster 'Desert Storm' en Ziki Alvarez met 'Fria Cabez'. Uiteindelijk na elkaar flink te hebben beschadigd, werd Ziki Alvarez de winnaar.

'Transzilla' verscheen als onderzeeër en veranderde binnen enige seconden in een vuurspugende draak, die een auto helemaal 'oppeuzelde'. Garage Cordia presenteerde de laatste modellen Toyota's en onder luid geronk begaven 'Taurus' en 'Carolina Crusher' zich naar het startpunt om de finale te rijden. Op een haartje na won 'Taurus' en kreeg een staande ovatie.

The Brute organisatie kan terugblikken op een geslaagde avond. Overal waren drank- en eettentjes geplaatst en de speciale omheining, die pas deze week uit de States arriveerde, werd dank zij de vele vrijwilligers in recordtijd opgezet, zodat iedereen op een veilige afstand bleef.

Vanavond om acht uur en morgenavond om zes uur zijn er nog voorstellingen. De show duurt ruim drie uur. Kaarten zijn verkrijgbaar bij het park en Pueblo Supermarket, waar men bij inkopen ook gereduceerde kindertoegangskaarten kan krijgen.

CBA voorzichtiger met deviezen-vergunningen

ORANJESTAD — Door de snelle economische ontwikkeling van de afgelopen jaren is de buitenlandse schuld van Aruba sterk gestegen. Om te voorkomen dat de toekomstige rente- en aflossingsverplichtingen een te zware belasting zullen vormen voor de betalingsbalans, heeft de Centrale Bank van Aruba (CBA) besloten een voorzichtiger beleid te voeren ten aanzien van de verstrekking van deviezen-vergunningen voor projekten. Deze kunnen immers leiden tot een ongewenste toeneming van de buitenlandse schuld.

Bij het beoordelen van vergunningsaanvragen zal de CBA in het vervolg op een zo objectief mogelijk wijze globaal proberen na te gaan of wordt voldaan aan een aantal criteria. Dat is op de eerste plaats het rentabiliteitscriterium: of de buitenlandse middelen zodanig zullen worden aangewend dat de kosten in aanvaardbare mate kunnen worden overtroffen door gegenereerde opbrengsten. Hierbij gaat het niet alleen om de bedrijfseconomische rentabiliteit, maar ook om de zogenaamde nationaal-economische rentabiliteit die betrekking heeft op de voor- en nadelige effecten van een projekt op de economie als geheel.

Het tweede criterium heeft te maken met transformatie, waarbij wordt nagegaan of de opbrengsten van de met buitenlandse middelen gefinancierde projekten tijdig en in voldoende mate in deviezen kunnen worden omgezet, zodat de verschuldigde rente en aflossingen worden voldaan. Tot slot is er het concurrentiecriterium. De leningcondities, ten aanzien van rente, provisies en looptijd, mogen niet ongunstig afsteken bij de in de markt geldende voorwaarden voor soortgelijke financieringen.

Tegen deze achtergrond zal de bank van de vergunningaanvrager verlangen dat informatie wordt verstrekt zodat zij kan nagaan of het projekt aan de criteria voldoet. Met dit beleid hoopt de CBA bij te dragen tot het instandhouden van de gunstige condities die nodig zijn voor voortzetting van de huidige economische ontwikkeling.

Juffrouw Shon Nia overleden

ORANJESTAD — In de leeftijd van negentig jaar overleed donderdag Antonia (Shon Nia) Wever. Met 'juffrouw' Shon Nia, zoals zij door haar vele leerlingen werd genoemd, is de laatste leerkracht heengegaan van een generatie die in zeer moeilijke tijden les gaf.

Als onderwijzeres werkte Shon Nia op de Rosaschool, het St. Dominicus College in Oranjestad en op scholen op Paradera. Duizenden zijn de kinderen die onder haar hoede de eerste beginselen van de vakken rekenen, lezen, schrijven en de taal leerden.

Met het overlijden van mevrouw Wever, die vanmiddag in Oranjestad wordt begraven, heeft het Arubaanse onderwijs één van haar vele pioniers verloren.

ORANJESTAD — Op dinsdag 15 september zal de telefooncentrale van het bestuurskantoor tijdelijk buiten bedrijf zijn. De oude telefooncentrale wordt door een nieuwe vervangen.

Vliegtuigband ontploft

ORANJESTAD — Een vrachtvliegtuig van General Air kwam vrijdagmiddag bij landing in problemen toen een voorwiel bij de neus van het toestel kapot sprong. Er vonden geen persoonlijke ongevallen plaats, alleen de landingsbaan liep schade op. De luchthaven werd voor verdere luchtverkeer tijdelijk gesloten om het veroorzaakte gat te dichten.

Politie rolt jeugdbende op

ORANJESTAD — In verband met de opsporing van een auto, die donderdagmorgen was gestolen, deed de Kinder- en Zeden Politie (KZP) een onderzoek in de J.G. Emanstraat waar de auto was gesignaleerd.

Ter plaatse trof de politie twee jongens aan, die op een moter waren verschenen en vervolgens in de gezochte auto stapten en wegscheurden. Er volgde een achtervolging tot aan San Nicolas toe. Mede omdat de jongens met gedoofde lichten reden, wisten ze te ontsnappen.

De politieagenten hadden hen echter herkend en zochten de jongens in hun woning te Noord op. Bij huiszoeking werden in een kamer vele gestolen goederen, waaronder kledingstukken aangetroffen.

In totaal werden zes jongens, in leeftijd variërend van 13 tot en met 20 jaar, aangehouden. Het onderzoek duurt voort.

OPENBARE VERKOOP

Op woensdag 23 september 1992 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

het tot 11 juli 2049 lopend recht van erfpacht op het perceel grond gelegen in het tweede district van Curaçao, bekend als Blok H kavel 7 van het verkavelingsplan "SANTA ROSA BARIKA", ter grootte van 1.000m2, nader omschreven in meetbrief nummer 539 van 1985, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Bestaweg 2.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 22 september 1992 des voormiddags om 10 uur zal ten overstaan van notaris mr. M.L. Alexander, diens waarnemer of opvolger, te zijnen kantore aan de Galtoweg 2, Alhier, in het openbaar worden verkocht krachtens rechterlijk bevel:

het tot 25 juli 2023 lopend recht van erfpacht op een perceel grond, gelegen in het tweede district van Curaçao, bekend als Blok Y, kavel nummer 111 van het verkavelingsplan "BUENA VISTA", ter grootte van 360m2, nader omschreven in meetbrief nummer 332 van 20 september 1961, met het daarop gebouwde, en al hetgeen daartoe door aard, bestemming of natrekking behoort.

De veilingsvoorwaarden liggen 8 dagen vóór de dag van de veiling ter inzage op voormeld Notariskantoor en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Notariskantoor Alexander & Partners
Galtoweg 2
Curaçao
Telefoon 37 11 11.

Teritorio Insular di Kòrsou – Biblioteka Públiko Kòrsou

INVITASHON

Biblioteka Públiko Kòrsou ta invitábo na un mainta literario ku:

JULES DE PALM

ku lo papia tokante

"Mi amigu Cola Debrot"

Un entrevista di Pablo Walter ku Jules de Palm.

Luga: Ouditorio di Biblioteka Públiko
Fecha: Djadomingo, 13 di sèptèmber 1992
Ora: 11.00 or - 12.00 or di mainta

Rose Marie de Paula
Direktora

EILANDGEBIED CURAÇAO

Het Hoofd van de Geneeskundige en Gezondheidsdienst van het Eilandgebied Curaçao maakt bekend dat de naamloze vennootschap KODELA N.V. een verzoekschrift bij het Bestuurscollege heeft ingediend ter verkrijging van een vergunning ingevolge de Hinderwetlandsverordening Curaçao (AB 1953 nr. 21) voor het hebben van electriciteitsopwekinstallaties (windmolens) op de vlakte van San Pedro ter hoogte van de wijk Tera Cora. Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze bekendmaking gedurende veertien dagen ter visie bij de Milieudienst, De Rouvilleweg 41, alhier, gedurende welk tijdvak een ieder het recht heeft schriftelijk zijn bezwaren tegen het verlenen van bovengenoemde vergunning kenbaar te maken.

Namens de Gezaghebber,
Het Hoofd voornoemd
Dr. M. Kibbelaar

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 15 september 1992 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

1. het tot 11 november 2020 lopend recht van erfpacht op het perceel grond gelegen in het tweede district van Curacao op "GROOT KWARTIER", bekend als Blok D, Kavel 26 van het verkavelingsplan "GROOT KWARTIER", ter grootte van 910m2, nader omschreven in meetbrief nummer 221 van 1960, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Augolaweg 14.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613655

STATEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

OPENBARE VERGADERING

van de

STATEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

op MAANDAG, 14 september 1992, des namiddags om 17.00 uur.

TE BEHANDELEN ONDERWERPEN:

1. Ingekomen Stukken.
2. Adviezen van Commissies.

De Griffier,
mr. C.M. Grüning.

GOBIERNU DI KORSOU

Servisio di Limpiesa Kòrsou
Servisio Arbeidszorg

Hefe di Servisio di Limpiesa Kòrsou (Selikòr) i di Servisio Arbeidszorg ta pidi atenshon pa lo siguiente: Di djaluna dia 14 di sèptèmber te djabierne dia 18 di sèptèmber trùk lo pasa pa kohe shushi gròf i shushi di kurá den siguiente bario:

BANDA ABOU: – DUINKEREN – DOKTERSTUIN – – COLONIA – CARIDAD – BISENTO – – BONA VISTA BIJ PATRICK – ... –

P'ARIBA DI BRUG: – FUIK – MA LOUISA – MONTE CARMELO – – QUINTA VIOLETA – STA. CATHARINA –

Pa evitá tur mal komprondementu nos ke bolbe supliká ku enfasis pa:

* PONE SOLAMENTE SHUSHI GROF I SHUSHI DI KURA AFO NA UN MANERA ORGANISA
* PONE SHUSHI GROF I SHUSHI DI KURA AFO SOLAMENTE ... VIA RADIO I KORANT
* PONE SHUSHI GROF I SHUSHI DI KURA AFO DEN UN BIAHA, PUES NO PONE SHUSHI AFO DESPUES KU TRUK A PASA DI PASA.

ESAKI TA STAGNA ... TA DUNA IMPRESHON KU TRUK NO A PASA.

Gobiernu di Kòrsou ta hasiendo su máksimo esfuerso pa kumpli, pero mester di kooperashon di henter pueblo di Kòrsou. Demostrá sentido sivíko. Pa kualke informashon, sugerensia òf keho yama Departamentu di Informashon i Kebo na Telefòn 614500 òf 614440.

Dept. R.P.

E Hefe menshoná,
R.J. Francisca, M.B.A.

Felle kritiek op moment van afbreken partij

Ivan Lendl in twee sessies door Edberg uit halve finale gehouden

NEW YORK - Twee maanden geleden, op 7 juli, ontving Ivan Lendl in Hartford, Connecticut het Amerikaans paspoort. Acht jaar had hij er op gewacht, evenzovele jaren moest hij jaarlijks zijn 'green card' (verblijfsvergunning) laten vernieuwen.

Het was een intieme ceremonie in Hartford met vrouw Samantha en enkele vrienden. Ivan de Verschrikkelijke was geëmotioneerd zoals niemand hem ooit op de tennisbaan zag. Zijn eigen American dream was eindelijk werkelijkheid geworden. De vreugde en de opluchting vertaalde Lendl op de tennisbaan in overwinningen, al werd de kans op een Amerikaanse titel hem vrijdag in tweede instantie door Stefan Edberg ontnomen.

Tot 7 juli stond Lendl in dit jaar op 22-14, 22 gewonnen, 14 verloren. Na 7 juli werd het tot de US Open 17-5. De fokker van herdershonden werd op de baan weer de grommende doberman pincher op de baseline, die alle hazewindhonden met ontblote tanden te lijf ging.

Slechts een enkeling deinsde niet bevreesd terug. Lendl haalde de kwartfinale in Washington, de finales in Toronto, Cincinnati en Commack en de halve eindstrijd in New Haven. Hij verloor van Holm, Agassi, Sampras, Edberg en Korda. Niet de minsten in de Tour.

Lendl was vrijdag de man die de US Open 1992 van de perfecte final four kon bederven. De nummers een (Courier), drie (Sampras) en vier (Chang) waren al zeker van een plaats in de halve finales. Lendl slaagde niet in zijn missie. Hij werd door de nummer twee, titelverdediger Edberg, in twee sessies uit het toernooi geslagen, 3-6 3-6 6-3 7-5 6-7 (3-7).

WORKAHOLIC

Lendl, de workaholic, werd donderdagavond twee sets opgebracht door een grandioze Edberg (3-6 3-6). In de derde wijzigde hij zijn strategie (6-3), in de vierde leek de nederlaag onafwendbaar op 4-5 en in vier matchpunten tegen. Op die hopeloze stand verdiende Lendl het eeuwige respect van de 20.437 toeschouwers.

Hij behield zijn zelfdiscipline, een natuurlijk onderdeel van de opvoeding achter het IJzeren Gordijn in Ostrava, en knokte voor elk punt. Edberg reageerde verrast. Hij slaagde er niet in een matchpunt te verzilveren en werd een game later zelf gebroken. Lendl ging na een regenpauze van zeventig minuten zelfs met de vierde set (7-5) aan de haal.

Het sprankelende duel werd donderdagnacht na 3 uur en 6 minuten op 2-1 in de vijfde afgebroken. John McEnroe, commentator vóor USA Networks, sprak er schande van. "De referee had het duel na de vierde set moeten staken", brieste hij. "De man wist dat het weer zou gaan regenen. Door zijn beslissing door te gaan, brengt hij Lendl in het nadeel. Ivan moet bij de hervatting zijn opslag behouden, anders is de partij binnen tien minuten uit."

De oude Mac bleek geen doemdenker. In 59 wurgend spannende minuten werd Edberg na wederzijdse breaks via de tiebreak (7-3) zeker van zijn vierde halve finale op de US Open.

DRIE WINST US OPEN

Lendl stond 13-13 tegen Edberg voor aanvang van het duel. Hij behoorde 615 weken tot de top tien, van juli 1980 tot met 1992. Hij voerde de wereldranglijst 269 weken aan, een ongeëvenaardee prestatie. Hij werd drie keer winnaar van de US Open.

Vooral omdat hij -perfectionist als hij was- in 1985 in zijn achtertuin in Greenwich, Connecticut, op veertig minuten rijden van New York, een baan liet aanleggen met exact hetzelfde oppervlak (Deco Turf II) als in Flushing Meadows. Lendl scherpte zijn reflexen aan door in het doel te gaan staan tijdens de trainingen van de prof-ijshockeyers van de Hartford Whalers, waarvan hij lid van de raad van bestuur is.

Tegenstander van Edberg in de halve eindstrijd werd Michael Chang. De kleine Chinese Amerikaan (20) bereikte vrijdagavond voor de eerste keer in zijn loopbaan de laatste vier op de US Open. Hij versloeg Wayne Ferreira na een zware vijfsetter (7-5 2-6 6-3 6-7 6-1) in 4 uur en 17 minuten.

De Zuidafrikaan, elfde geplaatst, liep in de vijfde game van de vierde set een spierblessure op in de linkerdij. Een zwachtel en ijszakken tijdens de wisselingen hielden hem op de been.

■STEFAN EDBERG: *vreugde na winst op Lendl*

Televisie klaagt over lengte tennispartijen

NEW YORK - USA Networks zendt 90 uur live televisie uit van de US Open 1992. CBS doet er in de late avonduren nog eens 33,5 uur bij.

Tevreden zijn de Amerikaanse tv-makers niet. De kijkcijfers maken een vrije val. Connors is out, McEnroe is out. En woensdag ging tot verdriet van CBS ook Agassi terug naar Las Vegas.

De grootste klacht is evenwel dat de partijen te lang duren. Soms tot ver na middernacht. Lendl - Becker werd het record met 5 uur en 1 minuut, de langste partij sinds de invoering van de tiebreaker in 1970. Lendl -Yzaga duurde 4 uur en 23 minuten, Edberg - Krajicek 4.18, Chang - Ferreira 4.17.

CBS heeft voorstellen gedaan de partijen te bekorten. Het wil af van het systeem van twee punten verschil na 40-40 (deuce). Bovendien wil CBS met ingang van 1993 een tijdklok op de banen. Die moet ervoor waken dat de pauzes tussen de opslagen inderdaad slechts de toegestane 25 seconden duren. En geen seconde langer. Momenteel duren de pauzes bijna 60 seconden, hebben CBS-stopwatchers uitgerekend.

Fortuna Sittard op laatste plaats

FC Twente tijdelijk koploper in eredivisie na 2-0 winst

SITTARD - FC Twente is tijdelijk koploper van de eredivisie. De Enschedese club won in de vijfde speelronde voor de vierde keer op rij. Dat gebeurde in Sittard tegen Fortuna, met 2-0, door treffers in de eerste helft van de verdedigers Paus en Hoogma. De Limburgers staan nu met een punt laatste.

FC Twente won na het verlies tegen Feyenoord (0-5) op de openingsdag alle vier volgende duels en kreeg geen doelpunt meer tegen. Thuis werd Groningen met 5-0 verslagen, drie keer won de fysiek sterke ploeg van trainer Rob Baan buiten Enschede. Tegen Willem II en Vitesse met 0-1, bij Fortuna met 0-2.

Fortuna heeft de slechte gewoonte uiterst belabberd aan wedstrijden te beginnen. Het team van de als hoofdtrainer debuterende Chris Dekker kwam al na vier minuten op achterstand.

Voordat doelman Hesp de bal na een hoekschop van Arts te pakken kon krijgen, had verdediger Paus al ingekopt. Het was de vierde keer in vijf duels dat Fortuna in de eerste vijf minuten op achterstand kwam. Nog voordat een half uur was verstreken, was het 0-2. Van Halst nam een vrije trap, libero Hoogma kopte ongehinderd raak.

Fortuna kreeg zijn eerste goede kans pas in de 51ste minuut, hetgeen alles zei over de aanvalskracht. Hofman ging alleen op De Koning af, maar de doelman redde. Twente kreeg verreweg de beste mogelijkheden, via Mulder, De Boer en Zwijnenberg. Hesp onderscheidde zich met een redding na een lob van Arts.

* * * * *

AUTOSPORT / PARIJS - De internationale auto sport federatie (FISA) heeft de Italiaanse renstal Andrea Moda uitgesloten van deelneming aan de wereldtitelstrijd voor Formule een-coureurs. De FISA nam die beslissing omdat de renstal niet meer kan voldoen aan de normen. De eigenaar van Andrea Moda, de Italiaan Antonio Sassetti, werd op 29 augustus op de baan van Spa tijdens de grote prijs van België gearresteerd wegens fraude.

KNVB niet akkoord met nieuwe naam Philips SV

ZEIST - Het sectiebestuur betaald voetbal van de KNVB gaat niet akkoord met de voorgenomen naamswijziging van PSV in Philips SV.

Volgens het college is de nieuwe aanduiding in strijd met het sponsoringreglement. In artikel 1 staat vermeld, dat een club uit het betaalde voetbal niet naar één sponsor-, merk- of produktnaam mag worden genoemd.

Het sectiebestuur heeft geen bezwaar als PSV de nieuwe naam in Europees verband gebruikt, onder voorbehoud van goedkeuring van de UEFA. De KNVB voert als reden voor de neutrale houding aan, dat de Europese wedstrijden niet onder auspiciën van de nationale bond vallen.

Bij de persprestentatie voor dit seizoen kondigde voorzitter Ruts de naamswijziging aan. De clubleider verklaarde, dat de letters PSV [illegible]tenland soms voor verwarring zorgen. De P zou meer dan eens in verband worden gebracht met Politie en dat kwam het imago van de club niet ten goede.

Ruts zorgde vervolgens voor de nodige hilariteit met zijn opmerking, dat het bestuur voor Philips SV heeft gekozen om de verbondenheid met Eindhoven te benadrukken. In de Lichtstad is Philips naast de verzamelnaam voor het electronica-concern tevens de naam van een wijk.

De drogreden werd door het sectiebestuur niet geaccepteerd. "De naamskoppeling met het bedrijf is uiteraard veel sterker dan met de wijk", aldus een woordvoerder.

De KNVB heeft nog geen beslissing genomen over het verzoek van het bestuur van SVV dordrecht'90 om de naam te veranderen in Dordrecht'90.

Fischer eist auteursrechten

MOSKOU - Bobby Fischer eist tenminste 100.000 dollar aan auteursrechten van een uitgeverij in Moskou, die zijn bestseller 'Mijn beste zestig partijen' sinds 1972 in de voormalige Sovjetunie heeft verspreid.

Pas als de Amerikaanse ex-wereldkampioen, die in een 'revanchetweekamp' tegen Boris Spasski op het eiland Sveti Stefan in Montenegro met 1-2 achterstaat, dat bedrag heeft ontvangen is hij bereid naar Rusland te komen om daar te schaken.

"De eerste editie van mijn boek bedroeg 50.000 exemplaren", aldus Fischer. "Maar ik weet niet hoeveel boeken er precies zijn verkocht en hoeveel herdrukken er zijn geweest. In elk geval heb ik recht op een minimum aan honorarium van 100.000 dollar. Als daar overeenstemming over is bereikt wil ik wel naar Rusland gaan."

DEN HAAG - Frans Maassen weet nog altijd niet bij welke wielerploeg hij het volgende seizoen op de loonlijst staat.

Overleg tussen Jan Raas, zijn huidige baas, en kandidaat-werkgever Cees Priem leverde in het bijzijn van de Limburgse renner geen uitsluitsel op. Voor volgende week vrijdag dient het geschil tussen beide partijen te zijn opgelost.

Maassen heeft bij Priem een voorcontract getekend, op een moment dat Raas nog geen nieuwe sponsor voor het komende seizoen had gevonden. Op basis van een clausule in zijn contract moet Maassen bij zijn huidige ploeg blijven indien hij een aanbieding krijgt, die minimaal hetzelfde is als het voorstel van Priem.

Seles ontdoet zich kreunend van Maleeva-Fragnière

Aranxta Sanchez-Vicario voor het eerst in finale US Open

NEW YORK - Excentriek zijn ze allebei, de finalistes in de US Open 1992. Monika Seles verandert net zo vaak van imago als Madonna. Aranxta Sanchez-Vicario heeft iets met honden. Haar Yorkshire terriër vervoert ze in een speciaal ontworpen Luis Vuitton-tas. Het beestje wordt door haar overal meegenomen en doet zich op Flushing Meadows te goed aan Haagen Daz dieet-ijs.

Op de tennisbaan veroorloofden ze zich vrijdag geen frivoliteitjes. Sanchez gaf Manuela Maleeva-Fragnière in de halve finale een lesje van 64 minuten, 6-2 6-1.

Titelverdedigster Seles gaf Mary-Joe Fernandez net zo weinig kans als in de voorgaande twaalf duels (12-0), 6-3 6-2 in 78 minuten. Sanchez sloeg tegen Maleevaa-Fragnière 81 procent van haar eerste service in. Dat was voor de oudste van drie Maleeva's (25) veel te veel.

Ze bemachtigde slechts drie breekpunten en verzilverde er twee. Op haar eigen opslag (51%) werd ze zeven keer gebroken.

"Ik kon niet met de stress overweg", gaf de met de Zwitserse coach François Fragnière getrouwde Maleeva ruiterlijk toe. "Ik stond voor de eerste keer in de halve finales van een grand slam en speelde voor het eerst voor 19.000 toeschouwers in dat immense stadium."

De vlinders spartelden in haar buik. Sanchez had er geen last van. Ze was hongerig naar een derde grand slam finale. Na haar zege in '89 in Parijs op Graf, ze was zeventien, verloor ze er in 1990 in de finale van Graf. Op de US Open was haar eindstation een keer de halve eindstrijd, in 1990 (Graf).

EERSTE FINALE

De finale tegen Seles wordt haar eerste in Flushing Meadows. Het wordt een kopie van de Canadian Open, waar Sanchez voor de eerste keer in haar loopbaan van Seles won na tien nederlagen. In New York stond ze geen set af en route naar de finale en slechts eenentwintig games.

Fernandez won in 1989, het eerste onderlinge duel, maar verloor er daarna twaalf in serie. In dat dozijn won ze twee sets, in de laatste zes duels slechts 23 games.

Vrijdag veroverde ze vijf games, maar dat was buitengewoon geflatteerd voor Seles. Seles klaagde op Flushing Meadows over allerlei pijntjes. Ze combineerde een krassende stem met schreeuwende groundstrokes. En kreunde bij vlagen als vanouds.

"Ik heb een virus en een zere keel", zeurde ze. "Bovendien was ik enkele dagen mijn stem kwijt." Geen hond die er iets van merkte. Zeker niet de Yorkshire terriër van Sanchez.

IJshockey-uitslagen' slecht voor imago

FIFA gaat zich beraden over toekomst van voetbaldwergen

LONDEN - De FIFA gaat zich beraden over de internationale toekomst van voetbaldwergen als San Marino en de Faroër-Eilanden.

Guido Tognoni, perschef van de wereldvoetbalfederatie, zei: "Grote uitslagen, zoals in het ijshockey voorkomen, zijn niet representatief voor het voetbal en niet goed voor ons imago." San Marino verloor woensdag de WK-kwalificatiewedstrijd tegen Noorwegen met 0-10, de Faroer ging met 0-6 onderuit in Wales.

Door het uiteenvallen van de Sovjetunie en Joegoslavië wordt de FIFA met een extra groot aantal deelnemende landen geconfronteerd. Bij een volgende gelegenheid willen ook nieuwkomers als Kroatië, Slovenië, Bosnië en de Oekraïne zich laten gelden.

"We hebben er een groot aantal kleinere bonden bijgekregen", aldus Tognoni. "De indeling van de kwalificatie-ronden voor het wereldkampioenschap in 1994 gold als een experiment. Soms heeft dat tot verrassende resultaten geleid. De Faroer won van Oostenrijk, onlangs nog speelde Letland gelijk tegen Denemarken. Maar we mogen niet verwachten dat zoiets elke keer lukt."

Secretaris-generaal Blatter zal na afloop van de voorronden de balans opmaken. "Dat zal mogelijk tot een andere indeling leiden. De internationale kalender is nu overvol. Het is duidelijk dat we niet steeds zeven of acht landen per kwalificatiegroep kunnen hebben", aldus Tognoni.

Ook de Europese voetbalunie (UEFA) is bezorgd over de toegenomen omvang. Voor het eerstkomend Europees kampioenschap, waarvan de eindronde in 1996 in Engeland zal plaats vinden, wordt naar een nieuwe formule gezocht. Met mogelijk een scheiding der klassen, inclusief promotie en degradatie, zoals onder meer de Roemeense voetbalbond wil.

"Maar", zegt Tognoni, "dan zouden we de kleinere bonden de mogelijkheid onthouden om tegen de grote voetballanden te spelen. Met alle financiële consequenties van dien."

Volgens een woordvoerder van de voetbalbond van San Marino was de 0-10 van woensdag in Oslo een uitzondering. Voorzitter Giorgio Crescentini: "Dit was onze moeilijkste wedstrijd. Noorwegen was het beste team waar we ooit tegen hebben gespeeld." In voorrondegroep 2 zijn behalve genoemde teams ook Nederland, Engeland, Polen en Turkije ingedeeld.

Fischer-Spasski zet voor zet

SVETI STEFAN - Her verloop zesde matchpartij, welke in remise eindigde, is als volgt:

Wit: Spasski

Zwart: Fischer

1. d2-d4, d7-d5, 2. c2-c4, d5xc4, 3. Pg1-f3, Pg8-f6, 4. e2-e3, e7-e6, 5. Lf1xc4, c7-c5, 6. 0-0, a7-a6, 7. d4xc5, Dd8xd1, 8. Tfxd1, Lf8xc5, 9. b2-b3, Pb8-d7, 10. Lc1-b2, b7-b5,

11. Lc4-e2, Lc8-b7, 12. Pb1-d2, Ke8-e7, 13. a2-a4, b5xa4, 14. Ta1xa4, Th8-b8, 15. Td1-c1, Lb7-d5, 16. Pf3-e5, Lc5-d6, 17. Pe5xd7, Pf6xd7, 18. Ta4xa6, Ta8xa6, 19. Le2xa6, f7-f6, 20. La6-c4, Ld5xc4,

21. Tc1xc4, Pd7-c5, 22. Tc4-c3, f6-f5, 23. Lb2-a3, Pc5-e4, 24. Tc3-c7†, Ke7-d8, 25. La3xd6, Pe4xd2, 26. Tc7xg7, Tb8xb3, 27. h2-h4, h7-h5, 28. Ld6-f4, Kd6-e8, 29. Kg1-h2, Tb3-b2, 30. Kh2-h3, Pd2-e4,

31. f2-f3, Pe4-f2†, 32. Kh3-g3, Pf2-d3, 33. Lf4-g5, e6-e5, 34. Kg3-h3, Pd3-f2†, 35. Kh3-h2, Pf2-d3, 36. Lg5-h6, Pd3-e1, 37. Kh2-g1, Pe1-d3, 38. Lh6-g5, Tb2-b1†, 39. Kg1-h2, Tb1-b2, 40. Tg7-e7†, Ke8-f8,

41. Te7-e6, Kf8-g7, 42. Kh2-h3, Tb2-e2, 43. Te6-d6, Pd3-e1, 44. Lg5-f6†, Kg7-g8, 45. Lf6xe5, Te2xe3, 46. Le5-f4, Te3-e2, 47. Td6-g6†, Kg8-f7, 48. Tg6-g5, Kf6-e6, 49. Lf4-c7, Tc2-a2, 50. Lc7-b6, Pe1-d3,

51. Kh3-h2, Pd3-e1, 52. Kh2-h3, Pe1-d3, 5 3. Lb6-c7, Ta2-c2, 54. Lc7-b6, Tc2-a2, 55. Kh3-g3, Pd3-e1, 56. Tg5xh5, Ta2xg2†, 57. Kg3-f4, Pe1-d3†, 58. Kf4-e3, Pd3-e5, 59. Th5-h6†, Ke6-d5, 60. Lb6-c7, Tg2-g7.

Remise.

Fischer ontloopt in zesde partij met net een nederlaag

SVETI STEFAN - Het verwerken van een nederlaag blijkt Robert Fischer nog altijd niet gemakkelijk af te gaan.

Vanaf het terras van het enige restaurant op het hermetisch van de buitenwereld afgesloten rotseiland schetterde in de nacht van woensdag op donderdag keiharde Amerikaanse muziek uit de luidsprekers.

Kennelijk verordonneerd door Fischer zelf. De oudwereldkampioen reageerde zich op die manier af voor de tweede nederlaag, die Spasski hem - met zwart nog wel - had laten slikken. "Hij is nogal geïrriteerd", fluisterden de intimi.

De weinige overgebleven journalisten en de enkele fans bemerkten het vòòr aanvang van de zesde partij. Fischer, die met Spasski van plaats was geruild, eiste op hoge toon, dat er glazen afscheiding zou komen. Het gefluister van de 35 meter verderop zittende toeschouwers leidde hem af. De oud-wereldkampioen droeg een zonnebril om zich te beschermen tegen het lamplicht boven hem.

HEEL GELUKKIG

De zesde partij eindigde na 61 zetten in remise, waardoor de stand 2-1 bleef in het voordeel van Spasski. Fischer had alle reden daar heel gelukkig mee te zijn.

In een Dame-gambiet, dat zo mogelijk nog saaier oogde dan de door Spasski gewonnen vierde partij, vergiste hij zich op de 16e zet. Hij speelde Ld6, waar nemen op b3 logischer was geweest. Zijn zorgen werden vergroot, doordat op de volgende zet terugnemen met de koning op d7 vanwege een venijnige pointe niet mogelijk was en derhalve het paard diep in de zwarte stelling terug moest worden getrokken.

De hele manoeuvre kostte Fischer een pion, die hij nooit terugzag. Spasski vergrootte behoedzaam zijn voordeel. De zwarte koning werd afgesneden, waarmee Fischers overlevingskansen geheel af kwamen te hangen van de bewegingsvrijheid van zijn paard. Die bleek juist groot genoeg om de zwarte stelling voor instorten te behoeden.

Arthur Ashe gearresteerd

NEW YORK - Arthur Ashe was een van de zeventig gearresteerde demonstranten in Washington.

Hij liep mee in de demonstratie van circa duizend man, die de Amerikaanse politiek inzake de vluchtelingen uit Haïti veroordeelden. Ashe (49) werd op de Pennsylvania Avenue voor het Witte Huis opgepakt, omdat hij weigerde de straat vrij te maken voor het verkeer. De ex-tennisser werd enkele uren later vrijgelaten.

Ashe werd jaren geleden al eens gearresteerd tijdens een demonstratie voor de Zuidafrikaanse ambassade in Washington. Ashe startte op de dag voor de US Open een campagne tegen aids.

Met behulp van de tennisvakbonden wil hij in vijftien maanden 15 miljoen dollar inzamelen ter bestrijding van de ziekte, die hij in 1983 opliep door een bloedtransfusie tijdens een hart-operatie.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur
(**openingstijden voor lezers**)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel 8896
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren) open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE (Bonaire Animal Shelter Foundation, Lagunweg 26 Tel.: 8080): **openingstijden** maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
SOFTBAL
(Maduro & Curiels Bank)
09.30-15.30 uur finalewedstrijden - Less Indian Ballpark.

****

***

De Koninklijke Nederlandsche PETROLEUM Maatschappij **keert een interimdividend van Nf 3,60 per aandeel uit. Het wordt 22 september betaalbaar gesteld. Vorig jaar bedroeg de tussentijdse uitkering Nf 3,45.**

***

Aangiftebiljetten de deur uit

'Belastingen Bonaire uit geheimzinnige sfeer halen'

KRALENDIJK — Het ziet er naar uit dat het belastingvacuüm, waarin de Bonaireaanse belastingbetalers al meer dan een decennium hebben geleefd, opgevuld gaat worden. De enkele maanden geleden in het kader van technische bijstand aangetrokken belastinginspecteur mr. Jan van Walbeek en zijn negen man tellend team hebben hard gewerkt om het belastingtechnische kaf van het koren te scheiden en een opruiming te houden in een papierchaos met bestanden die niet meer ter zake doende waren. Twee pickups waren er nodig voor het afvoeren van overtollig papier. Overgebleven zijn de nog uit te reiken aangiftebiljetten en de aanslagen vanaf 1987. En die van voor die tijd? "Een streep eronder", zegt Jan van Walbeek.

En daarmee begint een nieuw tijdperk in de inmiddels zelfstandige belastinginspectie van Bonaire die overigens voor bepaalde verwerking nog steeds afhankelijk is van Curaçao. Er waait een frisse wind door deze inspectie. Dat bleek al uit de uitnodiging aan de pers van mr. Jan van Walbeek en zijn chef de bureau Ben Scholten om een avondje te luisteren naar wat werkzaamheden van de belastinginspectie eigenlijk inhouden.

Donderdagavond gaf Van Walbeek opening van zaken en schuwde na zijn inleiding geen enkele vraag. Duidelijk was dat mr. Van Walbeek de wat geheimzinnige sfeer rond 'belastingen' wilde wegnemen.

"Ik weet dat het woord belasting de mensen niet als muziek in de oren klinkt. Niemand staat immers te trappelen om zijn geld af te dragen als je er eigenlijk niets tastbaars voor in handen krijgt. Voor een brood betaal je. Als je de winkel uitgaat, heb je dat brood dan ook in je hand. Toch zijn belastingen nodig. Het is eigenlijk net als bij een vereniging waar leden een contributie betalen. We spreken dan niet meer van 'contributie' en 'vereniging', maar van 'belastingen' en 'eiland'. Met dat geld kunnen we zorgen voor beter onderwijs, voor de gezondheidszorg, voor wegenbouw en onderhoud, voor de rechtspraak, voor volkshuisvesting en sociale lasten", aldus mr. Van Walbeek.

Binnen de inspectie van Bonaire wordt gewerkt aan drie K's. Van Walbeek noemt dat klantengerichtheid, kollegialiteit en kreativiteit. De klantengerichtheid is duidelijk een gebaar naar de belastingbetaler. Verzoeken worden snel behandeld, mensen aan de balie worden voorkomend geholpen en de telefoon wordt aangenomen. Op zich geen wereldschokkende gebeurtenissen, maar in de ambtelijke wereld toch wel een opmerkelijke en sympathieke aanpak. Die sympathieke aanpak kan overigens wel tot vergissingen leiden.

Jan van Walbeek is ook daar duidelijk in: "Wij streven bij de inspectie naar een zo hoog mogelijk rendement. In ons geval is dat dus een optimale belastingheffing. Maar niet voor de vuist weg. Er is een beleidsplan met duidelijke doelstellingen, waarbij efficiëncy en effectiviteit hoog in het vaandel staan".

BILJETTEN

De inspectie van Bonaire is sedert voorjaar 1992 een zelfstandige inspectie. Voorheen was het een dépendance van Curaçao en waren er slechts enkele mensen werkzaam. Inmiddels is dat anders. Momenteel werken er negen mensen onder leiding van inspecteur mr. Jan van Walbeek. Hij wordt geassisteerd door nog enkele Europese Nederlanders in het kader van technische bijstand. Het totale personeelsbestand zal echter opgevoerd worden tot twintig. Wat heeft deze inspectie nu gedaan vanaf eind 1991?

"In ieder geval geen aangiftebiljetten verstuurd. Wij hebben vooral gewerkt aan de bestanden van Inkomstenbelasting, de Loonbelasting en de Grondbelasting. Zo'n bestand is te beschouwen als een lijst van mensen of bedrijven die belasting behoren bij tedragen. De actualisering daarvan heeft onze kleine groep veel tijd en energie gekost. Namen van mensen die soms al lang zijn overleden, moesten verwijderd worden, nieuwe namen moesten bijgevoegd worden. Het vervelende is dat voorlopig alle veranderingen via Curaçao in de computer gezet moeten worden. Op dit moment zijn echter alle taken verdeeld, de dossiers geordend en het overbodige papier vernietigd. Deze reorganisatie is er ook de oorzaak van dat er voor het jaar 1991 nog geen aangiftebiljetten voor de Inkomstenbelasting waren uitgereikt", aldus Van Walbeek.

Een zaak die inmiddels echter 'in het reine' is gebracht. De beruchte witte invulformulieren zijn al bij velen in de bus gevallen. Op het eerste gezicht wat amateuristisch aandoend, omdat naam en adres met de hand zijn geschreven. De werkelijke reden is dat bij de invoering van het adressenbestand in de computer per ongeluk een deel van het naamregister werd uitgewist. Een gedeelte van de werkzaamheden blijft nog een zaak van de Curaçaose inspectie. Maar er wordt aan gewerkt om dat spoedig over te nemen. Volgens Van Walbeek zal dat dan eerst het Loonbelastingprogramma zijn, daarna de registratie en successie en het ligt dan ten slotte in de bedoeling dat de Winstbelasting — die nog geheel op Curacao wordt behandeld — in 1993 geheel aan Bonaire wordt overgedragen.

Deze week zijn rond achttienhonderd aangiftebiljetten uitgereikt (vorig jaar 950), dus een groot aantal mensen die nimmer een aangiftebiljet hebben ingevuld, zal dat voor de eerste maal van hun leven moeten doen. En dat moet nog snel gebeuren ook, want op 15 oktober moeten de biljetten alweer bij de inspectie ingeleverd zijn. Belastinginspecteur Van Walbeek weet dat het invullen van het biljet voor velen een lastige klus is. Hij zegt echter dat de inspectie hierbij best hulp wil verlenen. Daarvoor is een hulp- en voorlichtingsprogramma gemaakt voor mensen die er alleen niet uitkomen. Hulp kan ingeroepen worden op het kantoor van de inspectie of op het Hulpbestuurskantoor van Rincon. Van 25 september tot en met 12 oktober op maandagen en vrijdagen.

Overigens wijst Van Walbeek erop, dat de inspectie geen accountants- of belastingadvieskantoor is. Er wordt hulp verleend. Dat wel. Maar mensen die met hun nog in de enveloppe ingesloten aangiftebiljet komen en de medewerkers van de inspectie vragen hun formulier 'even in te vullen' worden er wel op gewezen dat zij dat in eerste instantie zelf moeten doen. Aan mensen die een bedrijfje hebben, zal slechts algemene hulp en informatie worden gegeven. Juist zij zullen zich voor jaarstukken beter tot een accountantsbureau kunenn wenden.

VOORRANG

De inspectie van belastingen heeft voor Bonaire een nieuw fenomeen ingevoerd: de voorrangsregeling. Mensen die menen dat zij in aanmerking komen om geld terug te krijgen vanwege de opgevoerde aftrekposten, kunnen om voorrang vragen. Op de bovenzijde van het aangiftebiljet dient dat met grote rode letters het woord 'voorrang' geschreven te worden.

Dat betekent overigens niet dat binnen enkele maanden een teruggave wordt verkregen. Het betekent wel dat wanneer de inspectie met het jaar 1991 begint, de voorrangsbiljetten het eerst behandeld zullen worden. Het ligt dan aan de Ontvanger of de teruggave een kwestie van een korte termijn is.

■ *De Inspectie van Belastingen op Bonaire draait op volle toeren. Om de bevolking voor te lichten over de gang van zaken, heeft belastinginpecteur mr. Jan van Walbeek en zijn chef de bureau Ben Scholten een uitgebreide persconferentie gegeven over de huidige situatie en de komende regelingen.*
Op de foto links Van Walbeek en midden Scholten.

Vervolg van 2

overeenkomst te tekenen. Dan gaat ook 494.356,28 Zwitserse francs namens Fort Amsterdam over naar de Zwitserse bank. Op 19 mei wordt de concept-overeenkomst bij notaris Miguel Alexander geldig gemaakt. Ondertekenaars zijn E. Cijntje, E. Soliana namens Robert Parker, minister Gilbert de Paula en Sophia C. Leito. Zij is directeur van Milexan Trust Company n.v. die schriftelijk bevoegd is op te treden namens de Arubaanse C.A.C.. Op die dag doen C.A.C. en Robert Parker afstand van hun eerstepandrecht ten gunste van het Land.

Op 27 mei wordt Van Agtmaal Hilversum b.v. statutair directeur van de n.v.. Tevergeefs vraagt de gelijknamige jurist van deze b.v. aan mr Cijntje de boekhouding van de twee Amerikanen. Op 19 juni had het duo nog niet terugbetaald, hetgeen aanleiding was voor de gewraakte verbeurdverklaring van de aandelen.

Feit is dat hotel The Point nog niet opgeleverd is. Ooit tekende de aannemer een bouwbelofte. Die heeft hij teruggekregen, vermoedelijk tegen betaling van een **bedrag aan Robert Parker,** van wie verondersteld wordt dat hij financiële problemen had. Vanwege een merkwaardig betalingsschema en een vrijgegeven uitvoeringsgarantie staan de opdrachtgevende n.v. geen dwangmiddelen meer ter beschikking om de aannemer aan te zetten tot spoed. Het hotel is nog dicht en kan dus geen geld genereren om de lening terug te betalen.

ONGEDEKT

Fogel en Geltman hebben een slechte naam gekregen omdat is gebleken dat zij een achterstallige termijn verschuldigd aan Ultrafin, betaalden met een ongedekte cheque, hetgeen in de banksector ernstig aangerekend wordt. Overigens hebben de twee ook ongedekte cheques uitgeschreven aan verschillende lokale personen. Het betreft betalingen aan het advocatenkantoor Winkel, Soliana & Grul, het kantoor van Sjiem Fat & Sjiem Fat, aan Stanley Beudeker en H. Gerharts. Eén bron geeft deze tegenvaller toe, maar wil er verder niets over kwijt.

FAILLISSEMENT

Reeds een paar keer werd het faillissement aangevraagd namens de crediteuren Wijndiga, Hafner, Reyna en Beudeker. Administratie onbrak bij de n.v.; schuldeisers werden bij toeval ontdekt. Mr E. Soliana wilde ook het faillissement aanvragen. De n.v. was nog geld schuldig aan Habitat Bonaire (Nafl. 36.300 gulden), de Maduro en Curiel Bank (Nafl. 125.500) en notaris Knuf (Nafl. 90.000). Eigenlijk hadden Fogel en Geltman ook 2,6 miljoen dollar nog moeten storten in het aandelenkapitaal. Volgens advocaat Voûte is het duo een stel "niet valide gelukszoekers" ofwel "ridders te voet". Fogel woont in New York, Geltman in Florida.

Het land heeft naar verluidt veel te weinig toezicht gehouden op de n.v. en op de aannemer. Dat Stephany zijn geld reeds binnen heeft lijkt te komen doordat de n.v. hieraan heeft meegewerkt. Minister de Paula heeft de Staten nog niet de details uit de doeken gedaan, ondanks een dringend verzoek daartoe.

Krans voor bisschop

■ *WILLEMSTAD — Gedeputeerde van onderwijs Lelia Peternella legde deze week samen met Boeis Haile een krans bij het standbeeld van de eerste bisschop van Curaçao mgr. Martinus Niewindt. Dit gebeurde ter gelegenheid van de viering van honderdvijftig jaar roomskatholiek onderwijs op Curaçao.*

***

Gotabanken, een van de grote banken in ZWEDEN, zit zwaar in de problemen. De regering gaat met de directie en de eigenaars van de bank, de verzekeraar Trygg Hansa, praten over een reddingsplan. Hoe groot de schulden van de bank zijn is niet bekend.

Gedeputeerde Ramoncito Booi:

'Verkoop aandelen Parker nog geen oplossing voor problemen'

KRALENDIJK — Gedeputeerde Ramoncito Booi, die van het begin af aan betrokken is geweest bij het aantrekken van Robert Parker en de bouw van zijn hotel The Point at Bonaire, zegt blij te zijn dat door de openbare verkoop de aandelen nu in handen zijn van de regering. Ofschoon de gedeputeerde benadrukt dat de verkoop van de aandelen nog niet betekent dat er ook een gerede oplossing is, zegt hij wel dat de aandelen in handen van de regering de eerste stap tot een oplossing zou kunnen betekenen.

Desgevraagd zei Booi dat de regering, het Bestuurscollege en Van Agtmaal al enkele maanden geleden naar een alternatief hebben gezocht. Het probleem was telkens dat de aandelen stevig in handen waren van Fogel en Geltman die echter, net zo min als Parker, in staat waren het hotel af te bouwen en te exploiteren.

Volgens Booi zal de eerder gevoerde besprekingen tussen de regering, het BC en Van Agtmaal komende week voortgezet worden. In feite heeft het Bonaireaanse Bestuurscollege weinig zeggenschap in het geheel. Toch meent gedeputeerde Booi dat de belangen van Bonaire zo groot zijn dat de regering ongetwijfeld het Bestuurscollege in de besprekingen zal betrekken,

"Ik ben uiterst tevreden met de huidige gang van zaken. Vooral, omdat in tegenstelling tot wat gezegd wordt, het hotel al voor een zeer groot deel klaar is", aldus gedeputeerde Ramoncito Booi.

Op de vraag of bij eventuele exploitatie van het hotel dezelfde vorm gekozen zal worden als indertijd bij Hotel Bonaire, waar regering en eilandgebied elk voor vijftig procent aandeelhouder waren in Bon-Antil n.v., antwoordde Booi dat dit niet waarschijnlijk is, aangezien het eilandgebied geenszins van plan is om opnieuw een hotel te exploiteren. Het ingrijpen van de regering moet gezien worden als een mogelijkheid om te voorkomen dat Fogel en Geltman het hotel laten vervallen.

Wat nu moet gebeuren, is een mogelijkheid zoeken om het hotel te verkopen. Dat betekent volgens de g deputeerde wel dat het hotel zo spoedig mogelijk moet functioneren om een aanvaardbare koper te kunnen vinden.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag **12:00 uur:**

Licht tot **half bewolkt en** voornamelijk in de nacht-en **vroege ochtenduren** tijdelijk zwaar bewolkt **met kans op enkele buien**, mogelijk vergezeld van **onweer.**

Zwakke **tot matige, af en toe vrij krachtige**, voornamelijk **oostelijke wind (tussen acht en 23 knopen).**

WEEROVERZICHT:

Een zwakke **storing in de middelbare en hogere** luchtlagen **veroorzaakt** aanvoer van onstabiele en vochtige **lucht over de Benedenwindse** eilanden.

Voor vannacht en morgenochtend wordt een tijdelijke toename van de bewolking en buienactiviteit boven de Benedenwindse eilanden verwacht.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	licht bewolkt	32	27	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	-.-
Curaçao	licht bewolkt	32	27	0.0
St Eustatius	half bewolkt	32	26	0.0
St Maarten	licht bewolkt	33	27	0.0p
Amsterdam	——	22	09	0.1

Stockmarket-NEWS

NEW YORK	PREV.	11-9	FRANKFURT	PREV.	11-9	AMSTERDAM	PREV	11-9
DOW JONES	3305	3305	DAX INDEX	1528	1527	EOE INDEX	276.98	279.73
AM.EXP.	21.88	21.75	ASKO	615.00	590.00	ABN-AMRO	43.00	43.70
ANHEUSER B	53.13	53.00	BASF	211.70	211.00	AEGON	62.90	63.70
ATT	43.63	43.75	BMW	510.50	516.00	AHOLD	73.80	74.70
BORDEN	28.63	28.38	COMMERZBANK	217.50	220.80	AMEV	55.00	54.50
CAMPBELL S	39.13	39.13	DAIMLER BENZ	626.00	624.60	AKZO	138.60	140.70
CHRYSLER	21.50	21.38	DEUTSCHE BANK	613.00	611.70	BOLS	42.20	42.30
CITICORP	16.25	16.13	HOECHST	237.80	235.60	BUHR.TET.	33.90	34.40
COASTAL CO	28.75	29.00	KAUFHOF	422.00	424.00	DAF	16.50	16.70
COCA COLA	44.13	44.25	MAN	284.00	284.00	DSM	99.90	99.70
DIGITAL	36.75	38.00	PREUSSAG	355.00	356.60	ELSEVIER	110.50	110.00
DUPONT	47.50	47.25	SIEMENS	593.40	594.30	FOKKER	20.40	20.40
EAST.KODAK	45.00	44.50	VW	316.60	316.00	GIST BROC.	33.60	34.50
EXXON	62.75	63.00				HAGEMEYER	124.60	126.00
FORD	41.38	40.25				HEINEKEN	164.70	165.30
GEN.ELECT.	75.25	75.13	LONDON			HOOGOVENS	37.40	37.90
GEN.MOTORS	33.75	33.63				HUNT.DOUGLAS	44.50	44.70
HEINZ	41.13	40.88	FT-100 INDEX	2343	2370	ING	42.20	42.60
HOMESTAKE	12.75	12.88				KLM	28.00	29.10
IBM	87.38	88.00	ARGYLL	3.32	3.21	KNP	39.90	40.50
KELLOGG	71.13	71.63	BARCLAYS BANK	2.99	3.14	NEDLLOYD	33.60	34.20
MC DONALDS	43.50	43.75	BASS	4.97	5.09	PHILIPS	23.40	23.40
MERCK	47.88	48.00	BRITISH STEEL	0.49	0.52	ROBECO	88.20	88.90
MINNES.MNG	99.88	99.38	BRITISH TEL	3.45	3.47	ROLINCO	89.60	89.80
MOBIL CORP	64.75	64.75	BTR	4.27	4.29	RORENTO	74.10	74.20
PFIZER	78.13	78.38	CADBURY	4.22	4.20	RODAMCO	42.10	42.10
P.MORRIS	84.25	84.25	CABLE & WIRE	5.10	5.18	ROYAL DUTCH	142.30	144.30
QUAKER	64.50	64.88	GRAND MET	4.07	4.02	UNILEVER	180.70	183.20
SEARS	41.88	41.63	MARKS & SPENCER	3.12	3.16	VMF STORK	30.50	30.60
UP JOHN	34.63	34.38	REDLAND	3.23	3.34	VNU	76.60	77.80
WOOLWORTH	31.25	31.13	TATE & LYLE	2.88	2.88	WESSANEN	89.10	89.10
GOLD	342.80	340.50	TOKYO			TORONTO		
SILVER	3.73	3.70	NIKKEI DOW IND.	18908	18107	TSE 300	3443	3440
CRUDE OIL	22.07	21.90	BRIDGESTONE	1130	1120	ALCAN	18.50	18.13
			CANON	1330	1330	BELL	46.00	45.88
US$/Yen	122.95	124.08	DAI ICHI KANGYO	1800	1670	BANK OF NS	24.00	24.00
			DAIWA SEC.	995	951	CAN.PAC.	16.38	16.63
US$/DMARK	1.41	1.45	HITACHI	800	786	IMASCO	35.75	35.63
			HONDA MOT.	1380	1360	LAIDLAW	9.88	10.00
GBP/US$	197.85	192.55	JAPAN AIRLINES	695	685	MOORE	21.50	21.38
			NOMURA SEC.	1720	1630	NORANDA	19.63	19.75
US$/NLG	1.59	1.62	NIPPON STEEL	295	285	PLACER DOME	12.50	12.25
ECU/US$	143.40	140.20	MAZDA	472	442	POWER CORP.	15.75	15.63
CAN/US$	82.20	81.63	SONY	4310	4110	ROYAL BANK	24.63	24.75

Financieel Nieuws

Helft terechtgekomen bij functionarissen, politie

Kleine beleggers tasten mis bij aandelenloterij in China

HONGKONG - Voor de kleine beleggers in China is nog niet de helft van nieuw uit te geven en op de beurs van Shenzhen te verhandelen aandelen beschikbaar. Bij de stormloop in augustus op de aanvraagformulieren die recht geven om mee te doen aan een loterij voor de aandelen, is de helft van de formulieren in handen gekomen van anderen. Dit heeft de in Hongkong zetelende China News Service (CNS), een door China gecontroleerd persbureau, vrijdag gemeld.

Het uitgeven van nieuwe aandelen leidde ertoe dat er zeker een miljoen chinezen naar Shenzhen kwamen in de hoop een graantje mee te pikken van de snel stijgende aandelenkoersen. Bij de stormloop die er toen ontstond moest de politie eraan te pas komen met traangas en wapenstokken.

De enorme belangstelling voor de aandelen noopte de autoriteiten ertoe het aantal aanvraagformulieren te verdubbelen tot vijf miljoen. Zeker de helft ervan is terechtgekomen bij functionarissen van banken, verzekeringsmaatschappijen, effectenkantoren, politie- en veiligheidsmensen en toezichthouders, aldus CNS.

Er zijn minstens achthonderd klachten binnengekomen. Wie betrapt wordt op corruptie wordt gestraft, zo heeft CNS laten weten. De aanvraagformulieren kostten ongerekend Nf 31. Per persoon waren er maximaal tien beschikbaar. Kort na de uitgifte werden de formulieren al te koop aangeboden voor het tienvoudige van de officiele prijs. De kans dat een aanvrager ook werkelijk later dit jaar aandelen kan kopen is één op tien.

Wall Street vrijdag niet in beweging te krijgen

NEW YORK - De koersen op de Newyorkse effectenbeurs zijn vrijdag nauwelijks in beweging gekomen. De Dow Jones-index van de dertig belangrijkste aandelen steeg fractioneel met 0,52 punt tot 3.305,68.

De aantallen hoger en lager sluitende fondsen hielden elkaar ongeveer in evenwicht. De omzet was met 181 miljoen aandelen aanzienlijk kleiner dan het flinke totaal van 223 miljoen op donderdag. Een vervolg van de koersstijgingen van donderdag werd verhinderd door verliezen op de obligatiemarkt. De Dow Jones-index kwam rond het middaguur nog wel op een winst te staan van 12 punten, maar die ging al snel verloren door winstnemingen en verkopen via computerprogramma's.

Gedurende de rest van de dag lag het koersgemiddelde dicht bij het slot van donderdag. De cijfers over de Amerikaanse producentenprijzen waren overeenkomstig de verwachtingen en hadden dan ook weinig invloed.

Nettowinst Nestle gestegen

VEVEY - De nettowinst van het Zwitserse levensmiddelenconcern Nestle is in de eerste helft van dit jaar met 16,5 procent gestegen tot 1,175miljard frank (Nf 1,5 miljard). De omzet groeide met 13,3 procent tot 26,29 miljard frank (Nf 33,4 miljard), zo heeft het concern vrijdag bekendgemaakt.

Nestle verwacht ook voor de rest van het jaar een bevredigende ontwikkeling van de resultaten. De omzetgroei zal op het niveau van het eerste halfjaar liggen of zelfs daarboven. Maar bij een verdere koersdaling van de dollar en een stijging van de Zwitserse frank ten opzichte van andere valuta's zal er een duidelijk effect zijn op de omzetontwikkeling, met als gevolg een minder sterke winststijging dan in de eerste zes maanden, zo waarschuwt het concern.

Prijsindex Engeland

LONDEN - De prijzen in Groot-Brittannië zijn in augustus ten opzichte van de voorgaande maand gestegen met 0,1 procent, zo heeft het Britse bureau voor de Statistiek vrijdag bekendgemaakt. De stijging is de kleinste sinds 1982. In vergelijking met een jaar ervoor bedroeg de stijging 3,6 procentt en dat is het laagste stijgingspercentage sinds maart 1988. In juli bedroeg de prijsstijging ten opzichte van juli 1991 nog 3,7 procent. In vergelijking met mei gingen de prijzen omhoog met 0,4 procent omlaag. Dat betekende de sterkste daling sinds juli 1967.

Britse pond en Spaanse peseta in problemen

Spanning duurt voort in EMS: dollar meer in trek

AMSTERDAM - Op de internationale valutamarkten is het vrijdag onrustig gebleven. De spanningen in het Europese monetaire stelsel (EMS) duurden onverminderd voort. Mede daardoor raakte de dollar meer in trek. De Amerikaanse munteenheid boekte een koerswinst van ruim 3,5 cent.

Op de wisselmarkt in Amsterdam werd voor de dollar een slotkoers vastgesteld van Nf 1,6235 tegen Nf 1,5870 op donderdag. De dollarkoers was donderdagavond in New York al ruim boven de Nf 1,60 gekomen. Dat werd toegeschreven aan een uitspraak van de president van de Centrale bank van San Francisco, Robert Parry. Hij zei voor de presidentsverkiezingen geen verdere renteverlaging te verwachten.

Op de valutamarkt in New York ging de dollarkoers vrijdag verder omhoog onder invloed van speculatie over een renteverlaging in Duitsland. Tegen het slot van de handel werd Nf 1,63440 genoteerd na een slotkoers van Nf 1,6235 in Amsterdam. Donderdag sloot de dollar in New York op Nf 1,6070. Speculaties over een verlaging van de VS-rente staken vrijdagmiddag toch weer de kop op toen bekend werd dat de producentenprijzen in de Verenigde Staten vorige maand met slechts 0,1 procent zijn gestegen. Dit lage inflatiecijfer lijkt de Amerikaanse Centrale banken ruimte te bieden om de economie te stimuleren via een nieuwe renteverlaging. De dollar zou daardoor minder aantrekkelijk worden voor beleggers, maar de koers ging na de publikatie van de inflatiecijfers juist verder omhoog.

Binnen het EMS moest de Italiaanse lire vrijdag opnieuw worden gesteund. De Centrale banken van Italië, Duitsland en België kochten forse hoeveelheden lires, maar de koers bleef desondanks hangen rond de bodem in het EMS, die op Nf 1,4725 per 1000 lire ligt.

VERGADERING G-7

Ook het pond sterling zit nog steeds dicht bij het onderste interventiepunt in het EMS. Bij het slot van de handel in Amsterdam werd Nf 3,1410 genoteerd tegen Nf 3,1430 op donderdag. De bodemkoers bedraagt Nf 3,1305. De Spaanse peseta zit eveneens in de problemen. De Centrale bank van Spanje liet vrijdag weten dat de peseta bij een eventuele herschikking van de EMS-koersen niet zal worden gedevalueerd. Voor de valutahandel was deze verklaring een nieuwe illustratie van de ernst van de situatie binnen het EMS.

Handelaren verwachten dat de Europese autoriteiten er alles aan zullen doen om te voorkomen dat de koersen moeten worden aangepast voor het weekeinde van 19 en 20 september. Op 19 september vergaderen de zeven grootste industrielanden (G-7) in Washington. Bij die gelegenheid worden mogelijk initiatieven genomen om de positie van de dollar tegenover de Duitse mark te versterken. De zondag daarop wordt in Frankrijk het referendum gehouden over de verdragen van Maastricht. Beide gebeurtenissen zullen vermoedelijk nieuwe turbulenties op de wisselmarkten veroorzaken.

FINSE MARK

De Finse mark, die eerder deze week voor extra onrust in de valutahandel zorgde, wist zich vrijdag iets te herstellen. Dinsdag werd onder druk van kapitaalvlucht uit Finland besloten de koppeling van de mark aan de Europese monetaire eenheid ECU tijdelijk los te laten. De koers daalde daarop met ongeveer veertien procent, maar vrijdag sloot de mark nog maar 10,7 procent onder het oorspronkelijke niveau. De Finse president Mauno Koivisto verklaarde donderdag dat er geen sprake is van een devaluatie en zei dat er "een reële mogelijkheid" is dat de koers zich aanzienlijk zal herstellen.

Overleg in Belgrado

BELGRADO - Het presidium van de Internationale Joegoslavië-conferentie heeft tijdens zijn bezoek aan het strijdgebied ook overleg gepleegd met de Servische president Milosevic. Bij de foto vlnr: Cyrus Vance die namens de VN de leiding heeft bij de vredesconferentie, Milosevic en Lord Dovid Owen, die de leiding heeft namens de Europese Gemeenschap.
(AFP-satellietfoto)

De DEENSE audio-videoproducent Bang + Olufsen heeft het op 31 maart geeindigde boekjaar 1991/92 afgesloten met een verlies voor belasting van dertig miljoen kroon (Nf 8,7 miljoen). In het jaar ervoor noteerde B + O een verlies van 136 miljoen kroon (Nf 39,4 miljoen). B + O verwacht dit jaar winst te halen, ondanks het inzakken van de vraag met drie tot vijf procent. De omzet nam iets toe van 2,18 naar 2,24 miljard kroon (Nf 649 miljoen). Philips bezit 25 procent van de aandelen.

***

De ZWITSERSE eigenaar van het inmiddels failliet verklaarde Omni Holding, Werner Rey, is opgedoken op de Bahamas. Volgens de Zwitserse justitie heeft hij zijn paspoort moeten inleveren waardoor de voormalige topmanager het land legaal niet kan verlaten. Rey wordt ervan beschuldigd de waarheid te hebben verdraaid na de ondergang van Omni, die het grootste faillissement van Zwitserland was.

***

Het VS-computerbedrijf SUN MICRO-systems heeft in Montfoort een Europees distributiecentrum geopend. Sun werkt voor de verzending van zijn producten nauw samen met het transportconcern Frans Maas. De fabriek in het Schotse Linlithgow wordt uitgebreid met drie lijnen voor de produktie van printplaten, die in januari 1993 in gebruik worden genomen.

Als gevolg van Fins ontkoppelen van Europese systeem

Hypotheekrente en geldmarkttarieven drastisch opgetrokken

STOCKHOLM - De hypotheekbezitters in Zweden worden hard getroffen door de beslissing woensdag van de Zweedse Centrale bank om de geldmarkttarieven op te trekken naar een recordhoogte van 75 procent. De Zweedse bouwfondsen en banken besloten vrijdag in een reactie de hypotheekrente te verhogen met maar liefst 6,75 procentpunt tot ongeveer 24 procent.

Volgens de banken hadden ze door het duurder worden van het geld geen andere keus dan de hypotheektarieven te verhogen. De Zweedse Centrale bank besloot de geldmarktrente te verhogen van 24 naar 75 procent, nadat er een crisis was uitgebroken onder de munteenheden van Scandinavië door het besluit van de Finse Centrale bank haar mark los te koppelen van het Europese muntstelsel. In Nederland schommelt de geldmarktrente rond de 9 procent.

De verhoging van de hypotheekrente heeft voor een gezin met een lening van omgerekend Nf 153.000 een sterk kostenverhogend effect. Per maand moet het gezin omgerekend Nf 767 extra betalen. "Dit is erg hard voor hypotheekhouders", aldus Hubert Fromlet, hoofd Economische zaken van Nordbanken.

De onvrede onder de bevolking over het economische beleid van de Zweedse conservatieve premier Carl Bildt neemt ondertussen toe. Het oppositionele dagblad Aftenbladet kopte vrijdag: "Moeten we nu in tenten leven, Bildt?". De krant vindt het beleid van de Zweedse premier op het gebied van werkloosheidsbestrijding en huisvestiging duidelijk onvoldoende. Als deze trend zich doorzet, zo concludeert de krant, "hebben in Zweden alleen nog de deurwaarders en bewindvoerders een vaste baan". Het aantal werklozen is opgelopen naar 5,8 procent van de beroepsbevolking. Dat is het hoogste percentage dat ooit in Zweden werd genoteerd.

De consumentenbond kan alleen nog maar goedbedoelde adviezen geven. Degene die in financiële moeilijkheden dreigt te komen, moet zich niet passief opstellen en wachten op een betalingsbevel van de bank. "Ga naar de bank en onderhandel over de betalingsvoorwaarden".

De onrust op de rentemarkt heeft de burgers in het land wakker geschud. De telefooncentrale van een hypotheekbank raakte hopeloos overbelast toen de bank bekendmaakte een obligatie te willen uitgeven met een rentevergoeding van ruim 21 procent. "De mensen verkopen hun aandelen om het geld in te zetten op die plaatsen met de hoogste opbrengst", aldus een financiële topman van een Zweedse spaarbank.

Tijdens nieuwe winterseizoen

EG verwacht weer verzoek voedselhulp voor Rusland

BRUSSEL - De Europese Commissie sluit niet uit dat Rusland ook de komende winter, de derde op rij, voedselhulp van de EG nodig zal hebben. Ongeveer tien EG-experts blijven ter plekke om de lopende hulpoperatie af te maken en de verdere ontwikkelingen in de gaten te houden, zo zei een woordvoerder woensdag.

De eerste voedselhulp dateert van eind 1990 toen niet alleen Rusland maar ook Oekraïne, Georgië en Armenië en enkele Centraal-aziatische republieken bij wijze van hulp 88.000 ton voedsel ontvingen. De operatie, waarmee 525 miljoen gulden was gemoeid, verliep aanvankelijk moeizaam en kon pas in juni vorig jaar worden afgerond.

Eind vorig jaar trokken de EG-leiders in Maastricht opnieuw de beurzen open. De hulp was nu geconcentreerd op de bevolking van Moskou en St. Petersburg. Later werd het programma uitgebreid tot de steden Saratov, Tsjeljabinsk en Nizny Novgorod. De kosten bedroegen 460 miljoen gulden.

De voedselhulp werd niet gratis verstrekt, maar tegen een aangepaste prijs in de winkels en via openbare veilingen verkocht. De EG wilde de Russische regering, die de prijzen had vrijgegeven, niet in de wielen rijden. Van de opbrengst werd een fonds gevormd voor "kansarme" Russen.

MENSEN

■*De bekende Amerikaans-Cubaanse zangeres Gloria Estefan, lead-singer van de Miami Sound Machine, was onlangs op bezoek bij president George Bush en diens hond Ranger. Ze bespraken de situatie in Florida die behoorlijk te lijden heeft gehad onder de orkaan Andrew.*

Japanse Assepoesters

Japanse vrouwen die 's avonds niet alleen over straat durven kunnen nu een lijfwacht huren die hen naar huis brengt. De firma Shin Nihon Keibi in de stad Kobe heeft de **"ASSEPOESTER-DIENST"** ingesteld, genoemd naar het meisje dat op de weg naar huis om middernacht haar glazen muiltje verloor, om vrouwen te beschermen. Volgens bedrijfsleider Yukio Tokida vult zijn dienst een gat in de markt op nu er steeds meer vrouwelijke managers in Japan komen en vrouwen steeds vaker 's avonds worden belaagd. De dienst kost 100.000 yen (ongeveer 1.280 gulden) per jaar plus 5.000 yen (64 gulden) per escort.

De acteur **John van Dreelen** is vorige week overleden, zo is nu bekendgemaakt. Van Dreelen bracht een deel van zijn werkzame leven door in Hollywood.

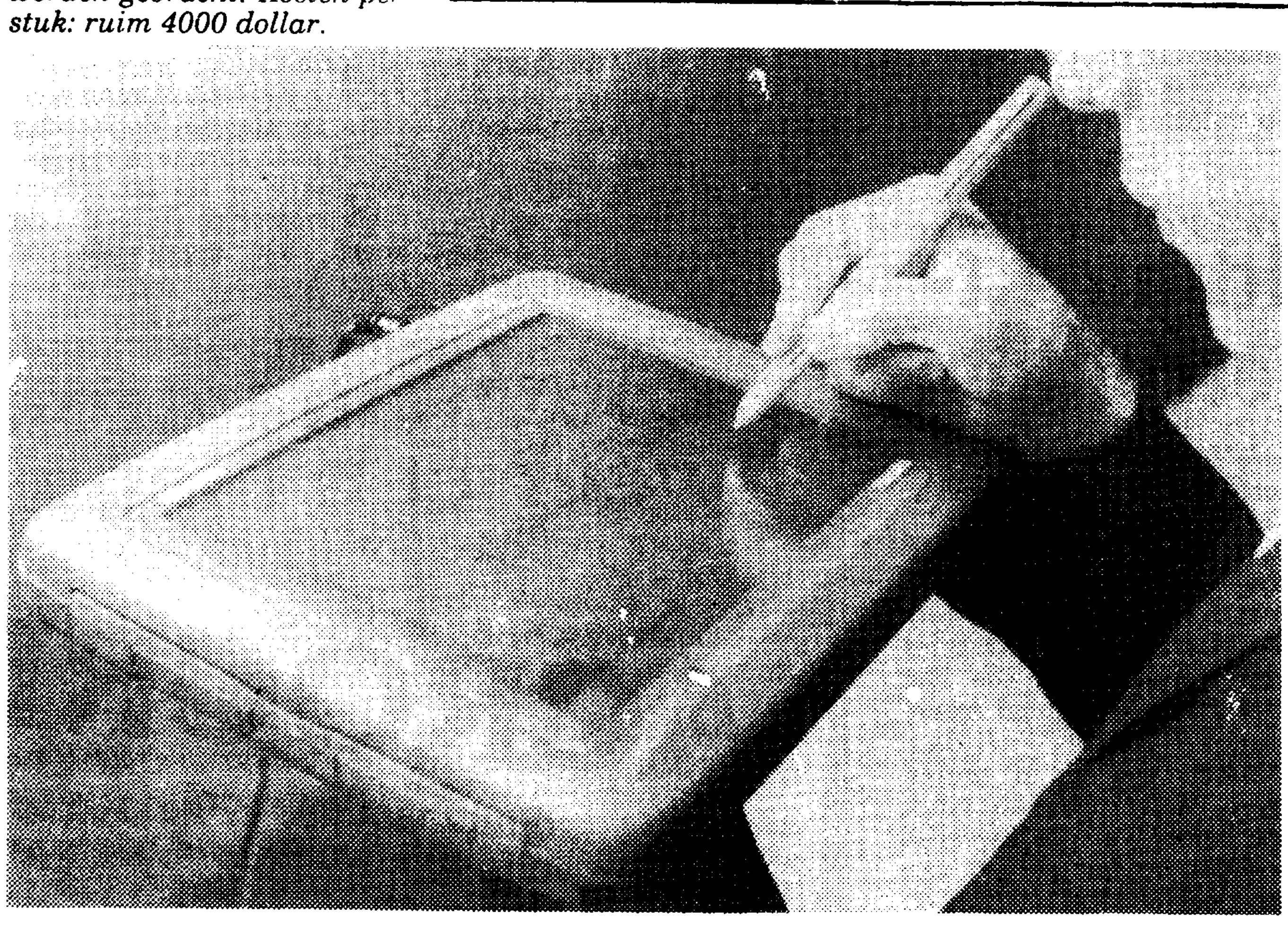
Vooral voor rollen van nazi's werd hij, dankzij zijn accent, vaak gevraagd. Volgens eigen zeggen had elke studio op een bepaald moment zelfs een Wehrmacht-uniform in zijn maat hangen.

Na wat jaren toneelervaring in Nederland en in Londen vertrok hij in 1957 naar de VS. Hij werd gevraagd voor films als *Topaz* (Hitchcock) en voor televisierollen in series als *Charley's Angels*, *The Six Million Dollar Man* en in de jaren tachtig als bisschop in *Dynasty*.

Bevallingsverlof

De centrale van plattelandsvrouwenorganisaties en het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt vinden dat de land- en tuinbouworganisaties zich sterk moeten maken voor een regeling voor **BEVALLINGSVERLOF** voor agrarische vrouwen. Ook de voorlichting over arbeidsbelasting tijdens zwangerschap moet beter. CPVO en NAJK hebben dit vrijdag verklaard tijdens de presentatie van het rapport "Gezond bevalt beter". Het rapport bevat de resultaten van een onderzoek naar de gezondheid van agrarische vrouwen tijdens de zwangerschap en na de bevalling. De meeste agrarische vrouwen die in verwachting zijn blijken zich schuldig te voelen wanneer zij niet meewerken. Als belangrijkste redenen om door te blijven werken zeiden vrouwen dat, "zij zich nog goed genoeg voelden", "anderen niet tot last wilden zijn", of geen vervanger(st)er hadden". Vier weken na de bevalling was 82 procent van de onderzochte vrouwen al weer (gedeeltelijk) aan het werk op het bedrijf. Bijna allen klaagden nog over vermoeidheid. Vrouwen die voor hun zwangerschap veel op het bedrijf werkten bleken het minst in staat rond de bevalling een verlofperiode te regelen. Uit het onderzoek is verder gekomen dat veel agrarische vrouwen tijdens hun zwangerschap lichamelijk belastend werk doen, dat aan vrouwen in loondienst tijdens zwangerschap wordt ontraden zoals langdurig staand werken en het regelmatig tillen van zware lasten. Maar de helft van de onderzochte vrouwen volgde het advies van een arts of verloskundige op om het rustiger aan te doen op.

■*Toshiba Electric Company introduceert een personal computer nieuwe stijl: gebruikers kunnen een gewone pen in de hand nemen en hoeven niet langer op een keyboard te werken. Deze 'pen-point personal computer' zal in december op de markt worden gebracht. Kosten per stuk: ruim 4000 dollar.*

Nederland is nog niet toe aan een **levertransplantatie** waarbij een levende donor in het spel is. Wel discussieert de medische wetenschap er al geregeld over. In Frankrijk is onlangs zo'n ingreep verricht, de eerste in dat land.

Volgens een woordvoerster van het Academisch Ziekenhuis Groningen (AZG), dat gespecialiseerd is in levertransplantaties, is er hier nog niet genoeg deskundigheid. Ook is nog te weinig bekend over het levensperspectief van de donor. Bovendien is de ethische discussie over dergelijke operaties nog volop gaande.

***

Het effectenkantoor Van der **MOOLEN** stopt voorlopig met de activiteiten van haar Franse dochteronderneming Van der Moolen France. Dit besluit is genomen in verband met de tegenvallende resultaten en de ongunstige vooruitzichten aldaar. Van der Moolen heeft hierover overleg gevoerd met haar Franse mede-aandeelhouder Ferri. Ferri, Germe.

Jongeren voorzichtiger met alcohol in verkeer

Minister D'Ancona van WVC meent dat jongeren steeds verantwoordelijker omgaan met **ALCOHOL** in het verkeer. Ze zei dit vrijdagmiddag in Leiden tijdens een symposium van de Algemene Nederlandse Drankbestrijders Organisatie (ANDO).

Volgens haar houdt die verantwoordelijkheid onder meer in dat een toenemend aantal jongeren vantevoren afspreekt over vervoer naar huis en alcoholgebruik.

"Het aantal jongeren dat goede afspraken maakt is -zo blijkt uit vergelijkend onderzoek - fors gestegen van 58 procent naar 95 procent", aldus de minister. Maar over het drankgebruik door jongeren in het algemeen was de minister minder positief. "Dat ziet er inderdaad nog niet zo rooskleurig uit. We zullen moeten blijven doorgaan met de matigingscampagnes voor alcohol. Jongeren, zowel in het onderwijs als daarbuiten, blijven een belangrijke doelgroep", zo besloot de minister.

Veel arrestaties bij concert Guns 'n Roses

Bij een optreden van de rockgroep **GUNS 'n ROSES** in het Foxborostadion in de Amerikaanse staat Massachusetts zijn tientallen fans gearresteerd nadat er in de menigte van 50.000 mensen gevechten waren uitgebroken. Enkele mensen raakten daarbij gewond, maar volgens de autoriteiten niemand ernstig. Het grootste deel van de meer dan honderd arrestaties betrof openbare dronkenschap en andere kleinere vergrijpen. Guns 'n Roses heeft een reputatie van ruige concerten en de veiligheidsmaatregelen waren dan ook streng. Honderden agenten uit de hele staat en veiligheidsmensen waren op de been om het concert in goede banen te leiden. Ondanks het grote aantal arrestaties zei de politie dat er veel minder moeilijkheden waren dan de plaatselijke autoriteiten hadden gevreesd. Tijdens het heavy metal-concert traden ook Metallica en Faith no more op.

■*Oorlogjespelen. Dat doen deze Bosnische jongens in de straten van Sarajevo. Ze hebben voorbeelden genoeg. Op 18 september wordt in Genève een poging ondernomen vrede te bewerkstelligen in de voormalige Joeslavische republiek.*

■*Desmond G.N. van Eps, chauffeur van de gevolmachtigde minister in Den Haag ontving op 23 mei 1992 het diploma 'security-driving and observation'. Tijdens deze cursus die ook gevolgd werd door andere chauffeurs van de rijksministers werd vooral het accent gelegd op veilig rijden met verhoogde snelheid in noodgevallen, blokkades omzeilen, veilig rijden in scherpe bochten en bij slipgevaar. Op de foto toont Van Eps zijn diploma aan de gevolmachtigde minister Edsel Jesurun.*

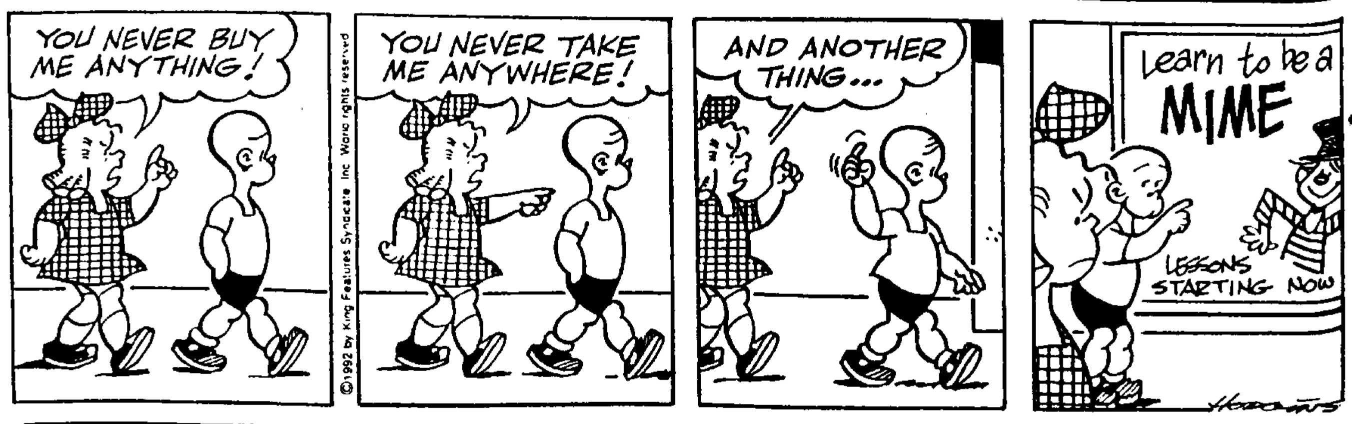
Hans Wiegel, commissaris van de koningin in Friesland, krijgt er een commissariaat bij. Hij wordt samen met ir. A.J. Kranendonk commissaris bij Meyn te Oostzaan, een familievennootschap die zich toelegt op de fabricage van machines voor de voedingsmiddelenindustrie.

Wiegel bekleedt al commissariaten bij Wessanen, Bruil Verenigde Bedrijven en Egko Beheer en is verder voorzittter van het Centraal Brouwerijkantoor en voorzitter van de Samenwerkende Electriciteits-Produktiebedrijven. Ook is hij bestuurslid van de stichting administratiekantoor Douwe Egberts Sara Lee.

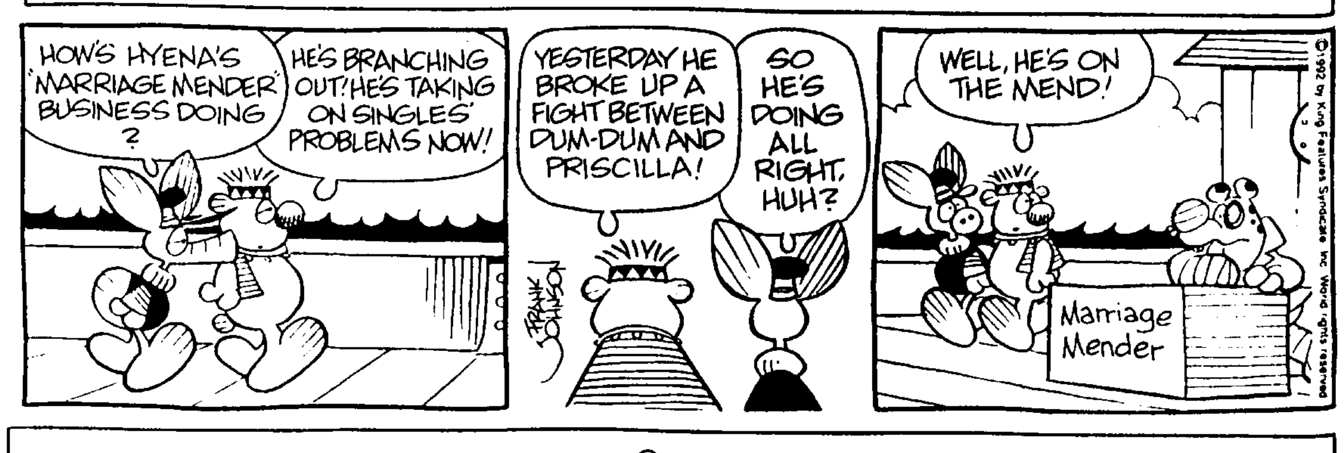
Nel Tegelaar overleden

Afgelopen dinsdag is op 73-jarige leeftijd **NEL TEGELAAR** overleden. De FNV heeft dit vrijdag bekendgemaakt. Tegelaar was de eerste vrouwelijke federatiebestuurder van de FNV. Zowel binnen als buiten de vakbeweging kwam zij op voor positieverbetering van vrouwen. Tegelaar was onder meer de oprichtster van het vrouwensecretariaat van het voormalige NVV, een van de voorgangers van de FNV. Zij was ook nauw betrokken bij wetgeving die ontslag van vrouwen bij huwelijk en zwangerschap verbiedt. In 1970 ontving zij voor haar werk de Wilhelmina Druckerprijs. Twee jaar later werd Tegelaar verkozen in het verbondsbestuur van het NVV. Na de fusie tussen NVV en NKV in 1976 kwam zij in het federatiebestuur van de FNV, waaruit zij zich een jaar later om gezondheidsredenen terugtrok.

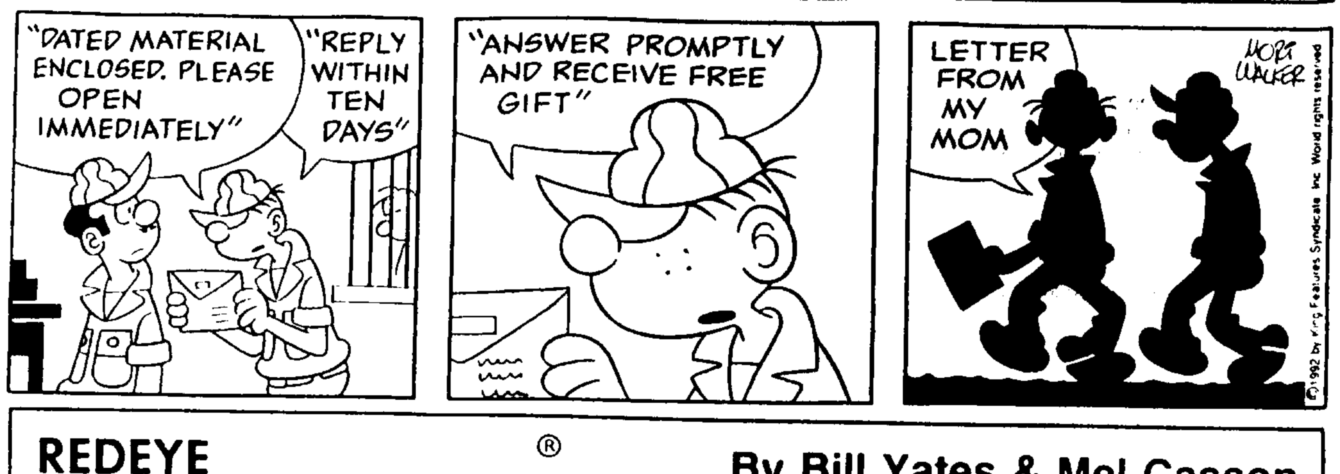
HENRY — By Dick Hodgins

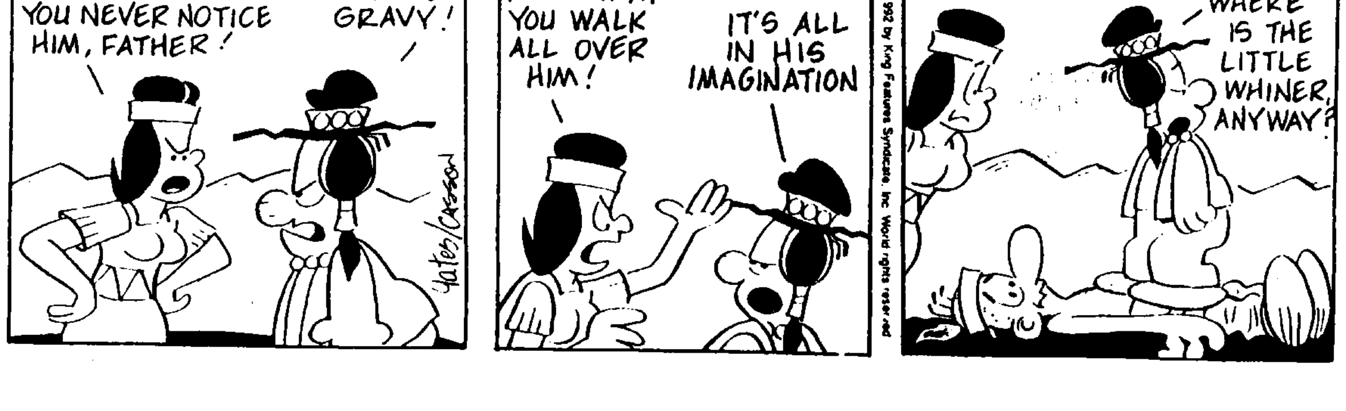
BONER'S ARK — By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY — By Mort Walker

REDEYE — By Bill Yates & Mel Casson

Tom Poes en de Feunix
door Marten Toonder

3706 — Nauwelijks had heer Bommel zich met grote snelheid verwijderd om de feunix te gaan zoeken of een bejaarde vreemdeling rondde de hoek van het huisje.

"Dagen komen, nachten gaan", zo sprak hij. "Kris kras krinkelbaan. U hebt daar een mooie luit, goedvriend".

"Goede morgen", zei Tom Poes verrast. "Dit is meer een soort gitaar dan een luit, meneer. Maar je moet erop tokkelen, dat wel".

"Tokkelen is geen draaien", hernam de oude. "En tegenwoordig draait men muziek uit kastjes, radius of radix kastjes, meen ik. Het is prettig iemand te ontmoeten, die de oude muziek in ere houdt. Speel eens iets als ik u verzoeken mag".

"Ik speel nog niet zo best", zei Tom Poes bescheiden.

"Het is moeilijk om de goeie noten eruit te krijgen, maar als je erbij zingt, valt dat niet op".

"Zang, maar dat is prachtig!" riep de grijsaard kraaiend uit. "Zang en snarenspel is nu juist waar ik naar verlang. Zing, goedvriend. Stem met mij in dat oude lied: de dagen komen, de dagen gaan. Mijn uur zal spoedig slaan. Kris kras krinkelbaan, waar zal mijn wieg eens staan?"

Tom Poes luisterde onthutst naar het gezang van de versleten neusstem en hij wilde zeggen dat hij het lied niet kende, maar de grijsaard liet hem niet aan het woord komen.

"Speel op", sprak hij, zijn tasje naar voren brengend. "De muziek zal mij in de juiste stemming brengen om u een mooie en verheven taak toe te vertrouwen".

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
...nten van de artsen van Bandabao ...de district) kunnen in spoedgevallen ...foon 641658 bellen en dan het ...oordapparaat afluisteren. De ...nten van de andere districten kunnen ...r spoedgevallen de artsenpraktijk van ...n eigen huisarts bellen en het ...woordapparaat zal dan mededelen wie ...dienstdoende arts is.

...DERARTS
(...ticuliere patiënten)
...r de dienstdoende arts belt U tel.: ...000/625100.

...ENIGING VAN TANDARTSEN
...r de dienstdoende arts gedurende het ...einde en op feestdagen gelieve tel.: ...222 op te bellen.

...NTRO MEDICO STA ROSA
... Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; ...ingstijden zaterdag en zondag van ...0-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

... GELE KRUIS WIJKVERPLE-...
... Maria 17. Tel.: 682344, 682947, ...12 en 682574; geopend vanaf zeven ... 's morgens tot vijf uur 's middags; ...ekuur wijkgebouw Bonam: iedere ...dag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 371865; ...nt: tel.: 687707; Montagne Abao: ...673711; Kaya Feneu: tel.: 618577; ...yaweg: tel.: 657508; voor informatie ...nt zuigelingen- en peuterbureaus kan ...terecht op consultatiebureau Brie-...gat. Tel.: 373584.
...dienst t/m 15 september: zuster Joe. ...687550.

...ICHTING VAN HET WIT GELE ...IS VOOR GEZINSVERZOR-...G 'KWIDO PA FAMIA'
... Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren ...dag, woensdag en vrijdag van 08.00-...00 uur; dinsdag en donderdag van ...00-16.00 uur.

...TRALE WIJKVERPLEGING
...oor Gosieweg 15. Tel.: 692231/ ...232; geopend van 07.00-17.00 uur; de ... heeft zuster Pieteraz. Tel.: 671147, ...eboy 669-0368b.g.g691838.
...oor Bandabao, Groot Sta Martha 141. ... 642555; geopend van 14.00-17.00 ... de wacht heeft zuster Pietersz. Tel.: ...147.

...AAMKLINIEK RIO CANARIO
...ottegatweg Noord 43, tel.: 44510, ...43, 691683 en 691838; voor infor-... over prenatale zorg en zorg gedu-... en na de bevalling.
...tatiebureau zuigelingen: iedere donde-...middag van 13.30-16.00 uur.
...tatiebureau peuters: iedere dins-...ddag van 12.30-14.45 uur.

...ITING WIJKVERPLEGING BAN-...AO
...n 35, tel.: 648077/646387; open van ... [illegible] 07.00-17.00 uur. ...00 [illegible]
...tatiebureau: iedere dinsdag van ...11.00/18.00-20.00 uur.

...DASHON LECHI DI MAMA ...SOU
...r informatie tel.: 672289, 648225 of ...

GENEESK. DIENST

...DS- EN 2DE DISTRICT OOST
...2 september 1992 vanaf 08.00 uur tot 14 ...tember 1992 om 07.00 uur:
...ter Guerrero. Spreekkamer: Sta. Rosaweg 348. Tel.: 675951/673820; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 374279 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer en Ayubi)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
11 september 1992 vanaf 17.00 uur tot 14 september 1992 om 07.00 uur:
Dokter Middelhof, Spreekkamer: Brievengat. Tel.: 376280-81; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 371227 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Gollo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
11 september 1992 vanaf 17.00 uur tot 14 september 1992 om 07.00 uur:
Dokter Schellens, Spreekkamer: Barber. Tel.: 641858; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 641784 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

HYGIËNISCHE DIENST
In het weekeinde van 11 tot en met 13 september na kantooruren heeft de heer O. Offerman. Tel.: 625800, pagenummer 310-0712 dienst.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG

Otrobanda
Sta. Maria, Winston Churchillweg 155. Tel.: 680800.
Punda
Antiliana, Kaya Flamboyant 1-A. Tel.: 376200/376208.

ZONDAG

Otrobanda
Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15. Tel.: 682857.
Punda
Carrito, Winkelcentrum Promenade. Tel.: 376155/376669.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
12 september: P.A.L. Scherptong, Winston [illegible]
13 se[illegible] Marten Luther [illegible]

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag verkrijgbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
08.30-(woensdag 16) 01.00 uur 'Freewinds' (CUR).
11.00-18.30 uur 'Seawind Crown' (AUA).

Wega di Number Kòrsou

4 2
6571
5879
8451

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30+16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
08.30 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa

10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds. H.B. van der Steen (collection Oleander).
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. H. Gilhuis H.A. (collecte voedselpakket).
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur J. van Eenennaam (collecte voedselpakket).

****

AGENCIA FUNERARIA EL SEÑORIAL
v. Brakelaan no. 3 - Tel.: 373648 - 369422 - Page: 027 - 866

A fayesé:

ISABEL d'ABREU DE PAULO - TEIXEIRA DA SILVA

Na nòmber di:

Su esposo: **Agostinho d'Abreu de Paulo**

su yunan: **Agostinho d'Abreu de Paulo Jr. i famia**
Maria Da Silva Leça - d'Abreu de Paulo i famia
José d'Abreu de Paulo i famia
Alberto d'Abreu de Paulo i famia
Filomena de Jongh - d'Abreu de Paulo i famia
Antonio d'Abreu de Paulo i famia
Gertrudes d'Abreu de Paulo i famia
Elias d'Abreu de Paulo i famia
Celeste d'Abreu de Paulo i famia.

su ñetunan, bisañetunan i demas famianan.

Akto di entiero lo tuma lugá djadomingo 13 di sèptèmbeı 1992 pa 4'or di atardi, saliendo for di Misa di Coromoto (Mundo Nobo) pa Santana Katóliko na Roodeweg.
Pa 3.30'or lo tin un Santu Sakrifisio di misa na Misa di Coromoto.
Bishita di kondolensia ta for di 1'or na Misa di Coromoto.

"EL TRIBUTO"
Tel.: 375390

Nos ta partisipá morto di
OTTO HEINRICH ZALM
(vdo. di Cornelia Zalm/Rojer q.e.p.d.)

Na nòmber di
su yu i kasa : **Norman i Maureen Zalm/Pieters**
Su ñetunan : **Monique, Gilda i Norman Zalm jr.**
Su rumannan : **Vda. Aida Bouwman Wouter Zalm i Maria Hupsel**
Su kuñanan : **Maria Rojer (Hulanda)**
Vda. Virginia Jansen/Rojer i famia (Hulanda)
Herman Rojer i famia (Hulanda)
Tintina de Paula/Rojer
Su subrinonan: **Famianan Scheper, Gabriela, Laclé Panneflek, Bouwman, Zalm i Rojer.**
Famianan : **Hilda i Melva Pieters, Vda. Ruth Pandt/Pieters i famia, Bouwman, Scheper, Zalm i Rojer**
Akto di entiero lo tuma lugá djaluna 14 sèptèmber 1992 na Bottelier, pa 4'or atardi. Ta risibi bishita di kondolensia for di 12'or di merdia na Capilla Morada Santa na Bottelier.

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma
18.00 Cocktail Special
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Telenotisia
19.30 Live uitzending derde baseballwedstrijd in de finaleserie tussen Sta. Rosa Indians en Royal Scorpions/Mr. Baseball vanuit het Sentro Deportivo Kòrsou
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 vervolg baseballwedstrijd
23.30 Sluiting.

ZONDAG

13.30 Studio Sport
14.30 Directe uitzending vierde baseballwedstrijd in de finaleserie tussen Sta. Rosa Indians en Royal Scorpions/Mr. Baseball vanuit het Sta. Maria Pirates Ballpark
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Much'i Ben
19.00 Cocktail Special
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 Baghdad Café (met o.a. Whoopi Goldberg)
21.30 Miniserie: 'Rose Against Odds'
22.00 Superstars of Wrestling
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

HBO (kanaal 83)

ZATERDAG

16.30 Movie: 'Feds' (1988; Rebecca De Mornay/Mary Gross)
18.00 Movie: 'Indiana Jones and the Temple of the Doom' (1984; Harrison Ford/Kate Capshaw)
20.00 Movie: 'Teamster Boss: The Jackie Presser Story' (1992; Brian Dennehy/Jeff Daniels)
22.00 Dream On
22.30 Larry Sanders (Gary Shandling)
23.00 Movie: 'Live Wire' (1992; Pierce Brosnan/Ron Silver)
24.30 Movie: 'The Mighty Quinn' (1989; Denzel Washington/Robert Townsend)
02.15 Russell Simmons' Def Comedy Jam (Host Martin Lawrence)
02.45 Movie: 'The Man With Two Brains' (1983; Steve Martin/Kathleen Turner)
04.20 Tales From the Crypt
04.50 Movie: 'The Forgotten One' (1990; Terry O'Quinn/Kristy McNichol).

ZONDAG

13.00 Movie: 'When Hell Was in Session' (1979; Hal Holbrook)
14.45 Movie: 'Doc Hollywood' (1991; Michael J. Fox/Julie Warner)
16.30 Movie: '1941' (1979; Dan Aykroyd/Ned Beautty)
18.30 Movie: 'Bingo' (1991; Cindy Williams/David Rasche)
20.00 Movie: 'The Super' (1991; Joe Pesci)
21.30 Tom Arnold: The Naked Truth 2
22.00 Roseanne and Tom: Getting Away With It
22.30 Movie: 'Boyz N The Hood' (1991; Cuba Gooding Jr./Ice Cube)
24.25 Movie: 'Doc Hollywood' (1991; Michael J. Fox/Julie Warner)
02.15 Movie: 'Silent Night, Deadly Night 5: The Toy Maker' (1991; Mickey Rooney/William Thorne)
03.45 Larry Sanders (Gary Shandling)
04.15 Roseanne Arnold
05.20 Movie: 'The Super' (1991; Joe Pesci).

ABC (kanaal 99)

ZATERDAG

20.00 MacGyver
21.00 Human Target
22.00 The Commish
23.00 ABC News.

ZONDAG

19.00 Life Goes On
20.00 Funniest Videos
20.30 America's Funniest People
21.00 ABC Sunday Night Movie
23.00 ABC News.

AE (kanaal 73)

ZATERDAG

16.00 An Evening at the Improv
17.00 Caroline's Comedy Hour
18.00 Living Dangerously
19.00 House of Eliott
20.00 Movie: 'The Lighthorsemen' (1987; Jon Blake/Sigrid Thornton)
22.30 Comedy on the Road
23.30 Improv Tonite
24.00 Movie: 'The Lighthorsemen' (1987; Jon Blake/Sigrid Thornton)
02.30 Comedy on the Road
03.30 Improv Tonite
04.00 All Creatures Great and Small
05.00 All Creatures Great and Small.

ZONDAG

12.00 The Artist and the Athlete
13.00 General Motors Playwright's Theater
14.00 Movie: 'Cape Fear' (1962; Gregory Peck)
16.00 Movie: 'The Killers' (1964; Lee Marvin)
18.00 In Search Of...
18.30 In Search Of...
19.00 Road to War
20.00 House of Elliot
21.00 House of Elliot
22.00 Miss Marple
23.00 Rave
24.00 House of Elliot
01.00 House of Elliot
02.00 Miss Marple
03.00 Rave
04.00 All Creatures Great and Small.

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG

20.00 CBS Saturday Movie
22.00 To Be announced.

ZONDAG

19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 CBS Sunday Movie
23.00 CBS News.

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG

20.00 Golden Girls
21.00 Empty Nest
21.30 Nurses
22.00 Sisters.

ZONDAG

19.00 Secret Service
20.00 I Witness Video
21.00 Movie: 'Living a Lie' (1991; Jill Eikenberry/Peter Cayote).

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG

16.20 Movie: 'Deadly Game' (1977; Andy Griffith)
18.05 WCW Saturday Night Wrestling
19.30 NASCAR Racing Pontiac Excitement 400 (L)
23.00 Movie: 'Mad Max' (1980; Mel Gibson)
01.00 Movie: 'Billy Jack' (1971; Tom Laughlin)
03.00 Movie: 'Born Losers' (1967; Tom Laughlin)
05.00 CHiPs.

ZONDAG

12.35 Movie: 'Perry Mason: The Case of the Lost Love' (1987; Raymond Burr)
14.30 Major League Baseball Atlanta Braves at Houston Astros (L)
17.35 Captain Planet and the Planeteers
18.05 WCW Main Event Wrestling
19.00 Movie: 'Right to Kill?' (1985; Frederic Forrest/Christopher Collet)
21.00 National Geographic Explorer
23.00 Network Earth
23.30 Paid Program
24.30 World Tomorrow
01.00 Paid Program
04.00 WCW Main Event Wrestling
05.05 Gomer Pyle
05.35 CNN Headline News.

EURO-TV (kanaal 76/77)

ZATERDAG

19.00 Mini-Stars
19.30 NOS Laat
20.05 TV Doctor
20.10 'Iris'
21.00 Sluiting.
(zondag van 09.00-11.00 uur herhaling)

ZONDAG

19.00 Dommel
19.25 NOS Journaal
19.45 Studio Sport
20.00 NOS Laat
20.20 To 40
21.00 Sluiting.
(maandag van 09.00-11.00 uur herhaling)

Diep bedroefd maar dankbaar voor wat hij voor ons heeft betekend maken wij bekend dat door de Here tot hoger leven is opgeroepen onze inniggeliefde man en zorgzame vader, grootvader, broer en oom:

dhr. Silvio Raymundo Goeloe
beter bekend als "Mundo"

Namens zijn echtgenote : **Viola Goeloe-Minguel**
zijn kinderen : **Jeanine, Remy, Lilliane, Arlette, Benjamino en familie, Anouk, Robertino en Etienne.**
kleinkind : **David Ray Goeloe.**
Broers en zusters : **Jose Manuel Goeloe en familie in U.S.A.**
Virginia en Eddy Strick-Goeloe en familie
Lourdes en Angel Martes-Goeloe en familie
Tantes : **Ada Rienhardt-Palm en Agusta Palm**

Schoonbroers en -zusters : **Cesar en Gladys Minguel-v.d. Weert en familie**
Evan en Rina Minguel-Bernadina en familie
Idelia en Jose Maurera-Minguel en familie
Otis en Nuri Minguel-Isebia en familie
Fernando en Wilma Minguel-Sleur en familie
Berta Minguel
Carla en Elton Lauf-Minguel
Neven en nichten : **Pacheco-Kroon, Palm, Royer, Sprockel, Mendes de Gouvela, Rienhart, Hallman, Ercol, Grootens, van Delden, Eustacia, Visser, Cardoze**
Families : **Goeloe, Minguel, Strick, Martes, Palm, Rienhart, Mendes de Gouvela, Sprockel, Ercol, Grootens, Hallman, van Delden, Royer, Eustacia.**

Vrienden : **Errol Manuel en familie**
Norman Goeloe en familie
Andres Pengel en familie
Edsel Jesurun en familie
Richard de Castro
Gein Isebia en familie
Rutzen Lucas en familie
Ivan Asjes en familie
Familie Yañez Tineo in Venezuela,
overige vrienden, bekenden en kennissen.

De teraardebestelling zal plaatsvinden op maandag 14 september a.s. om 5 uur, vertrekkende vanuit de kerk van Janwé naar Morada Santa te Bottelier.
Gelegenheid tot condoleren vanaf 1 uur. Gelieve geen rouwbeklag aan huis.
Het is de wens van de overledene in plaats van bloemen te ontvangen, een donatie te geven aan de Stichting Bon Futuro en de Stichting Zorg Geestelijk Gehandicapten.

stichting zorg voor geestelijk gehandicapten
fundashon kuido pa hende mentalmente retardá

Diep bedroefd, maar dankbaar voor de periode dat wij zijn krachten mochten gebruiken, maken wij bekend, dat plotseling van ons is heengegaan

SYLVIO RAYMUNDO GOELOE
(Mundo)

In leven sekretaris van de Stichting.
Wij wensen zijn echtgenote en kinderen sterkte met dit zware verlies.

Namens bestuur, direktie en personeelsleden van de Stichting Zorg voor Geestelijk Gehandicapten.

Met diep leedwezen maken wij het overlijden bekend van de heer

SILVIO RAYMUNDO GOELOE

In leven Adviseur van de Raad van Commissarissen van de K.A.E. N.V.

De heer Goeloe heeft behalve de diverse funkties ten dienste van onze gemeenschap, tevens vanaf de oprichting van de K.A.E. in 1975 de funktie van Adviseur van de Raad van Commissarissen van de K.A.E. bekleed.

Zijn toewijding en inzet zal bij ons voor altijd in hoge ere blijven.

Hij ruste in vrede.

Direktie, Staf en Personeel van de K.A.E. N.V.

Mundu Nobo, 11 september 1992.

Boston Whaler

1 motor 90 hp
1 motor 9,5 hp
met radio +
built-in tank +
trailer.
Info: tel. 675280
Sta Rosa no. 1

De lekkerste
ROTIE'S
pom, pastei, bamie, nassie, Chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
Tel.: 674103.

TE KOOP
nieuw gebouwd WOONHUIS
eigendomsgrond
3 slaapkamers, 2 badkamers.
Prijs: f. 228.000,-
Tel.:
691881 - 602264

TUINCENTRUM BANDA ARIBA
op de weg naar Montagne, t.o. Hoenderberg, tel. 671793/674342
Manilla palmen
in verschillende maten.
Zondag open van 9 - 7 uur!!

Landhuis Brievengat
Elke zondag geopend
vanaf 5.00 uur om het landhuis te bezichtigen.
Happy Hour van 18.00 - 19.30 uur
Live Muziek van "Chips" vanaf 18.00 - 22.00 uur
Folkloristische dansshow van 5.00 - 6.00 uur
elke laatste zondag van de maand.
Tevens verkoop van souvenirs en lekkere hapjes.
Iedereen is van harte welkom!!!

Echtpaar zoekt huurhuis met 3 slaapkamers.
Omgeving Bandariba.
Tel. 678173

Te huur:
Omgeving kerk Janwé: geheel gemeubileerde 2-slaapkamerwoning, met o.a. airco's, t.v., telefoon, wasmachine, linnengoed, grote ijskast, etc. Huurprijs: f 425,= per week (3 pers.) incl. gas. excl. water, electra, telefoon.
Informatie: tel. 375954.

Mira Cles biedt aan
- basiscursus Astrologie
- cursus kaartleggen met de Voyager Tarot
- individueel Tarotconsult / Horoscoop reading m.b.t. werk, relatie, gezondheid, toekomst
- 2 daagse workshop "Expression of Life" voor zelfexpressie en groei.

Bel voor informatie en opgave: **Tel. 616448.**

RENTOOL N.V. - Tel.: 601762

Breekhamer
Muurfrees
Kettingzaag
Generator
Hoge druk reiniger
Tapijtreiniger
Trilplaat

Is kopen te duur? **Huur!**

SURINAAMS ETEN BUFFET
ALL YOU CAN EAT
Zondag 13 september
van 12 uur tot 4 uur 's middags
f. 18,50 p.p.
Saladbar - Bar-Restaurant
MEETPOINT (Korédor)
Tel.: 623611

Te huur aangeboden voor vakantiegangers. Een leuk appartement. Indeling: zitkamer, eethoek, keuken, badkamer, 1 slaapkamer. Compl. gemeubileerd incl. water, licht, gas en airco. In een rustige buurt.
Bel. 676397

Te huur voor vakantiegangers: Compl. gemeub. appartementen voor 2 pers. incl. water, gas en elektra. Per 14 sept. a.s. Met airco Afl. 60,= p/d omgeving Rooi Catootje
Zonder airco Afl. 40,= p/d omgeving Sta Rosa.
Tel. 378596

VAKATURE OPEN
voor een **administratieve kracht**
Goede beheersing in woord en geschrift Nederlands, Engels en Spaans.
Liefst in het bezit van een rijbewijs en eigen auto.
Sollicitaties na telefonische afspraak.
Tel.: 379255 Administratie Bonsai.

TE KOOP
OP HET VERKAVELINGSPLAN "SIBERIE" (bij San Sebastiaan)

kavel nr.1-a	1940 m2	NAF. 61.110,-
kavel nr.3	2373 m2	NAF. 73.496,-
kavel nr.3-a	2317 m2	NAF. 77.620,-
kavel nr.4	2355 m2	NAF. 78.893,-
kavel nr.4-a	2365 m2	NAF. 74.498,-
kavel nr.8	4910 m2	NAF. 210.480,-

VRIJ OP NAAM
Inlichtingen:
GETGRO N.V.
Tel.: 684670

TE HUUR APPARTEMENT
voor vakantiegangers
woonkamer, slaapkamer, badkamer, keuken, eigen terras.
Kosten: 1.40,- per dag.
Laag seizoen.
Tel.: 615491 / 371189

Zondag 13 september vanaf 12.00 uur af te halen de echte
INDONESISCHE RIJSTTAFEL
met sajor lodeh, eg.telor, vlees, atjar kip, frikadel, sambel goreng kering, pisang goreng, kroepoek, sambel badjak
NAf. 10.00 p.p.
Ook hebben wij: BAMI GORENG, BIHOEN BETAWIE, BA-PAO.
Familie Karger
Canadaweg 8 Tel.: 683459
SELAMAT DATANG DAN MAKAN.

GEVRAAGD
HUIS
TE KOOP
in Emmastad of ligging tussen Corrieweg/Jongbloedweg.
Tel.: 672263

Zaterdagavond Ambiente avond in
Hotel Holland RESTAURANT *'t Kokkeltje*
met gezellige live music van 9 p.m. tot 12 p.m. met de band
Goso - Ambiente - Sigurá! G.A.S.
Met snacks v/h huis
Geen entree te betalen.
Tot ziens in Restaurant *'t Kokkeltje* de ontmoetingsplek bij uitstek!
Tel.: 688044 - 688014

Verhuisd
Sanitas N.V.
Medische artikelen/genees-middelen/insecticiden.
Nieuw adres per 14/9:
Kaminda Michigan 2
Tijdelijk bereikbaar:
tel./fax.: 379047

Beschikbaar
voor vakantiegangers
compleet gemeubileerd APPARTEMENT
studio style met cable T.V. in een rustige buurt.
Informatie:
Tel.: 674252

Te huur
Gemeubileerd Appartement
met eigen ingang.
Informatie:
tel: 683625

EILANDGEBIED CURAÇAO

Het Bestuurscollege van het eilandgebied Curaçao maakt bekend dat het

ONTWERP-VERKAVELINGSPLAN "GROOT PISCADERA (LANDBOUW)"

voor een perceel grond gelegen aan de Weg naar Westpunt ter hoogte van Julianadorp, deeluitmakende van de gronden bekend als Groot Piscadera, met ingang van de dag na deze bekendmaking gedurende vijftien dagen voor een ieder ter inzage ligt op de Afdeling Algemene en Juridische Zaken van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. 17. Belanghebbenden kunnen binnen genoemde termijn van vijftien dagen tegen het ontwerp-verkavelingsplan schriftelijk bezwaren indienen bij het Bestuurscollege.
Bezwaarschriften dienen duidelijk aan te geven de naam, voornamen en het adres van de belanghebbende alsmede het belang op grond waarvan men bezwaar maakt.

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao,
De Gezaghebber, drs. E.R. Wilsoe
De Secretaris, B.Ph. Romer.

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 13 oktober 1992 des voormiddags om 10 uur ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van een van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht krachtens recht...:

1. het tot 11 april 2028 lopend recht van erfpacht op het perceel grond gelegen in het tweede district van Curaçao, bekend als Blok H, Kavel 37 van het verkavelingsplan "Jan Dorst", ter grootte van 1020m2, nader omschreven in meetbrief nummer 358 van 20 december 1967, met het daarop gebouwde pand, thans bekend als Kaya Soeur Ursulina 1.
2. twee percelen grond gelegen in het tweede district van Curacao, op "Semikok", bekend als kavel nummer E-4 en F-4 gedeeltelijk, groot 985m2 respectievelijk ... omschreven in meetbrieven 516 ... 530 van 1 december 1983, met het daarop gebouwde, bekend als Semikok Kavel F-4.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage ter Griffie van het Gerecht in Eerste Aanleg, zittingsplaats Curaçao vanaf heden en op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613955

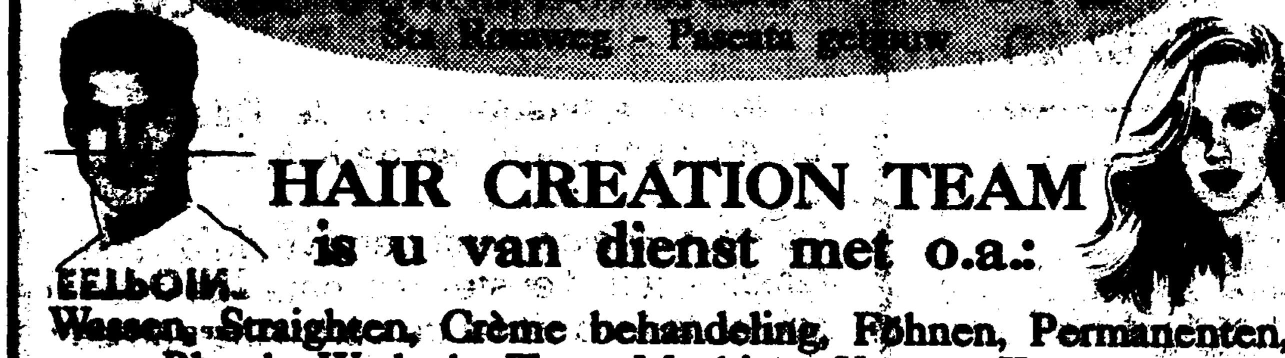
Bo Cu Mi
Tel.: 680260 - P.O. Box 6307
PESTCONTROL
- Termieten
- Kakkerlakken
- Vlooien
- Karpetten
- Mieren
- Ratten/Muizen

680-260

Ontdek TOURISM EXPO 25/26 SEPTEMBER Curaçao!

Ook op zondag open van 10 - 5 uur. Open: Elke dag van 8 - 6 uur.

HAIR CREATIONS
Sta Rosaweg - Pascaw gebouw

HAIR CREATION TEAM
is u van dienst met o.a.:
Wassen, Straighten, Crème behandeling, Föhnen, Permanenten, Bleach, Wetlook, Tang, Mechitas, Verven, Kammen, Watergolven, Scheren, Manicure en Pedicure.

Your friendly agent
does travel service
IATA
(Esther Building)

Met kantoren uit: Amsterdam, Amsterdam Z.O., Den Haag en Rotterdam alsook Paramaribo
thuis: Caracasbaaiweg 164 - Curaçao
- vormen wij een unieke schakel tussen u en uw familie, kennissen en vrienden voor optimale service.
- Profiteer nu sept.-okt.-nov.: retour Curaçao/Amsterdam f 1.050,= meerreizende passagier f 950,=
- Ook Amsterdam/Antillen speciale tarieven op aanvraag.
- en vergeet niet: van huis uit alles regelen kan:
- "One call does it all"
- Hier betalen tickets in Nederland halen: betalen in Nederland op
- uw verzoek ook mogelijk
- "Fly now pay later, if qualified"
- diverse andere mogelijkheden op reisgebied.

Vanaf ... september 1992 zijn wij bereikbaar op het adres: Caracasbaaiweg 164 (Esther Building)
Tel. 614426, Fax: 618813, Tot uw dienst ALL DAY, 8 - 17 uur.

... Ervaren · Deskundig

Champagnebrunch op z'n Italiaans.
Dat kan niet scheef gaan!

Als u aanstaande zondag de toren van het Van der Valk Plaza beklimt, wordt u in het Penthouse onthaald op een voortreffelijke Italiaanse champagnebrunch.
Daar dansen de sprankelende champagne op de maten van de Italiaanse muziek, als een engeltje op uw tong, waarna u kunt genieten van een uitgebreid buffet van warme en koude Italiaanse gerechten.
Een en ander wordt afgesloten met een voortreffelijk dessertbuffet.

Mama mia, dat kan zondag tussen 11.30 uur en 14.30 uur niet scheef gaan!

Kosten per persoon slechts Ang. 30,=.
Reserveren gewenst onder telefoonnummer 612500.

PLAZA HOTEL
RESTAURANT & CASINO
Doe(t) elke zondag iets bijzonders.

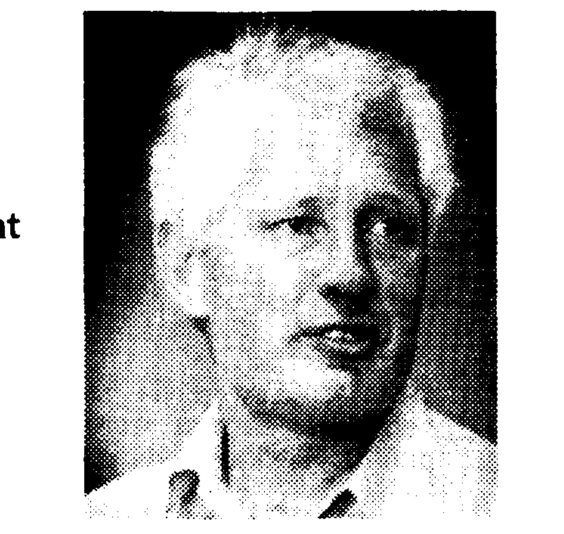
ÑAPA

Weekend Bijlage Amigoe

Zaterdag 12 september 1992 AMIGOE

INTERVIEWS

FKP doet het lang niet slecht

REPORTAGES

Kaarten kijken magie of wetenschap?

FRITS PALM LIJKT een opgelucht man. Hij lacht meer, hij lacht echt. Hij is open en niet krampachtig met het geven van antwoorden, zoals hoge ambtenaren dat vaak wel doen, wanneer ze in functie zijn en zeker als de 'big boss' er bij is. Een ander mens bijna, is deze ex-directeur van het Kabinet voor Nederlands Antilliaanse en Arubaanse Zaken (KabNA) in zijn korte broek en polo shirt. En niet te vergeten de vakantie-slippers aan zijn voeten. "Het mag toch? Kan ik zo op de foto?" Het mag. Frits Palm was vorige week op afscheidstournee in de Antillen. Hij werd op 1 september opgevolgd door Hans van Weeren. Van Weeren en de andere ambtenaren die minister Ernst Hirsch Ballin vergezelden tijdens zijn kort Antillen-bezoek moesten mooi 'opdraven' om vooral tijdig met 'het programma mee te draaien.' Off-the-record-ambtenaren-jargon. Palm niet. Die kon op zijn gemak, met het nodige leedvermaak, zijn ex-collega's in jas en das èn echte schoenen zien vertrekken naar de volgende vergadering. Hij gaat voor zich zelf beginnen. Adviseur public affairs. De Antillen en Aruba laat hij niet los. Een afscheidsinterview met Palm die - ondanks de opluchting - een 'rouwproces' doormaakte.

- door Ana van Leeuwen -

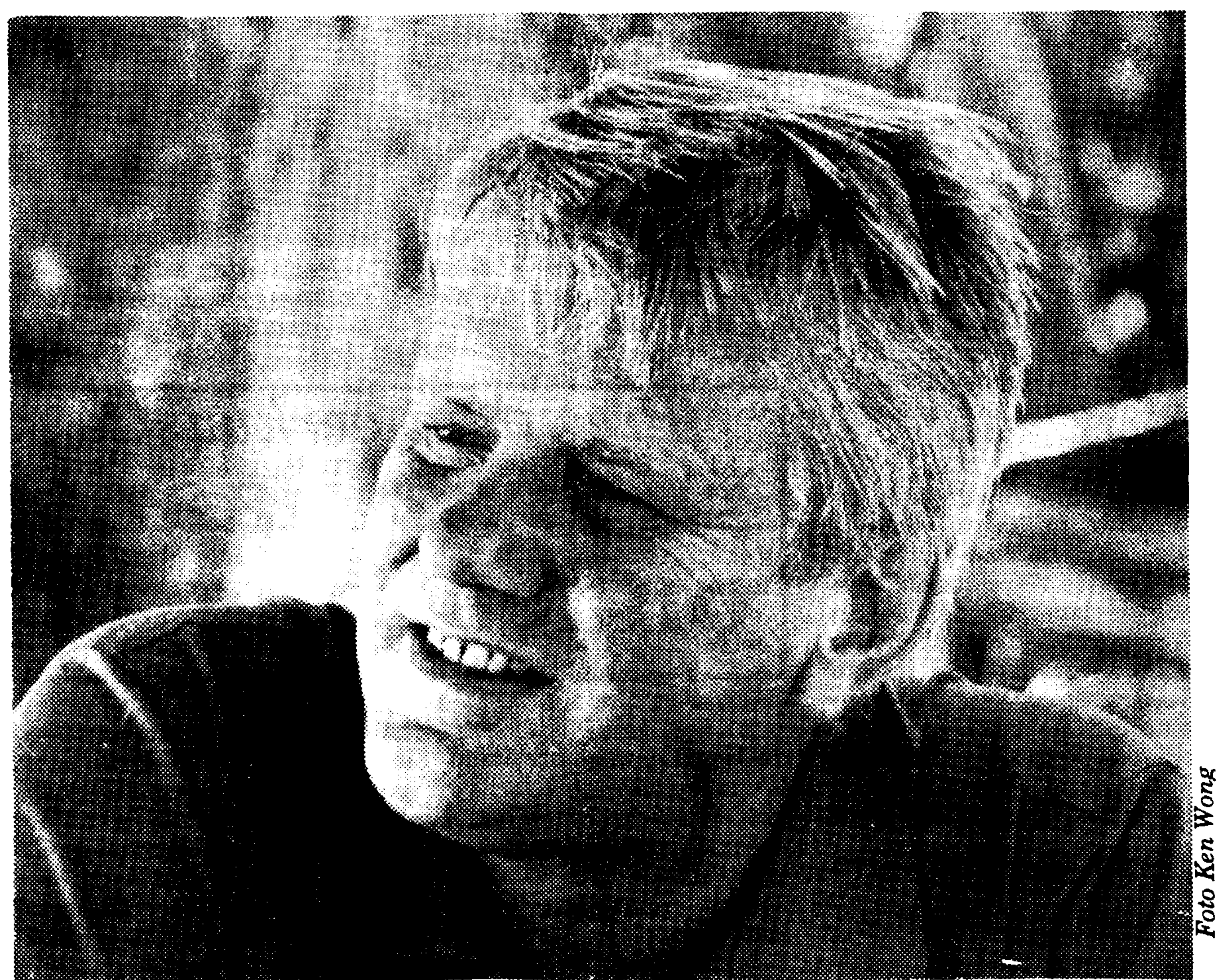

Foto Ken Wong

FRITS PALM ...*Goddank zijn er ook Antilliaanse Nederlanders*...

KabNA-directeur vertrekt na 18 jaar

Frits Palm:

"God zij dank zijn er ook Antilliaanse Nederlanders"

Palm is blij en zelfs 'zeer vereerd' dat vorige week zo veel mensen naar zijn receptie kwamen in Landhuis Brievengat. Een blijk van waardering voor de lange jaren die hij met velen gewerkt heeft, is zijn indruk. De volgende dag waren Palm en zijn vrouw te gast bij het Bestuurscollege van Curaçao. Aardige woorden en een mooi schilderij hadden ze voor hen. Hij voelt geen moment dat dit het einde is. De contacten zullen, wat hem betreft, levendig blijven.

Had u een ander afscheid verwacht?
"Ik ben niet met bepaalde verwachtingen gekomen, alleen constateer ik, mede door wat vele mensen tegen me zeggen, dat ik het zeker zo moet beschouwen. Ik wist eigenlijk niet wat me te wachten stond. Los van het aantal mensen heb ik ook een warm gevoel overgehouden aan hetgeen me hier en daar werd ingefluisterd".

Er komt nu een einde aan een lange loopbaan als 'Antillen-Aruba-man' in Nederland...
"Ik heb natuurlijk al eerder en lang over een dergelijke stap nagedacht en je moet eerlijk zijn tegenover jezelf. Natuurlijk ga je even een rouwproces door. Dat kan je maar beter onder ogen zien. Het is niet zo dat je even zegt 'dat was dat', alsof het niet belangrijk is. Het is een belangrijk deel van je leven wat je daaraan besteed hebt. Als je beslist die andere stap te maken, moet je wel onder ogen zien dat er nogal wat dingen gaan veranderen. Daar ben ik de afgelopen maanden ruimschoots mee bezig geweest: eerst in abstracte zin, maar plotseling wordt het concreter. Dan moet je je formele ontslagbrief schrijven, je krijgt je ontslag. Je moet je bureau ontruimen. Dan wordt het opeens heel reëel".

'Eilanden brengen kleur in het Koninkrijk'

Een beetje ambivalent misschien...
"Hoe graag ik ook informeel gekleed loop, ik denk dat ik in de toekomst helaas niet alleen zó door het leven kan gaan. Ik zal in voorkomende gevallen uiteraard weer keurig netjes te voorschijn moeten komen. Ik zou de grootste moeite hebben met het idee dat ik nu nog maar alleen een soort vakantie zou moeten hebben. Je bent toch gewend aan een vrij druk bestaan en ik hoop en verwacht dat het een vrij soepele overgang zal zijn. Ik heb al zoveel dingen waarmee ik me moet bemoeien. Het ergste zou ik vinden als ik in een soort gat zou vallen en bij wijze van spreken thuis zit te wachten tot dat er iets gebeurt. Ik heb geen enkele aanleiding om te verwachten dat dat me overkomt".

Hoe lang heeft u bij KabNA gewerkt?
"Zes en een half jaar als directeur, 14 jaar in de directie en 18 jaar in totaal. Het was hoog tijd om wat anders te gaan doen. De eerste twee jaar heb ik me met Suriname bemoeid. In 1976 ben ik onder leiding van De Gaay Fortman voor het eerst naar de eilanden gekomen. Daarna heb ik onder verschillende ministers gediend: Van der Stee, toen heel kort Den Uyl, gevolgd door Jan de Koning en nu inmiddels drie jaar Hirsch Ballin. Op een gegeven moment kreeg ik het idee van 'moet ik nu nog 20 jaar mee?' Dan krijg je het een beetje benauwd. Ik heb besloten wat voor mezelf te beginnen. Dat kan nu nog want ik ben 45 jaar".

Er deden ook verhalen de ronde dat u het niet meer echt zag zitten om nog langer onder de huidige minister te werken...
"Het verbaast me eigenlijk een beetje dat ik zoveel moet verklaren. In mijn ogen is het volstrekt normaal - en zouden meer mensen die wens moeten hebben - om in hun leven wat te veranderen. Toen ik als directeur benoemd werd - op 38-jarige leeftijd - werd al de vraag gesteld wat ik later zou moeten gaan doen. Tijdens de periode van De Koning hebben we daar al over gesproken. Ook híj vond het een goed idee dat ik na inwerking van zijn opvolger wat anders zou gaan ondernemen. In gesprekken met Hirsch Ballin heb ik al gezegd dat ik niet zijn hele periode zou uitdienen. In januari heb ik dat herhaald. Toen was het reorganisatieproces bij KabNA, dat ik zelf op gang heb gezet, al aan de gang. Daarnaast is er weer een vergrijzinsproces op KabNA, vergelijkbaar met die uit de tijd toen ik daar pas werkte. Ik heb de minister daarom voorgesteld, nieuw bloed in huis te halen; de combinatie zou wel goed moeten zijn: nieuwe gezichten en expertise. Daarnaast zou het goed zijn als wij met andere departmenten uitwisselingsprogramma's zouden creëren. KabNA is zo klein, je gaat op een gegeven moment in een cirkel draaien. Toen bleek dat er geen problemen waren rond de benoeming van mijn opvolger, besloot ik op te stappen. Alles was 'getimed'. Ik weet dat de speculaties er zijn, maar ik kan je vertellen dat we beiden professioneel genoeg zijn. Als ambtenaar heb ik verder onder zoveel ministers gediend. Het is een kwestie van aanpassen. We zijn daarop getrained".

Bent u het eens met zijn aanpak?
"We hebben zeer constructief samengewerkt. Ik sta ook achter het beleid waarbij we als koninkrijk en als partners in het koninkrijk een toekomst tegemoet gaan.

Niet zozeer en niet primair vanuit Nederland, hoewel daar veel voor te zeggen is. Ik vind het een asset voor Nederland, dat we niet alleen met dat plukje Europese Nederlanders zitten, maar dat we God-zij-dank ook Antilliaanse Nederlanders hebben. Het is erg goed om in dat koninkrijk die verschillende culturen bij elkaar te hebben. Het zou me iets te saai worden als we alleen met die Nederlanders zouden zitten. We moeten veel tijd en aandacht besteden aan elkaars cultuur en achtergronden en we moeten respect voor elkaar hebben".

Bij uw nieuwe activiteiten als adviseur zult u ook het nodige met deze eilanden te maken krijgen...
"Ik heb me altijd op een ontzettend breed terrein beziggehouden: politiek, staatkundige zaken, economische toestanden, van luchthavens en Isla tot peuterspeelzalen.
Van bepaalde zaken wist ik dat ik daar wat dieper op in wilde gaan en dat is met name om te zorgen dat we hier qua economische bedrijvigheid wat verder komen. Alle gespekken - die ik intussen wel kan dromen! - over saneringsplannen, begrotingen in evenwicht brengen, IMF-achtige operaties, komen allemaal op hetzelfde neer. Enge maatregelen. De armoede verdelen. Ik ga nu nadenken over de potentie van Curaçao. De sterke en zwakke kanten. Er is potentieel. Alleen moeten er politiek, ambtelijk en bestuurlijk de juiste beslissingen worden genomen. Voor Curaçao is, volgens mij, een zeer goede toekomst weggelegd. Dan moet je echter niet sec kijken naar de lokale markt. Het is en blijft een kleine markt. Met name ten opzichte van de Zuidamerikaanse regio, als je daar op inspeelt, kan je Curaçao goed laten profiteren. Ik verwijs in dit rapport ook naar het rapport 'Curaçao een stap omhoog'. Zuid Amerika is ontzettend groot, de mogelijkheden zijn legio. Voor Nederland en Curaçao. De LGO-overeenkomst biedt mogelijkheden. Beide partijen moeten profiteren. Het moet niet zo blijven dat alleen uit charitatieve overwegingen geld wordt gegeven. Meer dan alles is op deze eilanden de factor mens belangrijk. Daarin moet geïnvesteerd worden. Opleidingen en scholing. Daarin moet veel energie worden gestopt. Uiteindelijk is de kwaliteit van de mensen bepalend voor je toekomst. Als voorwaarde en richting voor het beleid gelden een goed funtionerende en efficiënte overheid. Dat is een moeilijke zaak. Ook in Nederland. Overheden hebben de neiging dat zij wel weten wat goed voor de mensen is. Ook in Nederland is het een zeer weerbarstig proces en als we het over afslankingsoperaties hebben dan mag je er vraagtekens achter zetten hoe efficiënt wíj wel bezig zijn. Politici hebben altijd de neiging om zoveel mogelijk onder zich te houden om zaken uit breiden - ook in Nederland".

Wat houdt uw nieuwe baan exact in?
"Ik ga me met name bezig houden met de bevordering van investeringen. Ik word adviseur public affairs, dat betekent dat ik op het grensgebied zit tussen bedrijfsleven en overheid. Ik ken de wegen. Ik ben nu ook adviseur van de Business Sociëteit Brabant. Verder heb ik afspraken met CurInc, om vanuit Nederland als liasion-officer voor ze op te treden en contacten te leggen tussen bedrijven daar en de mogelijkheden hier. Er zit voor wat dat betreft een gat in de markt".

'Iedereen is nu wel wakkergeschud'

In Nederland bestaat er zo langzamerhand wel een eigenaardige indruk van onze eilanden...
"Als ik de kranten van de afgelopen tijd in Nederland bekijk dan lijkt het erop alsof we met een paar enge eilanden te maken hebben, waar alles fout gaat. Dat stoort mij ook, omdat ik dan denk: 'Hebben we 10 jaar zitten slapen? Hebben we niets goed gedaan?'
Maar ontwikkeling kost tijd. Er zijn voorbeelden genoeg. Het volkswoningenbeleid is daar een van. Uiteindelijk moet je institutionele beleggers krijgen. Mijn 'hefboomtheorie' is altijd geweest dat je vanuit de ontwikkelingshulp voorwaarden schept, om tot echte ontwikkeling te komen. Die echte ontwikkeling krijg je pas als je particuliere kapitaalstromen weet te mobiliseren. De ontwikkelingshulp is niet genoeg. Er moet een stuk vertrouwen gecreëerd worden - goed onderwijs, rechtszekerheid - om die beleggers aan te trekken".

Er wordt hier nogal wat geklaagd over de te grote bemoeienis van Nederland...
"Als je een budget van 300 mijoen gulden per jaar richting Antillen en Aruba stuurt, dan kan het niet anders dan dat je in elkaars keuken kijkt. Je moet je verantwoorden tegenover het parlement, je gaat voorwaarden stellen. De afhankelijkheid van de hulp zie ik overigens niet verminderen en dat is jammer. Dat komt voor een deel omdat er een probleem bij is gekomen door het wegvallen van een groot deel van de off-shore inkomsten. Dat is een zaak die je niet zo maar opvangt. Het is een aanpassingsproces dat zeer pijnlijk en moeilijk is. Je moet het wel doormaken, omdat je niet struktureel aan overbesteding kan doen. Dat kenmerkt de problemen waar we nu in zitten. Vandaar dat ik altijd heb gezegd dat als je je echt wil ontwikkelen, je je op de wereldkaart moet profileren als een betrouwbaar eiland. Op die manier zal je minder afhankelijk zijn van die overheidsgeldstroom. Met de ontwikkelingshulp moet je zaken financieren die voorwaardescheppend zijn: het bestuur, maar ook de haven bijvoorbeeld".

De relatie Antillen-Nederland...
"In Nederland heeft zich een aantal jaar geleden een soort cultuur-omwenteling voorgedaan waarbij een aantal zaken bespreekbaar is geworden: controle is daar een van. De politici beseften dat het allemaal te ver was gegaan. Alles mocht en kon. Hirsch Ballin zegt in plaats van 'alles moet kunnen' nu: 'dat kan je niet maken'. In Nederland is er óók weerstand. Ik heb de indruk dat die cultuur-omwenteling in een brede armzwaai ook naar de Antillen en Aruba uitstrekt. Dat wordt hier opgevat als bemoeizucht, betutteling. Ik denk dat in essentie de richting van het beleid goed is, maar het gelijk hebben en gelijk krijgen is een andere zaak. Hoe ga je met elkaar om? Ik denk dat we wat zorgvuldiger met elkaar om zouden kunnen gaan. Ik kan me voorstellen dat de mensen die goed functioneren soms genoeg krijgen van die negatieve verhalen. Die nuance moet in Nederland komen. In Nederland hebben we ook te lijden onder het *papegaaien-circuit*: politici die elkaar napraten. Ze vergeten dat ze er ook goede dingen hebben gezien; dan wordt het ongenuanceerd. Ik wil daar ernstig voor waarschuwen aan Nederlandse kant. Je kan elkaar een spiegel voorhouden, maar als je als Nederlander in die spiegel kijkt, dan zie je dat we een landje van dominees en onderwijzers zijn en de neiging hebben om met dat vingertje omhoog aan iedereen te verkondigen wat goed is".

Er wordt, door de afhankelijkheid, toch veel meer in de Antilliaanse keuken gekeken dan omgekeerd...
"Bij het aantreden van dit kabinet deed zich ook een beleidsmatige verandering voor: de eilanden zijn welkom in het koninkrijk, maar er zit wel een andere kant aan. We moeten samen verantwoordelijkheid aanvaarden voor zaken als behoorlijk bestuur. Dat is goed. De vraag is alleen: hoe breng je dat? Als je daar ook in weet te relativeren en te nuanceren, zodat je de ene partner niet voortdurend het gevoel geeft dat hij alles verkeerd doet en jij het allemaal zo goed weet. Dat is een kwestie van omgangsvormen, elkaar in elkaars waarde laten. Soms gaat het nu zeer ongenuanceerd. Noem eens de dingen die wel goed zijn, geef niet het beeld dat er hier alleen kommer en kwel is".

Sinds die ommezwaai heeft plaats gevonden is de filosofie 'wie betaalt bepaalt' alleen maar strikter toegepast...
"Hoe je het wendt of keert: de minister van Antilliaanse zaken heeft verantwoording af te leggen aan het parlement en de Nederlandse belastingbetaler. Je moet zorgvuldig voorbereide en goed 'gemonitorde' projecten hebben. Dat is niet veranderd in de loop der jaren. Nogmaals, het gaat om de wijze waarop".

Zal de relatie, na de eerste schok, weer hersteld worden?
"Ik hoop dat van harte. Daar moet van beide kanten hard aan gewerkt worden. Het geeft niets om af en toe even een schok te hebben. Iedereen is wakker geschud. Ik heb goede hoop dat dat weer goedkomt. We moeten met ons allen onderkennen dat ons, in een kleiner wordende wereld, vele gevaren bedreigen. We moeten met name op kleine eilanden alert zijn op zaken als drugs, criminaliteit en internationale misdaad. Kleine gemeenschappen zijn daar extra kwetsbaar voor. Ook in Europa gebeuren er dingen die met geen pen te beschrijven zijn. Discriminatie. In Nederland moeten we onderkennen dat ook daar zwaar gediscrimineerd wordt. Maar hier op de Antillen en Aruba wordt evenzeer gediscrimineerd. We moeten daarvan en de gevolgen daarvan bewust zijn".

Het politieke besluit - in Nederland - om de onafhankelijkheid niet langer op te dringen, is dat een goede beslissing geweest?
"Persoonlijk ben ik voor-

Vervolg op pag. 9

Eindredactie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

Oorlogsmisdaden vergeven maar niet vergeten

Japanse keizer hoeft niet in stof te buigen in China

TOKYO - Keizer Akihito en keizerin Michiko van Japan brengen nog dit jaar een bezoek aan China bij wijze van gebaar van vriendschap en goede wil. Het bezoek, het eerste van een Japanse keizer aan China, vindt waarschijnlijk plaats van 23 tot 28 oktober.

Voor de regeringen van beide landen moet het bezoek een positieve bijdrage leveren aan de toekomstige betrekkingen, maar zowel in China als in Japan bestaat verzet. Veel Chinezen kunnen de wreedheden die Japan in het verleden heeft begaan niet vergeten en verlangen een keizerlijk excuus. Het verzet in Japan komt van rechtse nationalisten die het idee niet kunnen verdragen dat de door hen zo vereerde keizer verontschuldigingen zou aanbieden.

Al de voornaamste politieke partijen in Japan, met uitzondering van de communisten, verwelkomden de mededeling van de regering. Maar een rechtse nationalist stak klaarblijkelijk bij wijze van protest een bestelwagen in brand bij de ambtswoning van premier Kiichi Miyazawa. Gewonden vielen daarbij niet.

Volgens de eerste berichten van Miyazawa's staf bevatte de bestelauto een explosieve lading, maar de politie kon dat vooralsnog niet bevestigen. Volgens het Japanse persbureau Kyodo lagen er enkele flessen propaangas in het voertuig.

MIJLPAAL

China begroette de aankondiging van het bezoek als een mijlpaal in de betrekkingen. In een verklaring van het ministerie van Buitenlanse Zaken sprak het van "een grote gebeurtenis in de betrekkingen tussen beide landen".

Beijing heeft lang bij Japan aangedrongen in te stemmen met een keizerlijk bezoek in dit jaar, 20 jaar na de normalisering van de betrekkingen tussen beide landen. De Japanse regering aarzelde, bang dat instemming thuis zou leiden tot meningsverschillen. Rechtse nationalisten vrezen dat Akihito in China onder druk zal komen te staan zijn verontschuldigingen aan te bieden voor de wrede militaire onderdrukking van grote delen van China eerder deze eeuw. Een functionaris van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Tokyo verklaarde echter met nadruk dat de keizer niet naar China gaat om excuses aan te bieden. "Het doel van het bezoek is de vriendschap en goede wil te bevorderen, zo zien de Chinezen het", aldus de functionaris. "China is niet van plan Japan in verlegenheid te brengen".

Opiniepeilingen tonen naar zijn zeggen aan dat 70 procent van de Japanners het eens is met het keizerlijke bezoek. In China staat men wat tweeslachtig tegenover Japan, aldus waarnemers. Een tweeslachtigheid die volgens hen goed blijkt uit de Beijing Evening News. Het blad, dat zich moet houden aan de strenge regels voor de pers en waarin niets bij toeval verschijnt, melde het aangekondigde bezoek heel kort. Op de achterpagina besteedde het uitvoerig aandacht aan de bevindingen van een Japanse professor dat Japanse soldaten in de oorlog het vlees van krijgsgevangenen aten.

Miljoenen mensen zijn tussen 1931 en 1945 omgekomen tijdens de wrede militaire bezetting van China door Japan, toen Akihito's vader, Hirohito, keizer was. Linkse historici schatten het aantal slachtoffers dat het keizerlijke leger van Japan heeft gemaakt in Oost- en Zuidoost Azië op meer dan 20 miljoen.

Veel oudere Chinezen staan de wreedheden die destijds in naam van de Japanse keizer werden begaan nog in het geheugen gegrift. "Je kan de verschrikkelijke dingen die de Japanners tijdens de oorlog hebben gedaan niet eens beschrijven en je kan hen of hun wreedheid nooit vergeten", aldus Tong Zeng, die betrokken is bij de oprichting van een vereniging vor oorlogsslachtoffers. Hij vindt dat de Japanse keizer zijn excuses wel moet aanbieden.

Maar daar lijkt weinig kans op. Tokyo verwacht niet dat Akihito tijdens het bezoek geconfronteerd zal worden met pijnlijke eisen tot compensatie voor China's lijden in oorlogstijd. "De Chinese autoriteiten hebben ons de verzekering gegeven dat zij al het mogelijke zullen doen te verzekeren dat het keizerlijk bezoek een succes is", aldus een Japanse functionaris. Het programma staat nog niet vast, maar aangenomen wordt dat Akihito en Michiko naar Beijing, de voormalige keizerlijke hoofdstad Xian, en naar Shanghai gaan. Volgens functionarissen heeft geen van beide zijden overwogen Nanjing in het programma op te nemen, waar het Japanse leger in 1937 een bloedbad aanrichtte onder de burgerbevolking en tienduizenden mensen werden gedood.

De herinneringen aan de Japanse militaire veroveringen in Azië voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn nog zo levendig dat Japan zijn buren en bondgenoten van te voren op de hoogte heeft gesteld van het aanstaande bezoek. De Verenigde Staten en de beide Korea's zijn voor de officiële bekendmaking via diplomatieke nota's op de hoogte gebracht. Taiwan werd via onofficiële kanalen verwittigd.

Blijft de vraag of, en zo ja wat, de keizer zal zeggen over China's lijden in de oorlog bij de staatsbanketten tijdens het bezoek. De Japanse regering is verantwoordelijk voor wat de keizer zegt. Aan een formule voor de redevoeringen voor de kiezer wordt gewerkt, aldus de Japanse minister van Buitenlandse Zaken, maar op details wil hij niet ingaan.

Keizer Akihito en keizerin Michiko van Japan gaan binnenkort China bezoeken. Het is het eerste officiële staatsbezoek van een Japanse keizer aan China na de oorlog.

Honderden advocaten en ambtenaren trokken vorige week in een protestmars naar het Congresgebouw in Brasilia om daar een petitie aan te bieden waarin wordt verzocht het proces ter afzetting van president Collor de Mello (impeachment) op gang te brengen.

President verkwistte miljoenen aan privé-tuin

Braziliaanse pers leidde ondergang 'collega' Collor in

BRASILIA - De landschapsarchitect die de achtertuin van de Braziliaanse president Fernando Collor de Mello zijn luxueuze vorm gaf, heeft verklaard dat de aanleg 4 miljoen gulden kostte en drie jaar duurde. Hij sprak de uitleg van de president, die het middelpunt is van een corruptieschandaal, tegen dat de tuin moest worden gerenoveerd. Dit heeft het Braziliaanse blad *Veja* deze week gemeld. Jose Roberto Nehring, eigenaar van een landschapsbedrijf genaamd Brasils garden, vertelde veja dat hij van 1989 tot juni 1992 aan de tuin heeft gewerkt van Collors woonhuis. Volgens Veja zei Nehring dat de betalingen voor zijn werk werden gedaan door Collors voormalige medewerker Paulo Cesar Farias en soms met cheques van wat hij noemde 'spookrekeningen' met valse namen en fiscale nummers.

De 43-jarige Braziliaanse president hangt een mogelijke afzetting door het Braziliaanse parlement boven het hoofd wegens een schandaal waarbij Farias kennelijk miljoenen dollars uit een mafia-achtig corruptiesysteem via valse bankrekeningen naar de president sluisde. Collor heeft de beschuldigingen van de hand gewezen, zoals het verwijt dat hij geld van Farias heeft gebruikt om van zijn achtertuin een luxueus tropisch paradijs te maken.

Nehring legde achter de drie meter hoge muren een tuin aan met vijf kunstmatige watervallen, 50 schijnwerpers en 200 lampen die een vier niveaus tellende vijver beschijnen met honderden Japanse karpers.

In een televisietoespraak verklaarde Collor vorige week dat de tuin voor een deel was beschadigd toen gebouwen voor zijn veiligheidspersoneel bij zijn woning werden neergezet. "Ik moest de beschadigde delen van de tuin renoveren. Mijn tegenstanders... gebruiken dit feit om de publieke opinie wijs te maken dat er miljoenen dollars aan zijn besteed. Maar het huis en de tuin zijn gewoon een voorbeeld van de aardige woningen in Brasilia", zei de president.

Maar volgens nehring had zijn werk aan Collors tuin niets met een renovatie te maken. "Niets aan (het huis) werd gerenoveerd. In die drie jaar ontving Brasils Garden 4 miljoen gulden, voor het grootste deel via spookrekeningen", schreef Veja over zijn uitlatingen. "Er is geen tweede tuin zoals die in Brasilia. Het is een van de mooiste van het hele land, zei hij.

In de 13.000 vierkante meter groen hebben 250 geplante hoge en middelhoge bomen een plaats gevonden, ruist een van de watervallen tien meter diep van een nagemaakt gebergte en is in een grot een beeld van de "Lieve vrouwe van de mystieke roos" opgesteld. Collors helikopters landen op een plateau van kwartssteen. Zou Collor de aanleg van zijn presidentiële inkomen hebben betaald, dan zou hij 95 jaar in functie moeten zijn, rekende Veja zijn lezers voor. Het blad, dat voorop loopt in de publikaties over de beschuldigingen van corruptie tegen de president, schreef dat in een land dat door armoede en honger wordt geplaagd, zo'n tuin een 'belediging van de Brazilianen' vormt.

'Belediging van het Braziliaanse volk'

STERKE PERS

De Braziliaanse pers, nog geen tien jaar aan de greep van de militaire censuur ontglipt, is zo sterk geworden dat hij president Fernando Collor de Mello - die zelf ooit journalistiek studeerde - op de rand van aftreden (*impeachment*) heeft gebracht.

Vasthoudende onderzoeksjournalistiek hield de president, die er door een parlementaire onderzoekscommissie van beschuldigd wordt zich op grote schaal 'onwettig verrijkt' te hebben, maandenlang in de publicitaire schijnwerpers. Dagelijkse onthullingen van nieuwe aanklachten wegens corruptie zorgden er voor een belangrijk deel voor dat het congres gaat onderzoeken of Collor miljoenen guldens terugkreeg van de gelden die de voormalige penningmeester van zijn verkiezingscampagne, Paulo Cesar Farias, door omkoping, afpersing en belastingontduiking verkreeg. PC gaf, dat staat nu wel vast, vette overheidscontracten aan bedrijven, maavr die moesten daar wel flink wat steekpenningen voor over hebben. Het congres onderzoekt momenteel het verzoek tot afzetting van collor dat begin vorige week door de braziliaanse orde van advocaten en de persassociatie werd ingediend.

Het was het grootste weekblad van Brazilië, veja, dat de praktijken van PC aan de kaak stelde en daarmee indirect de president meezoog in wat 'Collorgate' zou gaan heten. Bron van Veja-verhaal was Fernando's broer Pedro, zelf eigenaar van een krantje in de deelstaat Alagoas waar de familie Collor opgroeide. Pedro deed een boekje open over PC en zijn broer; voor een groot deel uit rancune, omdat PC een concurrerende krant wilde lanceren en zijn broer Fernando Pedro's vrouw het hof zou hebben gemaakt. Pedro trok later een deel van zijn beschuldigingen in, maar de media beten zich in de zaak vast en kwamen met de een na de andere onthulling die met de dag pijnlijker werden.

"De media zijn zonder twijfel sterker geworden door deze affaire", zegt de politieke wetenschapper Amaury de Souza. Hij zegt dat het einde van de echte perscensuur samenviel met de nieuwe grondwet van 1988, die de persvrijheid garandeerde.

Vier jaar eerder hield Brazilië voor eerst sinds lange tijd vrije verkiezingen, na twintig jaar militaire dictatuur. "Het duurde een tijd voordat iedereen doorhad dat er werkelijke persvrijheid bestond. Ook voor journalisten was dat, na twintig jaar dictatuur, een grote verandering", aldus de Souza.

IRONIE

De Souza meent dat de overgangsperiode naar de persvrijheid begin 1990 ten einde liep. De periode liep min of meer gelijk met de komst van de mediagenieke Collor. De ironie is dat de pers voor een groot deel verantwoordelijk is voor zowel zijn opkomst als ondergang. Zijn verkiezing dankte hij voor een deel aan de steun van het grootste en machtigste (commerciële) televisiestation en mediaconcern van Brazilië, O Globo.

Als een vrijwel onbekende kandidaat zonder politieke machtsbasis - hij zou speciaal voor de verkiezingen een eigen partij oprichten - nam hij in 1989 deel aan de presidentsverkiezingen. Zijn vroege campagne, dynamische media-uitstraling, zijn jeugdigheid en atletisch vermogen sloegen aan. Bovendien maakte hij zich ook populair door zijn belofte de alomaanwezige corruptie aan te zullen pakken. Maar Collor verloochende zijn eigen uitspraken en werd het slachtoffer van de grotere persvrijheid die hij introduceerde.

Met de uitlatingen van Pedro de Collor in mei van dit jaar begon 'Collorgate'. "Daarvoor was de Braziliaanse pers ook wel actief in het publiceren van corruptieschandalen, maar het waren meestal verhalen van horen zeggen", aldus de Souza. "Er was geen bewijs, totdat Pedro verscheen."

Roberto Civita, uitgever van het weekblad *Veja*, zegt dat zijn journalisten verbaasd waren hoe snel er een 'heuse' affaire ontstond. "We hadden geen idee dat het zo ver zou komen", zegt hij. Civita: "Maar ik geloof dat de Braziliaanse pers geweldig werk heeft verricht. We moeten alleen excessen en een klimaat van hysterie vermijden. Tot nu toe heeft de pers zich verantwoordelijk opgesteld. De feiten zijn zo veel als mogelijk was gecontroleerd. Maar je kan niet van de pers verwachten dat hij de politie ervangt".

Om kolonisten te herdenken

Deel V.S. gaat wellicht New Netherland heten

WASHINGTON - Bijna 400 jaar nadat Nederlandse kolonisten voet aan wal op Amerikaanse bodem zetten wordt er een nieuwe poging ondernomen het Nederlandse erfgoed van Amerika bij het Amerikaanse publiek onder de aandacht te brengen. Als dat lukt gaan de Staten Delaware, Pennsylvania, New Jersey, New York en Connecticut voortaan New Netherland heten.

Het eerste gedenkbord zal op 16 november in de staat Delaware ceremonieel worden onthuld, mogelijk in aanwezigheid van Amerikaanse en Nederlandse hoogwaardigheidsbekleders. De plaats die voor het eerste bord is uitgekozen is Lewes waar in de zeventiende eeuw de eerste Nederlandse nederzetting in Amerika Swanendael werd gevestigd. Het is de bedoeling dat er bij de grenzen van die staten borden komen te staan die automobilisten welkom heten in 'New Netherland'.

ERFGOED

Het is een initiatief van een Nederlandse lobbyist in Washington Coen Blauw en een Amerikaanse medewerker van de Nederlandse ambassade in Washington Steve Moazed in het kader van de Dutch American Heritage Council in Washington. De Republikeinse senator van Delaware William Roth heeft de gedenkplaat in Lewes een goede herinnering van het Nederlandse erfgoed in Delaware genoemd. Het noordoosten van de Verenigde Staten heet om historische redenen New England. Waarom zouden de staten die een Nederlandse historische traditie hebben dan niet New Netherland heten? Vraagt Coen Blauw zich af. Per slot van rekening waren de Nederlandse nederzettingen in Amerika de eerste Europese vestigingen in de nieuwe wereld. Blauw is uit Nederland afkomstig en ijvert in Washington hoofdzakelijk voor Taiwan. Hij heeft vorig jaar het initiatief genomen om een jaarlijkse gedenkdag in te voeren die Amerika aan zijn Nederlandse erfgoed herinnert.

Dat heeft geleid tot een proclamatie van het congres die ook president Bush heeft ondertekend. Het New Netherland plan moet in twee fasen gaan werken. In eerste instantie komen er borden op alle plaatsen waar wegen de grens van een van de vijf New Netherlands overschrijdt. De borden zullen het opschrift krijgen: "U betreedt nu het gebied dat tussen 1609 en 1664 New Netherland heette.

VERKEERSBORDEN

In het tweede stadium, als het begrip New Netherland meer is ingeburgerd, is het de bedoeling aan alle verkeersborden die daarvoor in aanmerking komen New Netherland toe te voegen. Verkeersborden met het opschrift met New England zijn ingeburgerd in de New England staten.

Voor het tweede stadium hebben de initiatiefnemers de actieve medewerking nodig van de departementen van verkeer van de betrokken staten die verantwoordelijk zijn voor verkeersborden. In het eerste stadium zullen 200 gedenkborden worden neergezet in het gebied van New Netherland dat zich in de zeventiende eeuw uitstrekte van de Connecticut rivier in het noorden tot aan de Delaware rivier in het zuiden. Het publiek wordt uitgenodigd een financiële bijdrage aan het project te leveren. De namen van gevers zullen op de gedenkplaten worden gegraveerd.

AMIGOE ALGEMEEN
ZATERDAG 12 SEPTEMBER 1992

TAROTCURSUS OP DE BADPLAATS JANTHIEL

Carmen en Peter geven les in het 'kaarten kijken'

Foto Ken Wong

Carmen Snip en Peter Wortelboer beschouwen Tarotkaarten als een soort fotocollage. "De kaarten zijn gevoelsmatig samengesteld, het is een kunstzinnig gegeven”, zegt Carmen.

IN DE ENCYCLOPEDIE (Oosthoek, 1959) kan ik het lemma TAROT niet vinden. Wel Tarok. In de grote Van Dale (1982) ook niet. Weer wel het woord Tarok. Tarok is een kaartspel met 78 kaarten, waaronder 22 troeven, waarvan de spelregels plaatselijk sterk verschillen. Het Franse woordenboek (Kramer's) helpt me niet, noch het Spaanse, maar het Engelse (Penguin,1965) geeft uitkomst. Daar wordt het woord Tarot gebruikt voor een kaartspel, weer met de 22 bijzondere troeven, maar nu met de toevoeging van *'used for fortune-telling'*. Carmen Snip legt het in haar folder voor de cursus *'Voyager Tarot'* mooier uit:
"De *Voyager Tarot* is een reis door het bewustzijn, op weg naar inzicht en groei. Het geheel van 78 kaarten weerspiegelt treden van zelfrealisatie, op hogere en lagere niveau's. Vragen die ons bezig houden vinden hun antwoord in de schijnbaar willekeurig getrokken kaarten. Maar voorbij de sluier der Onwetendheid ligt het besef dat niets toeval is. Zo valt elke kaart altijd op de juiste plaats en vinden wij antwoorden op onze vragen die altijd wijzen op onze innerlijke bestemming. Het leven is een leerproces waarin wij onvermijdelijk groeien naar het Licht. De treffende inzichten die de kaarten onthullen maken de *Voyager Tarot* tot een bruikbare wegwijzer op onze levensreis en een trouwe raadgever in moeilijke tijden”.

= door Nel Casimiri =

Haar levensgezel Peter Wortelboer drukt zich poetischer uit:
"Verwarmd door het vuur. Gedragen door de aarde. Bewegend dankzij de lucht. Gereinigd door het water. De Zon geeft mij het leven, terwijl de Maan mij doet verlangen. Ik weet en spreek door Mercurius en heb je lief door Venus. Het is Mars die mij sterk maakt en Jupiter die mij doet groeien. Saturnus is het die mij zo beproeft, waarna Uranus mij weer bevrijdt. Met Neptunus geef ik mij over en sterven zal ik door Pluto om opnieuw te kunnen leven". Peter Wortelboer zoekt zijn toekomst in de Astrologie. Uit de planeten, de tekens, de elementen, de kruizen, de huizen en de aspecten leert hij cursisten een horoscoop samen te stellen.

CURSUSSEN
Carmen Snip en Peter Wortelboer zijn samen naar Curaçao gekomen om hun vaardigheden op het gebied van Tarotkaarten en astrologie hier uit te dragen. Carmen geeft cursussen over de betekenis van de kaarten en daarna over de kunst van het leggen en interpreteren van die kaarten. Peter Wortelboer leert de kunst van de astrologie aan anderen, maar daarnaast is het ook mogelijk hem een horoscoop te laten trekken voor u persoonlijk. Het is mogelijk die horoscoop steeds uit te breiden met nieuwe aspecten, berekeningen, tekeningen, e.d. Voor elk onderdeel betaalt u apart. Een prijslijst staat in de folder. Ook bij Carmen is het mogelijk haar voor u persoonlijk de tarotkaarten te laten leggen en zo een antwoord te krijgen op uw eigen vragen en problemen.

Hun gezamenlijk initiatief hebben ze de naam gegeven MIRA CLES, vernoemd naar het boek *'A course in Miracles'* waarover ze dinsdags op Jan Thiel een lees- en studieavond over geven. Dat boek legt ons uit, zo staat in de folder, hoe we om moeten gaan met onze waarnemingen, hoe we onze geest kunnen genezen en ons gedrag kunnen veranderen om een staat van Welzijn en Vervulling te bereiken. Met een dergelijk boek als achtergrond is het niet verwonderlijk dat Carmen en Peter ook cursussen geven als *'Expression of life'*, waarin ze de creatieve levensenergie van mensen proberen te versterken als basis voor het persoonlijk geluk en te consulteren zijn voor persoonlijke of voor gezinstherapieën, relatieadviezen en behandelingen bij lichamelijke, emotionele en psychische problemen.

Carmen Snip en Peter Wortelboer zijn samen met hun twee kinderen in mei naar Curaçao gekomen. Ze hebben eerst twee maanden op Lagoen gewoond, maar sinds augustus wonen ze in een van de huisjes op de badplaats Jan Thiel.
Carmen: "Ik ben vorig jaar hier voor de tweede keer op Curaçao op vakantie geweest en heb toen voor vrienden en voor hun kennissen de kaart gelegd. Ook heb ik hulp gegeven bij lichamelijke klachten. Dat viel goed, de mensen waren zo enthousiast, dat toen ik weg ging er nog veel mensen waren die ook wilden komen. Als er zo'n markt bestaat, dacht ik, kom ik terug. In Holland liep mijn kaartleggen ook goed. Ik beschouw Holland trouwens niet als mijn land, want ik heb van mijn 10e tot mijn 18e jaar in Suriname gewoond. Buiten dat heb ik veel gereisd”.

Carmen Snip is in Nederland begonnen aan de psychologiestudie maar die heeft ze niet afgemaakt. Heeft u al een lange ervaring in Nederland met het kaartleggen?
"Nee, niet zo lang. Ik werkte daar meer als gesprekstherapeute en met mijn genezende handen. Ik hou me al vijf en een half jaar bezig met het helpen van mensen. Eerst volgens de Bachbloesemtherapie en daar zijn de Tarotkaarten bijgekomen. Ik heb veel verschillende kleine cursussen gevolgd, zoals bodywerk en massage, ik ben veel bezig geweest met Shamanisme. Ik heb me verdiept in alles wat spiritueel is. En zo ben ik mijn weg gegaan, steeds meer in de richting van de alternatieve hulpverlening. Door de reacties van de mensen weet ik dat ik op de goede weg zit. En dat stimuleert me weer om verder te gaan”.

SCHOOL
Peter Wortelboer: "Ik ben begonnen met de studie antropologie maar ook ik heb vrijwillig mijn studie gestaakt, omdat ik binnen de studie van het *co-counselen* overstapte naar het lesgeven in *co-counselen*. Ik heb eigen groepen gestart en ben begeleider gebleven. Daarin heb ik de stap naar *'rebirthen'* gemaakt en vandaar naar de astrologie. Ik heb op de school van Karin Hamaker gezeten, *Achernar*, dat is een school voor astrologie en aanverwante esoterische en occulte wetenschappen, een vierjarige beroepsopleiding”.

Een erkende opleiding?
"Niet erkend bij de officiële gezondheidszorg maar de school geeft wel een diploma en is binnen de astrologenbond een vooraanstaande leidraad. Ik heb die school afgemaakt in 1987. Sindsdien geef ik individuele consulten zowel als karakteranalyses en therapie. Bij het houden van consulten bleek steeds duidelijker dat ik meer theoretische achtergrondkennis nodig had en daarom ben ik gestart met de pschychotherapie-opleiding van Hans Knibbe aan de school voor Zijnsgeoriënteerde Psychotherapie. Die opleiding gaat helemaal uit van het Zenboeddhisme. Ook heb ik een jaar gestudeerd bij Jay Stattman in de Verenigde Staten, een subliem psycho-therapeut. Hij leerde ons hoe te relaxen. Maar zelf stierf hij aan een hartaanval omdat hij te hard werkte”.

In Nederland heeft Peter Wortelboer een tijd gewerkt als kleine zelfstandige. Daarna kreeg hij een baan in de jeugdgevangenis als groepsleider, annex bewaker.
"Dat heeft me veel geleerd over de sociaal maatschappelijke kant van het leven”.
In die tijd kregen Peter en Carmen een relatie en Peter koos ervoor mee te gaan met Carmen naar Curaçao.
"Ik had al veel gereisd, naar India, naar Zuid-Amerika. Ik heb een hele rondtocht gemaakt door Zuid-Amerika”.

VERGUNNING
Heeft u voor Curaçao een verblijfs- en een werkvergunning?
"We zijn bezig met het aanvragen van een verblijfsvergunning. Onze opzet is eerst drie en daarna zes maanden hier te blijven als toerist en kijken of wat wij willen hier ook aanslaat. Dan hebben we een gegronder reden om hier te blijven, dan hebben we recht van bestaan gekregen. Dat is de weg die we willen volgen, maar voor onszelf hebben we het idee om te blijven voor de komende drie jaar. Ik heb thuis mijn woonboot, waar ik zeer aan gehecht was, verkocht. Toen ik dat deed, wist ik dat dit plan serieus was”.

Is Mira Cles een officiële zaak?
"Nee, want dan was er al een verblijfsvergunning geweest. Je kunt je niet inschrijven bij de Kamer van Koophandel als je verblijfsvergunning niet rond is. Voorlopig noemen we Mira Cles daarom een initiatief. Later kan het dan een stichting of een n.v. worden”.

Nu is 'fortune-telling' niet zo'n duidelijk begrip. Wat kun je precies te weten komen met die tarotkaarten?
Carmen: "Je kunt elke vraag stellen waar je mee rondloopt. Dat kan heel concreet zijn over een woning, of over een relatie, maar ook bijvoorbeeld over hoe je er in het leven voorstaat of dergelijke psychologische vragen. Het basisidee is dat toeval niet bestaat, in het spiritisme een heel bekend concept. Alles heeft een bedoeling en er gebeurt niets voor niets. De wet van oorzaak en gevolg. Hoe zinniger de vragen, hoe zinniger ook de antwoorden”.

Maar dan hoef je nergens meer over te twijfelen. Wil ik wat weten, vraag ik het de kaarten en ik weet hoe ik verder moet?
"Met de kaarten wordt duidelijk gemaakt hoe het ligt. Maar het is nog steeds aan de mens zelf hoe te handelen met die kennis. Het is meer dan een ja of nee. De toon geeft aan of de tendens positief of negatief is, maar het is nooit ja of nee. Daar komt bij de informatie in je zelf over je eigen situatie. De kaarten staan altijd in verbinding met jezelf. Je moet ze met jezelf verbinden. En dat verbinden doe ik. Ik maak de kaarten duidelijk. Daar ben ik voor. Dat het werkt is geen toeval, maar blijkt in de loop van de tijd. Mijn voorspellingen komen altijd uit. Tot nu toe heb ik het nog nooit mis gehad. Ik sta daar zelf nog steeds van te kijken”.

Maar er zijn op Curaçao natuurlijk meer mensen die de kaart leggen.
"Er zijn meer dan 200 soorten tarotkaarten. Deze, die ik gebruik, zijn vrij nieuw. De afbeeldingen op de kaarten spreken me zeer aan. Ze spreken tot het collectief bewustzijn van deze tijd. De meest bekende kaarten zijn de Boheemse. Maar die zijn zo ouderwets. Op deze kaarten van mij zie je de techniek, het individualisme, de wetenschap e.d. afgebeeld.

Peter: "Die oude kaarten zijn ook een weerspiegeling van een oud psychologisch mensbeeld. Ze staan zo vaak zwart/wit afgeschilderd. Net als bij de oude astrologie”.

Carmen: "Je moet het zien als een soort fotocollage. Op een verschillend niveau worden dezelfde betekenissen uitgedrukt. Normaal zijn het afbeeldingen van water, vuur, lucht en aarde. Elke kaart heeft zijn grondbetekenis. Er zijn 22 grote kaarten en 56 mineur kaarten. De kaarten zijn gevoelsmatig samengesteld, het is een kunstzinnig gegeven. Naast de duiding van de grondbetekenis, kun je mensen ook laten voelen, laten raden naar de betekenis van de kaart. Ze herkennen de kaarten vaak gevoelsmatig. De mensen leggen zelf de kaarten neer. Ik leg ze dan op een bepaalde plaats en zeg wat ik zie. Dan valt alles op zijn plaats. Het is heel herkenbaar”.

MOMENTOPNAME
Wat is het verschil met de astrologie? Ook daar kan ik toch het heden en de toekomst mee leren kennen?
Peter: "Het is niet helemaal hetzelfde. De tarotkaarten geven een plaatje van het moment. Ze schetsen een beeld van waar je nu zit, wat kort hiervoor was en een wat langere lijn.
De astrologie geeft een statistische wetmatigheid. In eerste instantie denken we dan aan de geboortehoroscoop. Die geeft een volledige karakteranalyse voor zover de kundigheid van de astroloog reikt. Als je verder in de tijd wil kijken, bijvoorbeeld wat er in de volgend twee jaar gaat gebeuren, moet je aan het rekenen volgens verschillende technieken en dat rekenwerk moet je interpreteren. Het is soms moeilijk er achter te komen wat in iemand leeft. Bij kaarten kun je onverwachte facetten van een persoon naar voren halen. De astrologie is exacter en concreter in haar beschrijvingen. Maar als je bijvoorbeeld met de vraag zit of je wel of niet van baan moet veranderen, waarbij de promotie, de kleur van de situatie, de beleving en dergelijke meespelen, kun je beter terecht bij de tarot. De verschillende technieken worden ook vaak naast en door elkaar gebruikt. Bijvoorbeeld eerst een geboortehoroscoop en later als aanvulling op die vaste gegevens de kaart erbij leggen”.

"Wat wij doen is beslist geen magie"

Carmen: "Ik doe het nooit zomaar als een spelletje. Ik zal ook nooit iedere dag de kaart leggen. Ik doe het alleen als het echt nodig is, als ik echt vast zit. Maar nooit als nieuwsgierigheid om te laten zien dat ik het kan. Maar de kaart leggen is een bruikbaar hulpmiddel, dat is meer dan eens bewezen”.

Peter: "Het is ook volstrekt geen magie, waarmee het vaak geassocieerd wordt. De enige magie die we gebruiken is onze intuïtie. Je kunt ook nooit de kaart leggen als de persoon waarom het gaat, er niet zelf bij is. Net zo min als bij de astrologie. Je kunt met een geboortehoroscoop de grote lijnen vinden, maar de verfijningen haal je er pas in een gesprek uit. Als in een horoscoop bijvoorbeeld de zon in het vierkant van Neptunus staat, kan die persoon een yogi worden in India, maar ook een dronkaard in Parijs. Je weet niet hoe zo iemand opgroeit, hoe de rest van zijn persoonlijkheid is. Je weet wat zijn lotsbestemming is, maar er blijft die vrije wil. Je weet niet wat hij met dat dat lot doet en of hij dat lot wil. Onze mogelijkheden zijn beperkt. We maken gebruik van een aantal planeten, huizen en karaktereigenschappen. Als bij een horoscoop het aspect Neptunus opkomt of ondergaat, hoort de persoon bij Neptunus. Mars geeft een heel ander verhaal. Bij het beroepshuis van Mars hoort de harde werker, een gevoel voor techniek, koppigheid en zelfstandig zijn gang kunnen gaan. Maar wat je niet weet is het intelligentieniveau. Het kan later een machinebankwerker of een ingenieur worden. Als bij Neptunus hoort, kun je ook een harde werker zijn, maar dan bijvoorbeeld een musicus die zich uit de naad werkt”.

"Iemand van Neptunus kan zich veel moeilijker vinden in oncreatieve vakken. Een stier bijvoorbeeld weet waar hij het voor doet. Zijn doel is concreet, hij weet dat het praktisch haalbaar is en zinvol is. Maar hij komt niet snel op gang. Is hij eenmaal bezig zal hij echter ook niet snel stoppen. Iemand van Neptunus heeft meer tijd nodig om zich in zijn inspiratie te herkennen. Die inspiratie van de vis is niet een tastbare wereld, meer een onstoffelijke, spirituele wereld. Het kunstenaarseffect”.

Iedere dag staan in de papiamentstalige dagbladen daghoroscopen te lezen. Die worden graag gelezen. Sommige mensen kopen de ochtendkranten speciaal daarvoor. Wat is uw mening daarover?
Peter: "Dat is nonsens. Dat brengt alleen maar schade toe aan de astrologie. Iedereen kan zien dat die horoscopen niet kloppen, niet uitkomen. Ze maken dat de mensen geen geloof meer hechten aan de echte astrologie. Ze treden met voeten wat het werk eigenlijk is. Het is astrologisch onkruid”.

Carmen: "Waar het ons om gaat, is niet 'wij leggen de kaart, wij zijn astrologen, wij weten alles'. Wij zijn niet een soort waarzeggers. Maar voor mensen die zichzelf tegenkomen, mensen die in een crisis zitten, die problemen met hun gezondheid hebben, ziek zijn, daarvoor hebben wij een antwoord. Dat antwoord komt deels van de kaarten, deels van de astrologie, deels van de psychotherapie, deels intuïtie en deels van mensenliefde. Wij willen mensen van dienst zijn en mensen helpen zichzelf te helpen. Wij lossen geen problemen op maar helpen inzicht te krijgen”.

Komt u daarbij niet in de knoop met de cultuurverschillen die er bestaan tussen Nederlanders zoals u en de Antillianen hier?
"We hebben wel gemerkt dat hier een andere problematiek gaande is. Maar nog steeds zijn de problemen mensen eigen. Er zijn geen dingen naar voren gekomen waar we nooit van gehoord hebben. In Amsterdam was het grootste probleem waar we mee te maken kregen, de eenzaamheid. Hier gaat het meer om relatieproblemen, familiesituaties”.

Maar u bent hier nog maar kort, kunt u dat dan al zo zeker zeggen?
"Vorig jaar hebben we zo'n zeven gevallen gehad, dit jaar al tien. Met onze vrienden samen kom je al op zo'n twintig gevallen. Daar kun je toch een aardige schatting van maken. En wij groeien ook mee”.

Hoe bedoelt u?
"Als we in ons werk merken dat veel zich afspeelt in de relatieproblemen, dan hebben we met een bepaald punt te maken. Het eiland is heel klein. De helft van de mensen kent elkaar. Daarom is er een enorme discretie nodig. We kunnen de thematiek niet aan de grote klok hangen. In Amsterdam hadden we daar nooit mee te maken. Maar als je hier zit en je zou hier een situatie aan je collega vertellen zonder namen te noemen, zou die aan de situatie alleen al een verwijzing naar de personen kunnen zien. We moeten hier dus heel voorzichtig zijn, anders zouden we meer schade toebrengen dan hulp”.

Carmen: "Maar al zijn er verschillen, het zijn allemaal wezens van deze aarde”.

Naast de astrologie zoals u die hebt bestudeerd, bestaat er ook een Chinese astrologie en een Indische astrologie. Spreken die elkaar niet tegen?
Peter: "Je kiest ergens voor omdat dat je meeste aantrekt. Ze overlappen elkaar. De technische basis kan verschillend zijn. Ik ben nooit op consult geweest bij een Chinese astroloog. Het zou me niets verbazen als ik daar dezelfde karakterbeschrijving krijg”.

Carmen: "Het is net als met artsen: verschillende mensen kunnen een verschillend oordeel geven. Je kiest wat je het meeste aanspreekt, maar alles kan helpen”.

Tenslotte het Amerikaanse boek *'A course in miracles'*, waaruit Carmen en Peter lessen gaan geven. Er staat geen schrijversnaam op vermeld.
Carmen: "Het boek is door een medium ingegeven. Er staan 365 lessen in, een voor elke dag van het jaar”.

Hebt u het helemaal doorgewerkt?
"Zo goed als. Het is heel confronterend. Ik lees niet elke dag een les, maar als je ermee bezig bent, ben je wel elke dag bezig met hoe je moet leven, met de theorie van het boek”.

En Peter?
"Ik heb het niet doorgelezen. Na 100 bladzijden had ik pijn in mijn hoofd. Het is te scherp. Het snijdt door mijn ego heen”.

Carmen: "Het is juist heel mooi wat er in staat. Je wordt stap voor stap begeleid. Hoe we in elkaar zitten. Vanwaar problemen ontstaan en hoe er mee om te gaan. Hoe je een innerlijke vrede kunt bereiken. Het is een echt lesboek. Het gaat psychologisch heel ver”.

Peter: "Dit boek geeft je dezelfde boodschap als de bijbel, maar dit discussieert met je. En de lijn van denken is zo scherp dat je steeds ja moet zeggen, je kunt er niet aan ontkomen”.

Carmen: "Het zijn geen dogma's, wel toepassingen”.

Na een gesprek met Carmen Snip en Peter Wortelboer weet je niet wat je ervan moet denken. Ik neem afscheid zonder dat er een horoscoop van me getrokken is en er zijn ook geen tarotkaarten voor me gelegd. Misschien speel ik toch liever tarok. Volgens mijn eigen regels....

Broers en zusters Martina musiceren ten huize van Stanley Martina. Juan David zegt nu: "Bij ons in huis was er altijd muziek".

Cifa brengt klassieke toppers voor Curaçaos publiek

Juan David Martina: "Er was bij ons thuis altijd muziek"

ALS DE RODE auto 's middags om zes uur voor de deur staat klinkt er meestal pianomuziek in huize Martina. Vader is thuis. En zoals gebruike-lijk schudt hij achter zijn piano de dagelijkse beslommeringen van zich af.
Dr. Juan David Martina, in het dagelijks leven revalidatie-arts, bekleedt behalve in de Curaçaose Kunstkring ook een bestuursfunctie in CIFA, Curaçao International Festival of the Arts. Van deze positie maakt hij dankbaar gebruik om zijn eigen steentje bij te dragen tot de verspreiding van goede muziek onder zoveel mogelijk mensen op Curaçao.

= door Bernadette Heiligers =

Het zou zonde zijn om met Juan David Martina over muziek te spreken, zonder eerst een kijkje te nemen in de huiskamers van deze muzikale familie. Alhoewel volwassenen er weinig prijs op stellen om voorgesteld te worden als zoon van deze of gene, moet J.D. dat maar even voor lief nemen. Hij is de zoon van ir. Stanley Martina en neef van de pianist Harold Martina.
De oudere generatie Curaçaoenaars kent misschien het verhaal van de begaafde gebroeders Stanley en Harold Martina die tientallen jaren geleden naar Colombia vertrokken om daar hun universitaire dan wel hogere muzikale studie te volgen. Oorspronkelijk ging Stanley met het voornemen om pianist te worden, maar hij volgde daarnaast een universitaire studie civiele techniek. Harold meldde zich bij de universiteit aan voor een chemische opleiding, maar kon de piano toch niet weerstaan. Beide broers realiseerden zich dat een dubbele studie teveel van het goede was. Na een weloverwogen keuze studeerde Stanley uiteindelijk af in de civiele techniek en werd Harold een pianist die internationaal reeds veel lovende kritieken op zijn naam heeft verzameld.

De broers trouwden, vestigden zich in Medellin, vormden hun gezinnen en brachten daar hun kinderen groot. De rollen waren weliswaar omgedraaid, maar ook in het gezinsleven van ingenieur Stanley Martina was muziek even belangrijk als eten, drinken of school.

KOOR
"Toch werd de muziek er bij ons nooit ingestampt", zegt Juan David. "Wij werden weliswaar geïnspireerd door de muzikale sfeer die thuis in de lucht hing, maar mijn vader heeft ons nooit bewust aangespoord om muziek te leren. Dat was trouwens niet nodig. Als kleine jongen van 6 jaar liep ik zelf direkt naar de piano als ik thuis kwam van school, om de toetsen uit te proberen. Alhoewel mijn vader zelf een begaafde docent is, heeft hij mij aangemeld bij zijn broer Harold, die toen les gaf aan het conservatorium van Medellin. Tot mijn vijftiende jaar zat ik bij Harold op les. Voor zover ik mij kan herinneren is hij mijn enige muziekleraar geweest, behalve mijn vader die mij nog steeds begeleid.

Maar mijn broers en zussen zijn op muzikaal gebied begaafder dan ik. Toen wij nog in ons ouderlijk huis in Medellin woonden, vormden zij spontaan een koor met een zeer gemengd repertoire. Of zij nu een bekende aria ten gehore brachten of een populaire melodie, ze kozen altijd voor muziek die een bepaalde boodschap uitdroeg. Tegenwoordig wonen wij verspreid op Curaçao in Colombia en in Nederland, maar het koor bestaat nog steeds. Inmiddels zijn ze zo goed op elkaar ingespeeld dat ze hooguit twee dagen voorbereiding nodig hebben om een goede uitvoering in elkaar te zetten. En als we met Kerst op Curaçao bij elkaar komen treden zij steevast samen op.
Zelf heb ik helaas nooit deel uitgemaakt van dat koor. In de tijd dat zij ermee begonnen was ik druk bezig was met studeren en volwassen worden. Maar ik doe altijd graag mee als ze in huiselijke kring musiceren en daarbij ook een clown kunnen gebruiken".

Foto Ken Wong

JUAN DAVID MARTINA
...goede muziek...

SPEELS
Die laatste uitspraak illustreert de ontspannen wijze waarop J.D. met muziek omspringt. Hoewel hij met 'goede muziek' voornamelijk klassieke muziek bedoelt, kan hij ook verschillende vormen van populaire muziek waarderen. "Als ik vroeger in Colombia met mijn vrienden op stap ging luisterden we naar populaire muziek en als zij bij ons thuis kwamen kregen zij klassieke muziek te horen. Daar heeft niemand ooit een punt van gemaakt. Tegenwoordig heeft J.D. een eigen gezin met drie kleine dochters. Hoewel hij zijn eigen opvoeding niet bewust imiteert, zorgt hij er voor om klassieke muziek op speelse wijze op zijn kinderen over te dragen. Geen smaak of niveau wordt in huize Martina gediscrimineerd en Beethoven ligt heel gemoedelijk tussen de kinderliedjes van Piero. Als zijn handen na een drukke werkdag over de toetsen glijden gebeurt het niet zelden dat één van de meisjes tegelijkertijd haar eigen toontjes probeert terwijl een blije baby aan zijn voeten om inspraak kraait".

BEVRIJDING
Toch zal J.D. niet ontkennen dat hij de klassieke muziek als een vorm van spirituele bevrijding beschouwt. Zouden liefhebbers van populaire muziek niet hetzelfde beweren van hun genre?
"Natuurlijk kan men erg genieten van andere vormen van muziek", zegt Juan David. "Maar feit is dat het bij andere muzieksoorten vaak gaat om aktie en reaktie. De meest fervente liefhebber van salsa geniet het meest van zijn muziek wanneer hij meer mensen om zich heen heeft. Luisteren naar tumba is veel fijner als een hele menigte zich op het ritme van de muziek beweegt. Maar om van klassieke muziek te kunnen genieten heb je niemand nodig. Het is een niet gangbare taal om met jezelf te communiceren en om je los te weken van de dagelijkse gang van zaken".
"Daarom draag ik graag mijn steentje bij om zoveel mogelijk mensen in de gelegenheid te stellen om van klassieke muziek te genieten. In huiselijke kring nodig ik regelmatig vrienden en kennissen uit om samen of individueel muziek te maken. Als bestuurslid van Cifa heb ik de mogelijkheid om samen met anderen in groter verband iets te doen. Cifa is namelijk een krachtenbundeling van het Cultureel Centrum Curaçao, de Muziekstichting S.E.L. Maduro, de Curaçaose Kunstkring en het bedrijfsleven. Dit jaar organiseert Cifa haar tweede Festival of the Arts van 23 tot 30 september.

CONCERTBEZOEK
Los van de activiteiten van Cifa is J.D. Martina best te spreken over het aanbod van klassieke muziek op Curaçao. Als student aan de universiteit van Bogota, Colombia, bezocht hij gemiddeld twee concerten per week. Tijdens zijn medische specialisatie in Groningen lag dat gemiddelde niet veel lager, hoewel hij teleurgesteld was in de zeer lauwe belangstelling bij collega-artsen voor de klassieke muziek.
"Toen ik mij met mijn gezin op Curaçao vestigde dacht ik dat hier weinig sprake zou zijn van concertbezoek. Tot onze verrassing bleek dat erg mee te vallen. Gemiddeld één keer per maand is hier wel een muziekuitvoering, zodat men nauwelijks kan zeggen dat er op dat gebied niets te beleven valt. Feit is natuurlijk dat je niet uit een gevarieerd aanbod kunt kiezen. Maar zelfs als dat wel het geval was geweest, konden de meeste liefhebbers zich toch niet veel vaker vrij maken voor een concert. Het niveau van de concerten kan wel eens sterk variëren. Maar als liefhebber waardeer je ook de muziek die uit liefde wordt gepresenteerd door mensen die niet noodzakelijkerwijs beroepsmusici zijn".

CARACAS
Waarom haalt Cifa dan een indrukwekkend orkest als de Orquesta Sinfonica Municipal uit Caracas naar Curaçao, als hoofdmoot van hun tweede culturele festival in de laatste weken van september? En betekent deze

Vervolg op pag. 8

Directeur Nationale Woningraad:

"FKP heeft het uitstekend gedaan in afgelopen jaren"

OM WEER EENS een kijkje te nemen hoe het reilt en zeilt met de Fundashon Kas Popular (FKP) was de directeur van de Nederlandse Nationale Woningraad, de heer Nico van Velzen, onlangs op bezoek op Curaçao. De Nationale Woningraad was indertijd nauw betrokken bij de oprichting en begeleiding van de FKP en directeur ir. Herman George fungeerde toen als *counterpart* van Jaap Groenhof die namens de Woningraad in de beginjaren onze woningstichting leidde.
FKP heeft zich inmiddels ontwikkeld tot een goed draaiend 'woningbedrijf' en op de vraag of hij tevreden is met de tot nu toe behaalde resultaten van de sociale woningbouw op Curaçao antwoordt Van Velzen zonder te aarzelen: "Dik tevreden zelfs. Fundashon Kas Popular heeft bewezen dat er met een degelijke organisatie en een goede inzet veel te bereiken is op bouwgebied".

= door Norbert Hendrikse =

"Eerlijk gezegd had ik er in het begin een hard hoofd in. Niet omdat ik geen vertrouwen had in de mensen op Curaçao, maar omdat de ervaringen in Nederland hadden aangetoond dat sociale woningbouw geen eenvoudige zaak is. Je hebt te maken met de politiek, met de druk van een groot aantal woningzoekenden, met tekort aan financiële middelen, kortom met allerlei aspecten die het voeren van een evenwichtig en efficiënt beleid uiterst moeilijk maken".

Kunt u de door u genoemde factoren, voorzover u de lokale situatie kunt beoordelen, op een rijtje zetten en daarover uw mening geven?
"Met de politieke bemoeienis valt het m.i. de laatste jaren wel mee. Evenals in Nederland wordt er door FKP met een puntensysteem gewerkt, waarbij de meest urgente gevallen ook inderdaad het eerst aan bod komen. Ik heb begrepen dat bestuur en directie van de fundashon zich daar strak aan houden. Natuurlijk zijn er mensen die wat op te merken hebben op het systeem zelf, maar dat blijf je nu eenmaal altijd houden bij beoordelingen.
Met de bouwstroom van de afgelopen jaren is ook de druk van het aantal woningzoekenden in de categorie 'sociale woningbouw' wat afgenomen. Er staan weliswaar nog duizenden op de wachtlijst, maar ze hebben in ieder geval uitzicht nu er volgens een vastgesteld meerjaren programma volkswoningen worden gebouwd.
Ook met de financiering van sociale woningbouwprojecten is het de afgelopen jaren best meegevallen. Nederland is steeds bereid gevonden mee te werken aan de realisatie van sociale woningbouw projecten en daardoor kon de continuïteit in de volkswoningbouw in de Nederlandse Antillen worden verzekerd".

Wat vindt u van de kwaliteit van de volkswoningen die er op Curaçao worden gebouwd?
"Die is uitstekend. Eigenlijk te goed zelfs en daardoor te duur. Maar we moeten rekening houden met de lokale cultuur. Goedkopere seriebouw met rijtjeshuizen gaat hier niet en hoogbouw helemaal niet. Mensen moeten hier nu eenmaal hun tuintje hebben en ze stellen bepaalde minimumeisen die beslist hoger liggen dan in b.v. naburige landen".

En de bouwprijzen?
"Ook die zijn te hoog. De laatste jaren is er sprake van een enorme inflatie in de bouw. Trouwens de hele woningmarkt op Curaçao is oververhit. Als ik in de lokale kranten de prijzen zie die er worden gevraagd voor koophuizen en in de advertenties de huurprijzen lees, dan schrik ik er van. Het maakt het praktisch onmogelijk voor middenstanders om aan een woning te komen".

Hoe zou het eigenlijk komen dat er op Curaçao geen projectontwikkelaars zijn die - gezien de enorme vraag op de huurmarkt - bereid zijn te investeren in de bouw van huurwoningen die tegen een redelijke prijs kunnen worden aangeboden? "Ik heb daar geen verklaring voor, het is trouwens nooit het geval geweest. Behalve dan met kleine appartementen. FKP heeft een beperkt aantal middenstandswoningen gebouwd voor de koopmarkt en die zijn grif van de hand gegaan".

Zou de overheid de bouw van huurwoningen niet kunnen subsidiëren door b.v. het dragen van een groot deel van de kosten van infrastructuur bij nieuwe projecten?
"Ik ben in principe tegen huursubsidies. Maar als het gaat om tegemoetkomingen bij de aanleg van infrastructuur dan is daar misschien wel iets voor te zeggen. Trouwens er is op het ogenblik een project in de maak voor de bouw van middenstandswoningen waar de overheid aan meewerkt".

Een probleem waar men hier mee zit in de sociale woningsector is het feit dat huurders bij inkomensverbetering niet bereid zijn te verhuizen naar een duurdere woning om zo de doorstroming te bevorderen.

"Dat probleem kennen we in Nederland ook. Bijna niemand wil duurder gaan wonen, trouwens het is moeilijk dat van mensen te verlangen wanneer er zoals gezegd geen huurwoningen in de middenstands sector verkrijgbaar zijn. Op Curaçao kent men het fenomeen 'zelfbouw', wat uitstekend werkt. Met of zonder de hulp van FKP beginnen handige jongens met een stel vrienden aan de bouw van een eigen huis. Het kan soms jaren duren, maar het huis komt er. Trouwens het is mij bij dit bezoek opgevallen dat er minder half afgebouwde huizen staan dan vroeger. Dat zou kunnen betekenen dat de bijstand van de FKP met adviezen en financieringsmogelijkheden positief werkt. Nogmaals, ik kan niet anders dan zeer tevreden zijn met wat de Fundashon Kas Popular in de afgelopen jaren heeft bereikt".

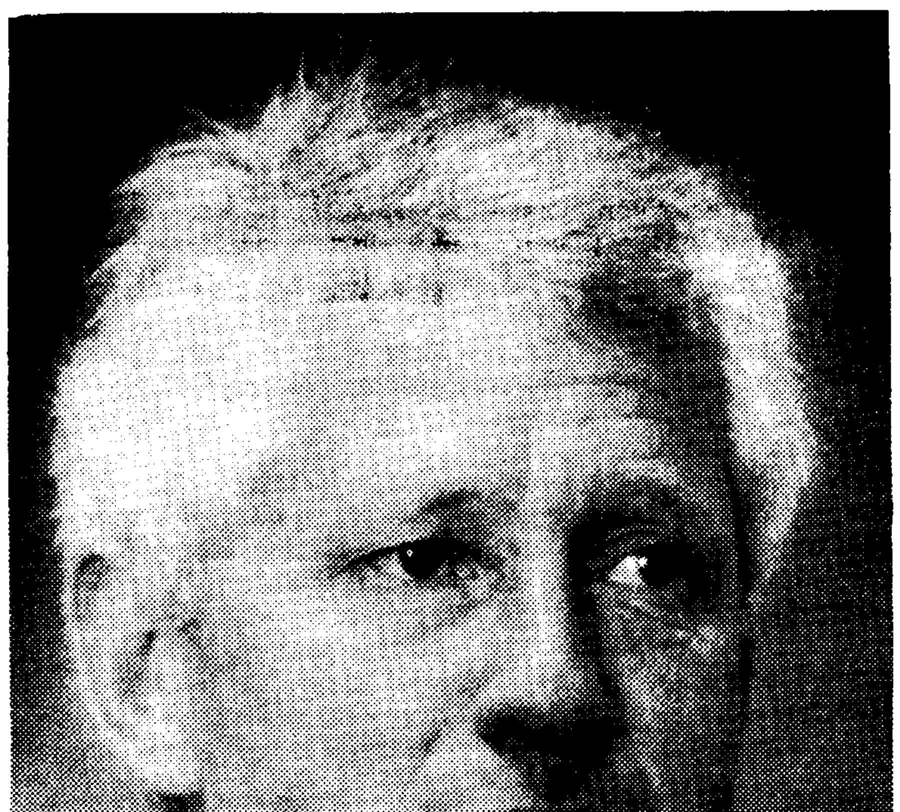

Foto Ken Wong

N.VAN VELZEN
...tevreden over FKP...

Herfst dit jaar een dag eerder

De sterrenkundige herfst begint dit jaar op dinsdag 22 september precies om 20.43 uur, zo hebben astronomen uit Utrecht berekend. Dat is een dag eerder dan vorig jaar. Volgens afspraak onder de meteorologen is de herfst al begonnen, namelijk op 1 september. De astronomen, die uitgaan van de zonnestand, wachten echter nog een paar weken, want dan pas zijn nacht en dag overal op aarde even lang.

Eerste Nederlandse vertaling in 1482

Wonderboek Flavius keert weer terug bij de lezers

MEER DAN vier eeuwen lang is het werk van Flavius Josephus hét woordenboek geweest van lezend Nederland. De boekdrukkunst was nog maar net uitgevonden, of in Gouda verscheen de eerste gedrukte vertaling - een Europese primeur (1482). In de jaren daarna werden de geschriften van deze joodse historicus ongekend populair. In elk huis, zo wordt wel gezegd, van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden konden altijd drie boeken worden aangetroffen: de bijbel, Jacob Cats en Flavius Josephus. Hij werd vooral gelezen door protestanten, maar ook door katholieken voor wie de bijbel verboden grond was.

De verwoesting van Jeruzalem, titelblad van de Flavius-uitgave van 1722.

Precies honderd jaar geleden verscheen in Nederland de laatste uitgave van zijn werk. Op een enkel pocketje na werd het stil rond Flavius. Nu kent niemand hem meer. Met het verdwijnen van de Flavius uit onze boekenkasten, is ook de bijbelkennis schrikbarend afgenomen. Vroeger leerde menigeen de bloedstollende gebeurtenissen van het Oude Testament pas echt kennen via de spannende verhalen van Flavius in diens 'Joodse Oudheden'. Flavius voegt aan zijn vertellingen saillante en belangrijke details toe, die we in de Bijbel niet tegenkomen.

En 'De Joodse Oorlog', dat andere boek van Flavius, geeft het enige bestaande ooggetuigeverslag van een gebeurtenis die ook vandaag nog in het Midden Oosten de loop van de geschiedenis bepaalt: de Romeinse verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70. Dit dramatische slot van de joodse opstand leidde direct tot de verstrooiïng van het joodse volk over de aarde. Maar wie weet dat nog?

HUIVERINGWEKKEND

Je vindt ze nog wel in antiquaiaten die oude drukken van 'Alle de werken van Flavius Josephus'. Het meest gezocht zijn de exemplaren met de honderden vaak huiveringwekkende prenten van kunstenaars als Matheus Merian, Jan Luyken, Romeyn de Hooghe en Jan Lamsveld. Zeventien jaar geleden verscheen er bij de uitverij De Banier zelfs een (zeer prijzige) herdruk in fascimile van zo'n rijk geïllustreerde Flavius-uitgave uit 1722.

En nu is er dan een nieuwe vertaling rechtstreeks uit het Grieks. Voorarlsnog is er nog alleen 'De Joodse Oorlog', maar de vertalers - prof. dr. M. Wes en dr. F. Meijer - willen nog voor 1999 ook 'De Joodse Oudheden' in een nieuwe vertaling uitbrengen. Dat zullen dan wel vijf of zes dikke delen moeten worden, want dit werk van Flavius vergt veel uitleg. Al te vaak hebben in het verleden kerkleiders en politici hun eigen interpretatie aan deze teksten gegeven, zeggen de twee geschiedkundigen.

De twee noemen Flavius Josephus 'niet alleen de meest gelezen, maar ook de meest verdraaide en misbruikte historicus in de hele geschiedenis van de geschiedschrijving'. Voor de christelijke kerken werd Flavius Josephus zelfs de kroongetuige in hun veroordeling van de joden: was die verwoesting van Jeruzalem niet de gerechte straf voor de kruisiging van Christus?

Wes en Meijer: "Het is pijnlijk te moeten constateren dat eeuwenlang christelijke intellectuelen een joodse historicus, die zijn leven lang zijn geloof trouw gebleven is, hebben gebruikt als leverancier van argumenten ter bevestiging en verspreiding van hun antisemitisme".

OPSTAND

Jozef zoon van Matthias, zoals zijn oorspronkelijke naam luidt, wordt geboren in 37-38 na Christus in Jeruzalem, minder dan tien jaar na de kruisdood van Jezus van Nazareth. Hij krijgt een rabbijnse opvoeding en bezoekt als 26-jarige Rome waar hij, naar eigen zeggen, bijzonder in de smaak valt bij keizerin Poppaea, de eega van Nero. Vrijwel onmiddellijk na zijn terugkeer in Palestina, begint daar de joodse opstand tegen het Romeinse gezag.

Josephus sluit zich bij de rebellie aan en wordt zelfs bevelhebber in Galilea. Die carrière eindigt in 67 kop wel heel curieuze wijze. Hij heeft zich met veertig man verschanst in een voorraadkamer van de veroverde stad Jotapata en wil zich met zijn metgezellen overgeven. Ze weigeren en beschuldigen hem woedend van lafheid.

Uiteindelijk besluiten ze, uiteraard tegen de zin van Josephus, om massaal zelfmoord te plegen. Op voorstel van Josephus zal door loting worden bepaald wie de keel van de ander moet doorsnijden. Josephus leidt de loterij en door geluk, voorzienigheid (of andere oorzaak) blijven uiteindelijk alleen hij en nog een ander over. Josephus weet die ander over te halen om zich toch maar gevangen te laten nemen. Als Josephus vervolgens voor de Romeinse opperbevelhebber Vespasianus wordt gevoerd, voorspelt hij de Romein dat hij ooit keizer in Rome zal worden. Omdat Josephus bekend staat als iemand die wel vaker juiste voorspellingen heeft gedaan, schenkt Vespasianus hem voorzichtigheidshalve het leven en - als de profetie twee jaar later uitkomt - ook de vrijheid.

MET DE GROND GELIJK

Josephus blijft de joodse opstand gade slaan aan de zijde van de Romeinen, wat hem de eeuwigdurende haat van de joden zal opleveren. Zo is hij er bij als Titus in het jaar 70 de heilige stad Jeruzalem met de grond gelijk maakt. Later gaat hij met Titus naar Rome, waar hij een appartement krijgt in het keizerlijk paleis en literator en historicus wordt. Om zijn vrienden Vespasianus en Titus te eren, neemt hij hun familienaam Flavius aan.

Josephus is de bedenker van het ook un nog gebruikelijke begrip theocratie: de leer dat God de machtsverhoudingen op de wereld regelt. Hij verkondigt die stelling (die we ook bij zijn tijdgenoot de apostel Paulus aantreffen; mogelijk kenden de twee elkaar) als een politiek standpunt: ieder mens moet zich onderwerpen aan de overheden, want die zijn immers door ‚God boven hem geplaatst.

Hierop voortbordurend laat Josephus zich dan ook uitermate negatief uit over de joodse opstandelingen (waar hij nota bene zelf ooit toe behoorde). Hij noemt hen *lèista*, letterlijk vertaald: rovers en bandieten. Wes en Meijer hebben in hun nieuwe vertaling deze termen overigens vervangen door het eigentijdse *terroristen*.

Maar het interessante aan 'De Joodse Oorlog' is toch wel het brede verband waarin dankzij Flavius het Nieuwe Testament geplaatst kan worden. Zo maakt hij duidelijk dat kruisiging een zeer gebruikelijke straf was in die dagen. Hij beschrijft massale kruisigingen waarbij de Romeinen achthonderd en soms wel tweeduizend joodse rebellen tegelijk aan het hout nagelden.

PONTIUS PILATUS

De Romeinse bezetters traden hard op tegen het brede joodse verzet, zelfs tegen vreedzame demonstraties. Van 4 voor Christus tot 73 na Christus worden gemiddeld twee mensen per week gekruisigd, zo valt te berekenen uit de aantallen die Josephus noemt. En de gouverneur Pontius Pilatus was een van de strengste rechters.

Wie dit bij Josephus leest, zeggen Wes en Meijer, komt onvermijdelijk tot de conclusie dat er weinig reden is om het Evangelie van Mattheus als historisch geloofwaardig te beschouwen. Ze doelen dan met name op de passage waar Mattheus zegt dat Pilatus zijn handen in onschuld wast.

Datzelfde geldt voor het verhaal in Lucas dat 'de gehele menigte' van joden Jezus voor Pilatus ervan beschuldigde dat hij bezig was het volk tegen Rome op te zetten. Wes en Meijer vinden het 'buitengewoon onwaarschijnlijk' dat dit voor 'de joden' aanleiding had kunnen zijn hem daarvoor aan Pilatus uit te leveren.

"Als we", zeggen zij, "voor onze informatie over de situatie in Palestina in die tijd uitsluitend waren aangewezen op de vier evangeliën, dan zouden we een volstrekt verkeerd, vertekend en verdraaid beeld krijgen: een Romeinse stadhouder die zich manifesteert als een sympathieke twijfelaar en Jezus tevergeefs tegen zijn joodse belagers probeert te beschermen; een anonieme Romeinse officier die samen met zijn manschappen bij het kruis als enige tot het inzicht komt dat Jezus 'waarlijk Gods zoon' was, terwijl de joodse omstanders alleen maar spottende opmerkingen maken - het heeft allemaal weinig met geschiedenis te maken".

WATERVAL

Nee, wie wil weten hoe het er in die tijd écht aan toe ging, moet niet bij de evangeliën zijn, menen de twee wetenschappers: "Die hebben eerder het karakter van propaganda-geschriften dan van beschrijvingen van een historische werkelijkheid". Degenen die dorsten naar meer achtergrond en details, vinden in de evangeliën 'niet meer dan een paar druppels. Het werk van Josephus is daarbij vergeleken een waterval...'

Prof. Wes is hoogleraar in de oude geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen en zijn collega-vertaler dr. Meijer is hoofddocent bij de vakgroep oude geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. Het zijn geschiedkundigen en geen theologen, dat wordt uit bovenstaande wel duidelijk.

Misschien is dat ook wel het belangrijkste verschil met al die andere vertalingen die in vroeger eeuwen in Nederland het licht zagen: verreweg de meeste daarvan waren van de hand van paters of dominees. Eigenlijk werd het meer dan tijd dat anderen zich eens met Flavius Josephus bezig hielden.

'De Joodse Oorlog en Uit mijn leven', door Flavius Josephus. Vertaald, ingeleid en becommentarieerd door F.J.A.M. Meijer en M.A. Wes. Uitgeverij: Ambo Klassiek.

Jules de Palm over Cola Debrot

JULES DE PALM, bekend als onderwijsman, schrijver (o.m. *Julio Perrenal, Kinderen van de fraters, Lekker warm, lekker bruin*), maar vooral verteller, houdt morgenochtend om elf uur een voordracht in de Openbare Bibliotheek met als titel: 'Mi amigu Cola Debrot' ('Mijn vriend Cola Debrot'). In deze lezing wil De Palm allerlei facetten van Cola Debrot naar voren halen, die niet of weinig bekend zijn bij het grote publiek, maar waarvan hij als intieme vriend van Debrot kennis heeft kunnen nemen.

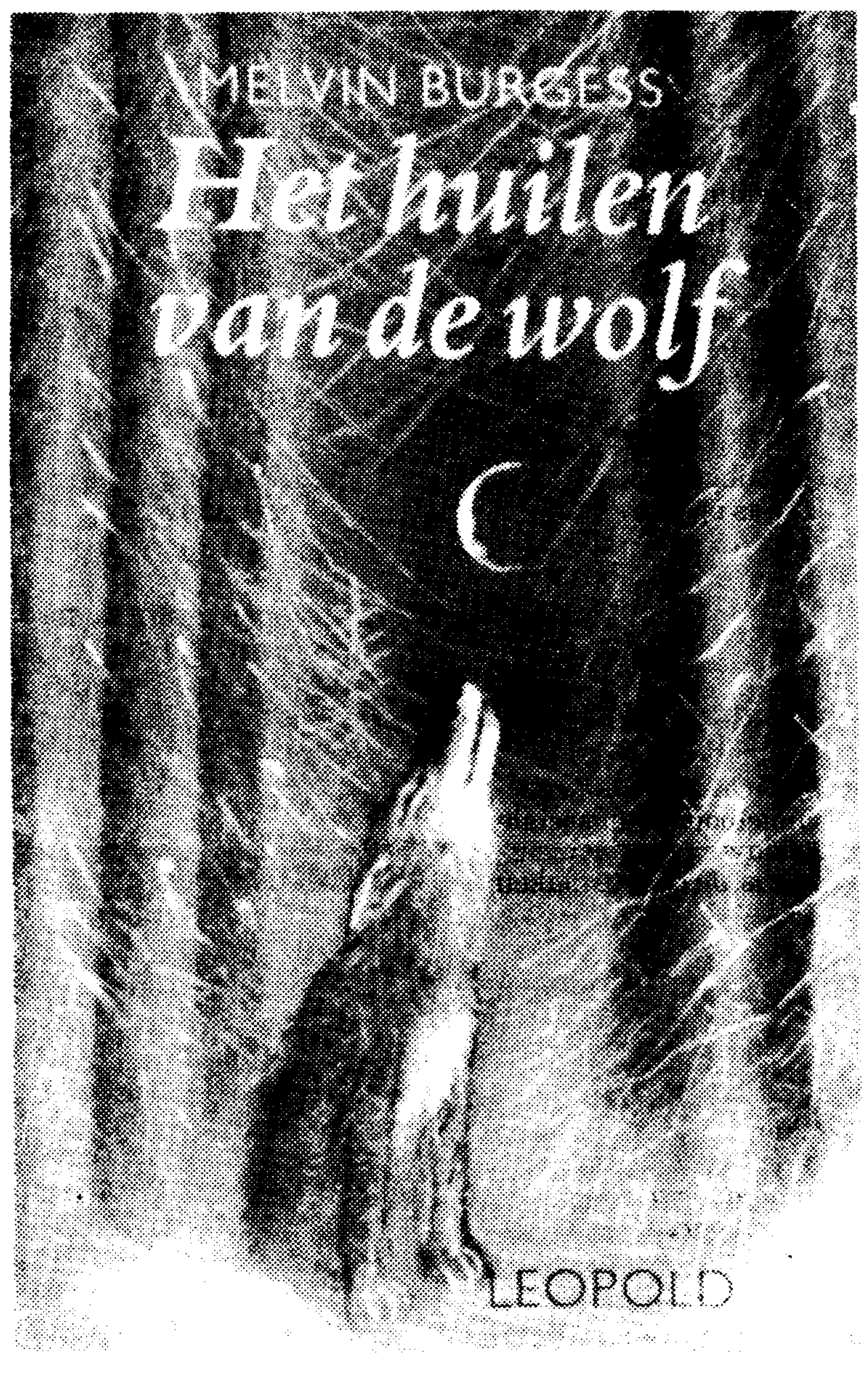
Jules de Palm, die indertijd promoveerde met een proefschrift over *Het Nederlands op de Curaçaose school*, maakte nu alweer bijna vijftig jaar geleden, samen met Pierre Lauffer en René de Rooij de teksten voor populaire Curaçaose liedjes. Het trio gaf onder de naam Julio Perrenal (een samentrekking van de drie namen), de liedjes uit in een 'Cancionero na nos dushi Papiamento'.

Debuut van Brit Burgess met 'Het huilen van de wolf'

= door Nel Casimiri =

HENK VAN KERKWIJK vertaalde '*Het huilen van de wolf*', het debuut van de Engelse schrijver Melvin Burgess in het Nederlands. Daarbij schrijft hij er ook een nawoord achter, waarin hij zijn betrokkenheid bij het verhaal verwoordt.

Hoewel de wolven in Engeland en ook in Nederland al zo'n 100 tot 150 jaar geleden zijn uitgestorven, komen ze in Canada en de Verenigde Staten en ook in Oost-Europa nog wel sporadisch voor en in de V.S. heeft hij wel eens wilde wolven gezien. Ook is er sprake van het opnieuw uitzetten van wilde wolven op de Veluwe.

In '*Het huilen van de wolf*' beschrijft Burgess hoe de wolf in Engeland toch nog niet helemaal uitgestorven was, al dacht bijna iedereen van wel. Een paar groepen hebben het overleefd en houden zich ver van de mensen. Slechts enkelen weten het en zwijgen erover. Tot een kleine jongen zijn mond voorbijpraat tegen een jager. Een beroepsjager, die het dan tot een zeer fanatieke sport maakt de laatste wolven uit te roeien. Hij slaagt daarin, maar de slimste blijkt uiteindelijke toch de laatste wolf.

SLECHT

Het is een jeugdverhaal dat jongeren die veel belangstelling hebben voor dieren zeker zal aanspreken, maar het verhaal is wel erg zwart/wit getekend. De jager is slecht, heel slecht. Hij heeft geen andere reden voor zijn jacht dan op te kunnen scheppen tegenover zijn vrienden. Maar van vrienden om hem heen hoor je niets. Het is voor een lezer ook moeilijk zich met iemand te identificeren. Het perspectief wisselt nog al eens, van de jager naar de moederwolf, naar het jong, naar de jonge Ben, die het wolvejong helpt, enz.

Maar de hoofdpersoon blijft Grijsjong, het wolvejong. Het avontuur is ook niet van primair belang in het boek. Het gaat in de eerste plaats om het leven van de wolven, hun eigenschappen en karakter. Er worden vergelijkingen gemaakt met honden die altijd in het voordeel van de wolven uitvallen. Zij zijn trots en volgen hun eigen weg. Het boek is een pleitbezorger voor de wolven. Mensen spelen slechts een tweederangs rol.

Melvin Burgess, 'Het huilen van de wolf'. Uit het Engels vertaald door Henk van Kerkwijk. Leopold. Amsterdam, 1992. ISBN 90 258 31680

Kombidamentu

ER IS EEN verband in het hieronder vermelde rijtje woorden.

Rugzaktoerist, hart-long-chirurgen, dienstauto, nachtclubportier, woningspeculant, adviseursrol, zoutafzetting, patrouille, computerfirma's, crematorium, restvuilopslag, burocratie (moderne spelling), douanier.

Dit is niet alleen een rijtje met reportage-onderwerpen voor de dag dat een journalist van zijn baas de tijd krijgt om een lokaal verschijnsel uitgebreid te onderzoeken en te beschrijven in bij voorbeeld een Napa-verhaal.

Het is ook een serie woorden die alle klinkers van ons alfabet in zich dragen. In steeds wisselende volgorde. Het reportage-onderwerp 'arbeidsonrust' heeft ze op alfabetische volgorde. 'Judotienkamp' heeft ze achterstevoren, maar daar zit geen reportage in. Eigenlijk kunnen de a,e,i,o en u in 120 (=5!) verschillende klinkervolgorden gebruikt worden. Hoe zit het met ons eigen Papiamentu? Een uitdaging voor taalminnaars. Vondsten kunnen (binnen twee weken) gestuurd worden naar: redactie Amigoe, postbus 577, Curaçao, ter attentie van J. Labadie. Alleen de moderne spelling telt. Vermeld de betekenis en de vertaling van het woord.

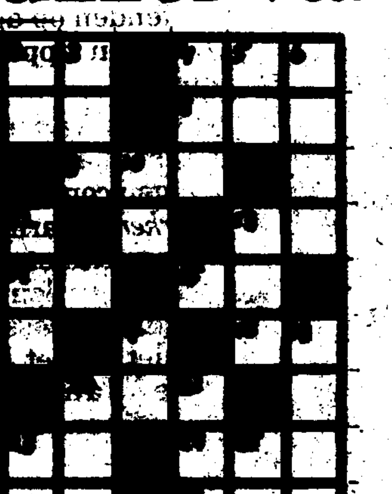
Een voorproefje van vijfklinkerwoorden in onze volkstaal zijn: desilushoná (o.a. teleurgesteld), deskontinuá (onderbreken, beëindigen), kombatimentu (bestrijding), number básiko (grondgetal), muskiteronan (muskietennetten), muestrario (staalkaart), outentiká (o.a. gewaarmerkt), ousteridat (soberheid) en kombidamentu (het uitnodigen, in dit geval het uitnodigen uw vondsten in te sturen).

JL

(Geraadpleegde bronnen: tijdschrift Onze Taal, woordenboek S. Joubert.)

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. de eerste vrouw, die op deze aarde leefde; 4. moeder; 7. dwaas; 8. paling; 9. kledingstuk; 11. overblijfsel van vuur; 13. lidwoord; 14. persoonlijk voornaamwoord; 15. muzieknoot; 16. gele[illegible]; 20. groentje; 22. [illegible]; 24. oppervlaktemaat; 26. vruchtennat; 27. schrijfgerei.

VERTICAAL: 1. brug op Curaçao; 2. vader; 3. indien; 4.tam; 5. onder andere (afkorting); 6. iedere; 10. okay; 12.baardje; 13. niet wijs; 16. bloem; 17. reeds; 19. laatste woord van een gebed; 20. beteuterd; 21. dier, dat je in elke dierentuin ziet; 23. en anderen (afkorting); 25. muzieknoot.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

Winnares van de week is:

Sue-Ann Mambre
Thallaweg 3
Curaçao

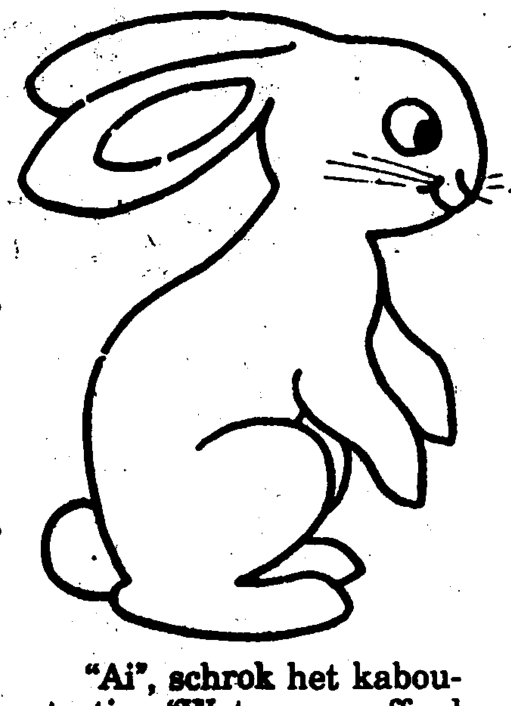
Zij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

OPLOSSING VORIGE KEER:

HORIZONTAAL: 1. bel; 3. haas; 7. al; 8. slaap; 9. Alen; 10. pro; 11. re; 12. ir.l 14. dr.; 15. Aken; 17. ma; 18. en; 20. sint; 24. as; 26. re; 27. do; 28. als; 30. eten; 31. raket; 33. ze; 34. spin; 35. pen;

VERTICAAL: 1. baard; 2. alle; 3. hl.; 4. aap; 5. aard; 6. sport; 8. snik; 13. re; 15. aas; 16. net; 19. kaars; 21. ir.; 22. neet; 23. wonen; 25. slap; 27. deze; 29. ski; 32. en.

Harisemper is boos

= door Nel de Jong =

HET IS al een hele tijd geleden dat ik jullie verteld heb over Harisemper het ezeltje. Kennen jullie hem nog? Harisemper was het ezeltje, dat altijd lachte. Als er eens een dier was, dat verdrietig was of een boze bui had, ging het altijd bij Harisemper op bezoek.

En dan duurde het niet lang, of door het vrolijke gelach van Harisemper was het dier zijn verdriet of zijn boze bui vergeten en ging het tevreden weer naar huis.

Op een morgen stapte kabouter Brr ook met een boze bui uit bed. Hij stootte zijn grote teen aan

een stoelpoot, trok zijn broek achterstevoren aan en kon zijn puntmuts nergens vinden. Tja, wie zou daar niet kwaad van worden, hè? Hij zat met een nijdig gezicht zijn brood met een parkiete-eitje te eten en snauwde Poetsje en Pinkie af.

"Er zit te weinig suiker in mijn thee", mopperde hij. "En op mijn ei zit te veel zout. En als je nog één keer mijn muts onder het bed verstopt, Pinkie, geef ik je een pak slaag".

Pinkie keek sip. "Ik deed het toch maar voor de grap", zei hij.

"Je moet vandaag maar eens bij ezeltje Harisemper op bezoek gaan", vond Poetsje. "Dan word je ten-

minste weer een vrolijk kaboutertje". En dat deed kabouter Brr. Want hij vond het zelf ook niet leuk een boze bui te hebben.

Maar toen kabouter Brr bij Harisemper kwam, keek het ezeltje al net zo kwaad als hij. Kabouter Brr vergat van schrik zijn eigen boze bui.

"Wat is er?" vroeg hij. "Ben je ook met je verkeerde been uit bed gestapt?"

"Nee", snauwde het ezeltje. "Wat is er dan gebeurd?" vroeg kabouter Brr.

"Niets", gromde het ezeltje. "Ik wil alleen niemand zien. Ga maar weg!"

Maar dat deed het kaboutertje natuurlijk niet. "Misschien kan ik je helpen", zei hij. "Vertel me maar wat er aan de hand is".

Harisemper wilde eerst weer gaan grommen. Maar toen hij zag hoe vriendelijk het kaboutertje keek, [illegible] zijn poot over de grond. "Ik ben vandaag jarig", zei hij.

"En [illegible]" vroeg het kaboutertje [illegible].

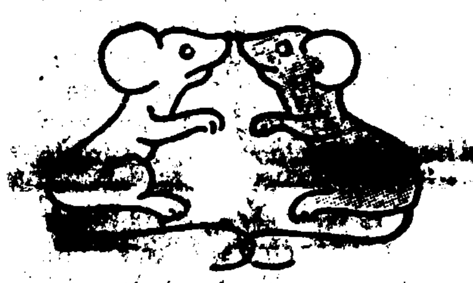
"Nee", [illegible] het ezeltje met zijn kop. "Maar niemand heeft er aan gedacht".

"Ai", schrok het kaboutertje. "Wat een sufferd ben ik toch!".

"Ja", zei het ezeltje verdrietig. "Anders breng je op mijn verjaardag altijd een paar rooibietjes voor me mee. En de dieren komen me ook altijd feliciteren en iets lekkers brengen. Maar vandaag heb ik nog niemand gezien. Iedereen is me vergeten".

"Verschrikkelijk!" zuchtte kabouter Brr. "Verschrikkelijk! Maar iok weet wel raad. Wacht maar eens af".

En weg rende hij, zo snel hij met zijn oude beentjes kon, terwijl het ezeltje hem vol verwachting nakeek. En net, toen Harisemper dacht dat het kaboutertje hem voor de tweede keer vergeten was, kwam er een lange stoet aan. Voorop liepen kabouter Brr, Poetsje en Pinkie. Kabouter Brr had een hoge hoed op in plaats van zijn puntmuts. En Pinkie trok

zijn speelgoedkarretje achter zich aan met een paar rooibietjes en twee heerlijke dadeltaarten.

En achter de kaboutertjes liepen alle dieren van de mondi. De geitjes en de konijntjes, de muisjes en de hagedisjes, de ijverige mieren, de vogel en de bijen en nog een heleboel dieren meer. En allemaal zongen, piepten, floten en schreeuwden ze: "Lang zal hij leven, lang zal hij leven!"

"Hi...aaaaaaaa!" balkte Harisemper verrast en keek al lang niet droevig meer.

"We gaan je de mooiste verjaardag van je leven geven", lachte kabouter Brr. En toverde pardoes twee mieren uit zijn hoge hoed en een rode zakdoek uit het oor van een muisje.

"Ooooh!" zuchtte iedereen vol bewondeirng. En Harisemper keek trots om zich heen. Dat deed kabouter Brr toch maar voor zijn verjaardag! Maar de dieren bleven ook niet achter. De geitjes deden de geitendans. Dat ging van stamp, stamp met de poten, mèh, mèh! De bijtjes zoemden met z'n allen een aardig liedje. De konijntjes konden goed kopjeduikelen en de kolibrietjes deden een grappig dansje. De muisjes gedroegen zich als echte paljassen. Ze vielen over elkaars staartjes, gooiden elkaar nat met water en piepten zo hard, dat horen zien je verging.

De dieren hielden hun buikjes vast van het lachen. En Harisemper was al lang vergeten, dat hij een boze bui had en lachte het hardst van allemaal. En toen hij van de dieren ook nog een heleboel lekker vers gras kreeg, balkte hij tevreden: "Dit is de fijnste verjaardag, die ik ooit gevierd heb!"

"Hoeraaa!" riepen alle dieren. Ze waren reuze blij, dat Harisemper weer net zo vrolijk lachte als altijd en gingen tevreden naar huis.

"En wij zullen zorgen dat we je verjaardag nooit meer vergeten!" beloofde kabouter Brr. Zo waren [illegible] ezeltje allebei weer van hun boze bui af.

Poesieversjes

Het geluk zit niet in het grote
Maar in het kleine, lieve kind,
En ik wil je dan ook wensen,
Dat je het daarin dag'lijks vindt.

- - -

Vier kikkertjes kwaakten een liedje,
Een liedje vrolijk en blij.

Zeg, wil je de woorden graag weten?
[illegible] herinner je mij.

- - -

Een varken met een krulstaart
Schreef keurig op het bord,
Ik hoop dat ....
een aardig meisje wordt.

Xingoe de hond

WEET JE het nog? Andreas, de kolonist in het Braziliaanse oerwoud, is op weg naar het stuk land waar hij zijn huis wil bouwen. Onderweg komen ze langs Tonio, die met hen mee zal gaan.

Met opgezette haren besnuffelt Xingoe de jonge Braziliaan. Maar Detta, zijn moeder, loopt naar de hut van Tonio en jankt zachtjes. Ze loopt naar de deur, [illegible] vol verwachting. Stefan, haar [illegible] ze zoveel hield, kwam er voor zijn dood vaak [illegible] nachten.

Tonio roept haar, maar Detta luistert niet, [illegible] in een kring de [illegible] rond, blaffend en huilend. Met haar neus langs de grond loopt ze heen en weer.

"Detta!" roept Andreas. "Kom, we moeten verder. Xingoe, ga haar eens halen".

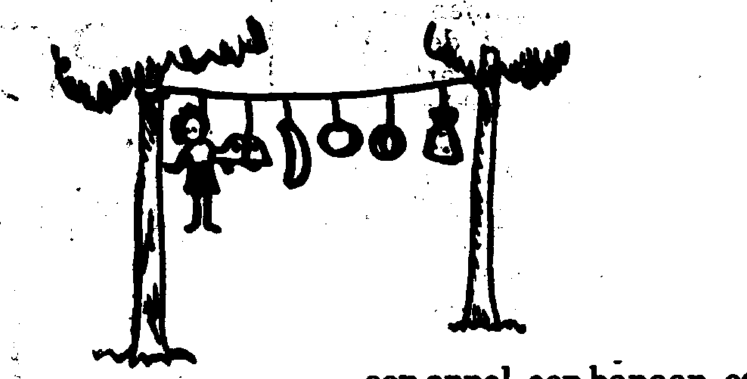
Keffend gaat Xingoe er vandoor naar Detta toe. Hij springt om haar heen, trekt aan haar staart en haar oren en rent speels achter de vertrekkende stoet aan. Dan duurt het niet lang, of Detta volgt. Ze snuffelt eens hier en daar en gaat weer aan de kop van de stoet lopen. Als Xingoe ziet, dat zijn moeder goede maatjes is met Tonio, accepteert hij hem ook.

Er zijn trouwens weer nieuwe avonturen te beleven. Blaffend rent hij tussen de [illegible] muilezels door en hapt links en rechts naar hun benen. Eerst zijn de dieren bang en springen alle kanten uit. Maar al gauw zijn ze aan hem gewend en lopen rustig door.

(wordt vervolgd)

* * *

Agent: Wie heeft u die twee blauwe ogen geslagen?
Man: Dat weet ik niet, agent. Toen ik wou kijken, zaten mijn ogen dicht.

Spelletje Blindeschaar

DIT SPELLETJE is het leukst, als je het met een flink aantal kinderen speelt. Span een touw tussen twee bomen, iets boven de hoofden van de kinderen. Hang er aan stukjes touw allerlei lekkere dingen aan, zoals bijvoorbeeld een appel, een banaan, een koekje. Je zou er ook klein speeldingetjes aan kunnen hangen.

Nu mag iedereen om de beurt blindeschaar zijn en proberen geblinddoekt een van de dingen af te knippen. Draai hem eerst goed in het rond en laat hem dan drie keer knippen. Heeft hij niets, dan moet hij zijn volgende beurt afwachten.

Wist je dat ???

OVER DE HELE wereld vinden per jaar duizende vuurwerkvertoningen plaats. In Engeland alleen maken de vuurwerkfabrieken honderd miljoen stuk vuurwerk ter waarde van 80 miljoen gulden. Bij elk belangrijke gebeurtenis wordt vuurwerk afgestoken. Toen in 1976 de Verenigde Staten 200 jaar bestonden kwamen meer dan één miljoen mensen naar een vuurwerkshow kijken, die tweehonderdduizend dollar (ongeveer 360.000 gulden) kostte. En toen de Engelse prins Charles met Lady Diana trouwde, werd er in een grootse show van 18 minuten tweehonderdvijfentwintigduizend kilo vuurwerk de lucht in geschoten. * * *

* * * * * * * * *

Een van de meest voorkomende angsten is angst voor een spin. Een geleerde meneer in Nederland heeft dat onderzocht. Eigenlijk, zegt hij, is het echt een angst van kinderen. Maar op de een of andere manier blijven een heleboel mensen hun leven lang bang voor spinnen. Als je dat zou willen, kun je bij hem in één middag van die angst af komen. Heel voorzichtig leert hij je een heel klein spinnetje over je hand te laten lopen zonder bang te zijn. Daarna leer je het met een iets grotere. En aan het eind van de middag laat je zelf een hele grote rustig over je hand lopen. Geloof je het niet? Ga het maar eens proberen (bij de Rijksuniversiteit van Maastricht).

* * * * * * * * * * * * * * *

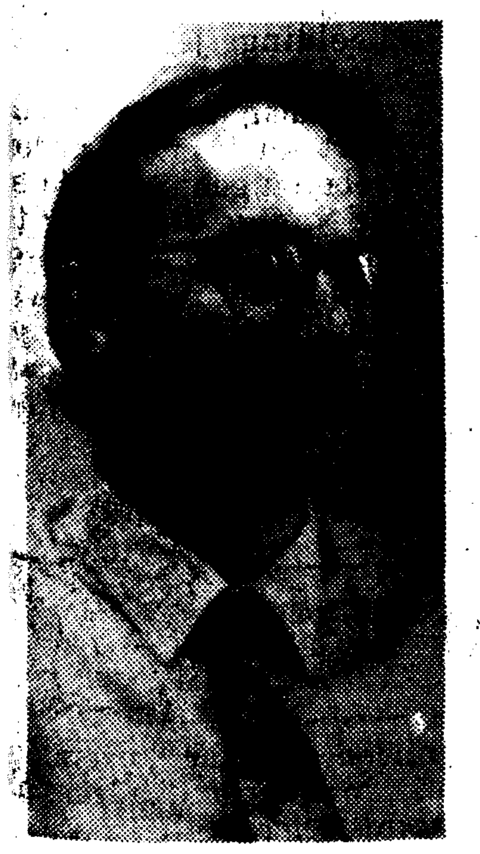
In Australië leven behalve kangoeroes ook nog die rare [illegible] hebben [illegible], maar de mannetjes zijn glanzend blauwzwart. En wat die niet doen om hun nestje in te richten! Eerst zoekt hij een open plek in het bos en maakt daarvan een stuk grond van twee bij twee meter keurig schoon. Blaadjes, takjes, alles moet weg. Dan zoekt hij honderden takjes en twijgjes die hij rechtop in de grond zet. Zo maakt hij twee dikke muren van ongeveer 30 cm. hoog met een ruimte van ongeveer 154 cm. er tussen. Daarna gaat hij de grond eromheen mooi maken met alles wat hij mooi vindt. Als het maar blauw is! Zo heeft men bij voorbeeld nesten gevonden, die versierd waren met blauwe wasknijpers of tandenborstels, of speelgoedautootjes. Allemaal blauw natuurlijk. Met zijn snavel duwt hij een gerafeld takje in een stapeltje blauwe bessen en laat het sap langs de muren van zijn nestje druipen. Net zo lang tot die ook blauw zijn. Zieso, laat nu de vrouwtjes maar komen!

* * * * * * * * * * * * * *

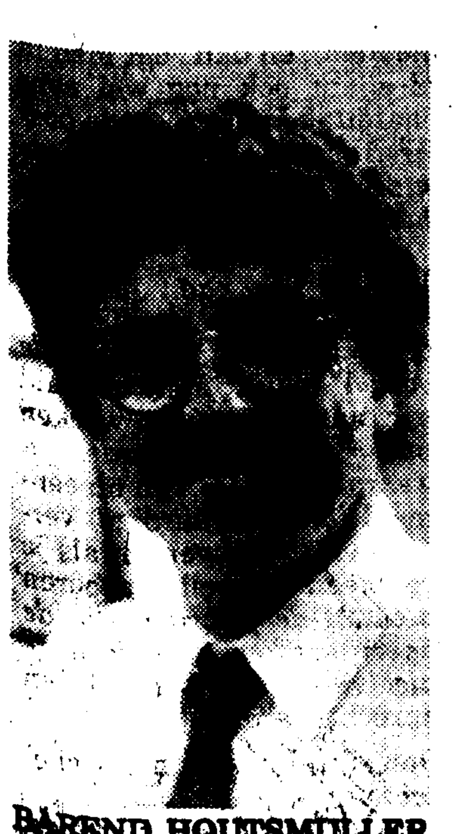
Om te kleuren

VANDAAG beginnen we op deze pagina met de publicatie van een serie artikelen die te maken hebben met telematica, automatisering, netwerken e.d. Deze rubriek wordt verzorgd door Jan de Wit en Barend Houtsmuller, twee professionals met ruime ervaring die nu beiden als consultant op Curaçao werkzaam zijn.

JAN DE WIT (39) heeft van 1958 tot 1970 op Curaçao gewoond waar hij op de Albert Schweitzer school het lager onderwijs en de MULO heeft gevolgd. In Nederland volgde hij de MTS en HTS electronica. Begin 1981 keerde hij terug naar Curaçao en tot 1984 was hij werkzaam bij de Setel NV, verantwoordelijk voor de openbare centrales en de opzet van een afdeling kwaliteitscontrole en statistiek. Eind 1984 keerde hij terug naar Nederland waar hij tot 1988 werkzaam is geweest bij de Centrale Directie der PTT-Telecommunicatie. In deze periode was hij verantwoordelijk voor de informatieplanning en de uitvoering van landelijke automatiseringsprojecten ter ondersteuning van de planning infrastruktuur. Tijdens deze periode volgde hij een post-academische opleiding bedrijfskunde aan de Universiteit Groningen resp. een post HBO opleiding informatie-analyse aan de HTS in Den Haag.

Begin 1989 is hij verzocht om, vanuit Curaçao, de coordinatie van automatiseringsaktiviteiten op zich te nemen ten behoeve van de Citco vestigingen in het Caraibisch gebied. Sinds medio 1991 is hij werkzaam bij de PTT-T Caribbean dochter Antillean Telematics NV. als technical manager. Nevenaktiviteiten betreffen o.a. de opzet van 'De stichting EDI Curaçao' welke zich ten doel stelt van Curaçao een knooppunt in internationale informatienetwerken te maken.

BAREND HOUTSMULLER (39) is directeur van Carib TeleConsult N.V. Dit bedrijf, gevestigd in het International Trade Center te Curaçao, geeft onafhankelijke adviezen op het gebied van telecommunicatie, datacommunicatie, computernetwerken en telematica.

In zijn loopbaan heeft Barend Houtsmuller talloze bedrijven geadviseerd en geassisteerd bij het opzetten van telecommunicatienetwerken. Hij is afgestudeerd aan de Technische Hogeschool te Delft richting Informatietheorie. Voordat hij in 1989 naar de Nederlandse Antillen kwam is hij werkzaam geweest bij PTT-Telecom, Digital Equipment en Intercai.

PC zorgde voor revolutie bij automatisering

Telecommunicatie en computers vormen een opwindend huwelijk

IN DE HUIDIGE concurrerende wereld van ondernemen is de marge tussen succes en mislukking aan het afnemen. Waarom slaagt de ene onderneming waar de ander mislukt? Waarom werd Federal Express, binnen kort tijdsbestek, de meest succesvolle koerier? Waarom is WordPerfect het meest populaire tekstverwerkingspakket ter wereld? Het antwoord is 'informatie'. Om klanten te binden en te houden, zorgen deze succesvolle ondernemingen voor voldoende en toegankelijke klanten-informatie met betrekking tot hun produkten en diensten.

Een van de meest opwindende en belovende ontwikkelingen van deze eeuw is de integratie van telecommunicatie met de computerindustrie. Beide gebieden ontwikkelen zich snel en zijn afzonderlijk in staat veranderingen tot stand te brengen in onze gemeenschap, in de werkomstandigheden van medewerkers en de besturing van de organisatie. Maar deze twee technologische ontwikkelingen zijn complementair. Gecombineerd versterken zij elkaar en wordt de som niet twee, maar drie. Met behulp van telecommunicatieverbindingen stellen computers informatie uit gegevensbanken ter beschikking aan miljoenen mensen op verschillende lokaties. Computers op hun beurt beheren schakel- en transmissie-mechanismen waardoor de informatie op effectieve en efficiënte wijze wordt gerouteerd naar de feitelijke gebruikers.

= door Jan de Wit en Barend Houtsmuller =

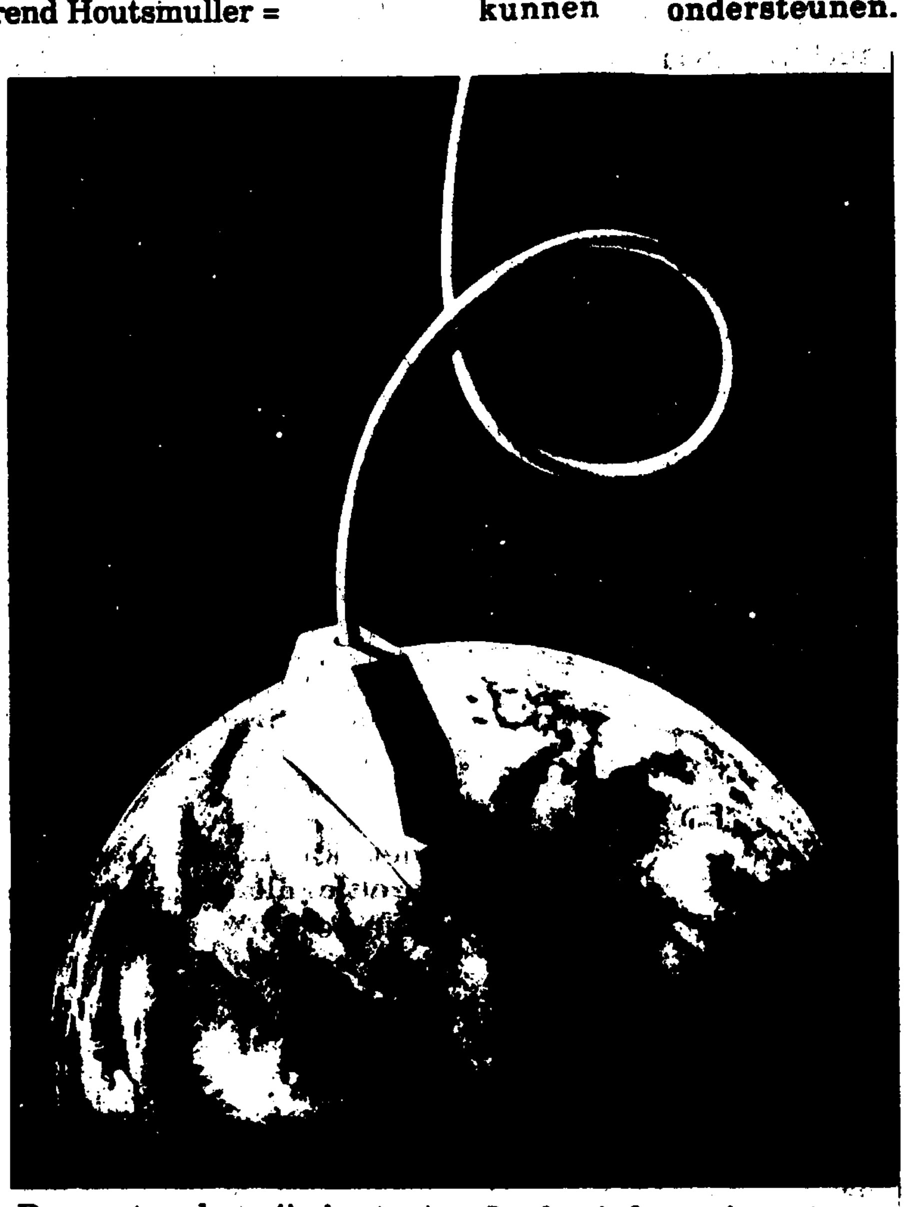
Met behulp van 'Electronic Data Interchange' (EDI) vertelt Federal Express haar klanten, op elk gewenst tijdstip, waar hun produkten zich bevinden. WordPerfect biedt haar klanten via 800-nummers gratis ondersteuning op afstand door middel van 'audiotex'- en 'videotex'-diensten. Door aan hun produkten en diensten een efficiënte informatievoorziening te koppelen - informatie waarvoor de klant bereid blijkt te betalen - bouwt men een bestendige klantenrelatie op. Betreffende informatie geeft de leverancier van de produkten inzicht in gebruik, wensen, markten etc., waardoor de ontwikkeling van produkten en diensten goed gestructureerd kan plaatsvinden. Informatie-uitwisseling bepaalt voor een groot gedeelte het verschil tussen succes en mislukking.

Om informatie ten volle te benutten moet het op elk moment, in elke vorm en op elke plaats ter beschikking zijn. Als marketing manager op Curaçao moet u in staat zijn over informatie te beschikken met betrekking tot de laatste ontwikkelingen van de bedrijfsprodukten en -diensten in Miami of Rotterdam. Als bank-manager belast met het toekennen van hypotheken moet u beschikken over de meest recente informatie met betrekking tot de kredietwaardigheid van uw klanten, de marktbewegingen van onroerend goed, de juridische ontwikkelingen en de internationale rentebepalingen.

Iedereen werkt met, en beslist op basis van informatie. Hoe meer je weet des te meer je kan verkopen. Hoe sneller je op de hoogte bent dès te sneller je kan verkopen. De vraag is echter: hoe krijg je de informatie op het gewenste tijdstip, de gewenste plaats en in de juiste vorm? Het antwoord: middels een informatienetwerk.

Informatienetwerken zijn geautomatiseerde systemen voor de exploitatie van informatie. Deze systemen zorgen voor het vergaren, manipuleren, bundelen en distribueren van de informatie. Op de volgende wijzen kunnen informatienetwerken de voorsprong van uw bedrijf op de concurrentie beïnvloeden :

Een directe beschikbaarheid. Informatienetwerken transporteren de informatie met de snelheid van het licht.

Deze netwerken zijn in staat informatie in verschillende vormen te transporteren zoals data, tekst, grafieken en videobeelden.

Bereikbaarheid. Informatienetwerken geven de gebruikers de mogelijkheid over bedrijfsinformatie te beschikken vanaf elke gewenste werkplek.

Controle over, beheer van bedrijfsinformatie. Door de integratie van bedrijfsinformatie bronnen en het gebruik van informatienetwerken kan de besturing worden gecentraliseerd.

Ontsluiting van nieuwe markten. Naast een directe terugkoppeling van marktgegevens en de mogelijkheid tot effectief bijsturen van interne ontwikkelingen, blijkt uw informatie een gewenst produkt voor derden.

Het gebruik van toepassingen zoals EDI. Voor de communicatie tussen u en uw 'business partners' ontstaan standaarddocumenten ter ondersteuning van de bedrijfstransacties. Gestandaardiseerd zodat de verwerking sneller, nauwkeuriger en goedkoper plaatsvindt dan met traditionele methoden zoals post, telefoon en koerier.

NIEUW TIJDPERK

Essentiële voorwaarden voor economische groei zijn altijd de wijze van communiceren en transporteren geweest. De naties die over de beste faciliteiten voor distributie beschikten groeiden het snelst naar economische macht.

Communicatie-kanalen zijn een vitaal onderdeel van de sociale infrastructuur. In een gemeenschap met een hoge graad van automatisering verlangt men naar een mogelijkheid tot elektronisch communiceren. Fabricageprocessen worden steeds vaker bestuurd door computers en robots. Administratieve taken worden steeds meer geautomatiseerd. Naarmate de markt van een bedrijf zich vergroot heeft de bedrijfsleiding een groeiende behoefte aan informatie. Omvangrijke gegevensbanken worden gebouwd om vele lokaties te kunnen ondersteunen.

Omdat informatie-systemen en de bijbehorende technologie in complexiteit toenemen behoeven informatienetwerken een continue aanpassing.

Een computer moet snel zijn. Een directeur wenst snel antwoord op zijn vragen zodat er snel beslist kan worden. De levenscycli van produkten wordt steeds korter zodat de tijd tussen het ontwikkelen en het verkopen van een produkt ten volle moet worden benut door alle relevante informatie tijdig in de markt weg te zetten. De reactiesnelheid van een dokter is afhankelijk van de snelheid waarmee de uitslag van een ECG of andere onderzoeksgegevens worden verkregen. De produktie-vloer in een fabriek wordt in *real time*, dat wil zeggen op hetzelfde moment dat dingen plaatsvinden, bestuurd.

In veel gevallen vervangt telecommunicatie het steeds duurder wordende fysieke transport. Er is geen noodzaak meer om de post van bedrijven en overheden fysiek te versturen, elektronische post is goedkoper. Men hoeft geen facturen meer te verzenden, de ene computer rekent automatisch af met de andere computer. Banken sturen elkaar geen cheques meer, hetgeen allerlei sorterings-problemen veroorzaakt. Omvangrijke financiële netwerken geven de gelegenheid tot het elektronisch overmaken van geld. Een manager behoeft geen lange reizen meer te ondernemen om zijn/haar standpunt te verkopen of gegevens te verzamelen, dit kan nu elektronisch met behulp van het video-bedrijfsnetwerk. Een onderzoeker gebruikt momenteel een computer en informatienetwerken om gegevens uit verschillende, verafgelegen, bibliotheken en databanken te onderzoeken.

Zoals in het verleden, zullen die naties met de meest optimale communicatie-faciliteiten de grootste economische groei te zien geven. De bedrijven met de beste elektronische communicatie-voorziening laten de concurrentie achter zich. *"He who runs the information, runs the show"*. Tijdens de industriële revolutie liepen beschikbare middelen achter op de behoefte. Momenteel bestaat een dergelijke achterstand met computers en communicatie. Tijdens het eerste decennium van algemeen geaccepteerd commercieel gebruik van computers bestond er nauwelijks data-transmissie. Nu wordt datacommunicatie steeds meer gebruikt maar ondervindt nog problemen.

Telecommunicatieverbindingen en schakelmechanisme zijn vooral ontwikkeld ten behoeve van telefonie, dat wil zeggen spraak maar geen data. Met wat aanpassingen kunnen deze faciliteiten data verwerken, maar elektronische verbindingen voor gegevensverwerkende toepassingen binnen het bedrijfsleven en de overheid stellen fundamenteel andere eisen dan het publieke telefoonnetwerk. Een moderne gemeenschap heeft behoefte aan moderne technologie zoals breedband geschakelde datanetwerken, communicatiesatellieten van hoog vermogen met kleine, goedkope aard-antennes.

Toekomstige ontwikkelingen voor data-transmissie komen voort uit twee bronnen. Als eerste worden de telecommunicatie-faciliteiten geoptimaliseerd. Ten tweede verbetert ons vermogen om met deze faciliteiten te kunnen werken. In de tachtiger jaren ontdekten vooral Amerikaanse en Europese bedrijven de voordelen van het gebruik van netwerken. Maar het gebruik van deze netwerken was meestal beperkt tot één plaats, een bepaalde afdeling. In de jaren negentig ont-dekken bedrijven dat de werkelijke voordelen liggen in totale bedrijfsnetwerken en koppelingen naar *business partners* op andere lokaties.

Lokale netwerken worden gekoppeld en verbonden met netwerken in afgelegen lokaties. Het resultaat is een informatienetwerk bestaande uit de gegevensverwerkende faciliteiten van het totale bedrijf waarbij alle gebruikers toegang krijgen tot de gewenste informatie vanuit elke werkplek, New York, Amsterdam, Curaçao etc. Maar informatienetwerken doen meer dan het koppelen van computers, informatienetwerken resulteren in meer dan de som der delen.

Een revolutie in menselijk gedrag met betrekking tot automatisering en de lokatie van informatiebronnen is veroorzaakt door de penetratie van de Personal Computer. Een draagbare PC van nu is net zo krachtig als het 'mainframe' van tien jaar geleden.

Deze trend zet voort en beïnvloed de structuur van telecommunicatienetwerken. De tijd is voorbij waarin veel gebruikers met domme terminals via een gewone telefoonlijn op een centrale computer, hun gegevens verwerkten. Huidige netwerken met computers verbinden met hoge snelheid, lokale en afgelegen gebruikers, waarbij niet slechts data maar ook tekst, grafische gegevens en videosignalen worden getransporteerd.

Aan de andere kant van de schaal worden grote computers steeds groter. Aan het eind van de jaren negentig bestaan er *mainframes* welke in staat zijn miljarden instructies per seconde te verwerken en PC's welke in staat zijn miljoenen instructies per seconde te verwerken. Deze 'mainframes' ziet men dan ook steeds vaker terug als schakelmechanisme op hoog niveau binnen de getrapte structuur van omvangrijke informatienetwerken.

Ook het vermogen tot gegevensopslag groeit enorm. Optische schijven bieden de mogelijkheid omvangrijke hoeveelheden gegevens in elk gewenst formaat zoals spraak, data en video op te slaan. Eén enkele 4.75 inch CD-ROM schijf kan nu reeds data bevatten gelijk aan de hoeveelheid informatie van duizenden boeken. Omdat optische schijven elk gewenst formaat aan gegevens kunnen opslaan, ontstaan er nieuwe gegevensbanken met spraak, video, grafische data etc. Boeken geleverd op optische schijf bevatten bewegende beelden, gesproken en beeldende tekst, data en krachtige mogelijkheden tot opvragen van gegevens. Met deze ontwikkeling van gegevensbanken ontstaat de behoefte aan snelle verbindingen voor het opvragen en verzenden van gegevens vanuit kantoor en thuis. In plaats van het publieke telefoonnet worden nu informatienetwerken gerealiseerd waarin met name glasvezelverbindingen in staat zijn de hoge snelheden te verwerken.

Zeer indrukwekkend, maar waar veel misvattingen over bestaan, is de communicatiesatelliet. Commerciële satellieten sturen signalen van grote capaciteit direct naar de gewenste werkplek. Kleine satelliet-antennes worden steeds goedkoper zodat op elke plek ter wereld televisie, documenten, post, kranten etc. ontvangen kunnen worden.

Speciaal op eilanden met veel internationaal georiënteerde bedrijven zijn deze ontwikkelingen van groot belang. De basis van een bedrijfsnetwerk is het Local Area Network (LAN). Het LAN levert de basisverbindingen tussen computerapparatuur op één lokatie, zoals in een kantoor of op een afdeling. 'Inter-networking' wordt opgebouwd uit meerdere LAN's. Er bestaan echter verschillende manieren om LAN's te koppelen. Indien meerdere LAN's worden gekoppeld binnen een gebouw/terrein dan is het resultaat een *facility-wide* netwerk. Indien LAN's worden verbonden over grote afstand, bijvoorbeeld tussen eilanden, dan spreken we van een Wide Area Network (WAN). Het grote verschil tussen een *facility-wide* netwerk en een WAN is dat het laatste vaak gebruik maakt van exploitanten van publieke netwerken waarin netwerkcomponenten zijn opge-nomen zoals telefoonlijnen, satellietverbindingen en datanetwerken.

Doordat de computertechnologie zich vanuit verschillende plaatsen en toepassingen ontwikkeld heeft zijn de componenten binnen de genoemde netwerken van verschillende makelij zijn. Dit nu levert de nodige problemen met betrekking tot de koppelbaarheid.

PROBLEMEN

Het grootste probleem bij de opzet van netwerken vormt de koppelbaarheid van netwerk-componenten. Computerleveranciers hebben het belang van netwerken niet ingezien. Het zijn met name de leveranciers van de basistelecommunicatie-infrastructuur geweest die druk uitoefenden op de standaardisatie van apparatuur en signalering.

Leveranciers van computers trachten cliënten te forceren tot eigen configuraties. *Open netwerken* waarin apparatuur van verschillende leveranciers kan worden opgenomen zonder aan-passingen, zijn vaak niet in het belang van grote fabrikanten. Gelukkig bestaan er oplossingen.

In een volgend artikel zullen wij dieper ingaan op:

- * De architectuur en componenten van netwerken;
- * Hoe netwerken internationaal gekoppeld kunnen worden;
- * De rol van leveranciers van produkten en diensten zoals VANS (Value Added Networks), schakelmechanisme zoals PABX'n, transmissietechnologie waaronder modems, multiplexers enz.

Voordien verschijnen echter een aantal artikelen in de Napa van dezelfde hand waarin de zogenaamde Value Added Services (VAS) aan de orde komen. Deze, direct aan bedrijfsprocessen en bedrijfsgegevens gerelateerde diensten moeten de gebruikers, waaronder het management, vanuit de verschillende sectoren op Curaçao de ingang geven om tot actie over te gaan.

De herkenbaarheid zal groot zijn vanwege de concrete toepassingen waarbij gegevens zoveel mogelijk zullen worden gekwantificeerd.

Deze VAS beschrijven o.a. toepassingen voor:

- * De financiële sector zoals, 'Electronic Fund Transfer', 'Debit and Credit card verification', 'Automated Clearing', 'Security Portfolio Management', 'Electronic Banking' enz.;
- * De sectoren handel en transport, waarbij moderne vormen van logistiek management aan de orde komen;
- * Het toerisme, zoals reserveringsystemen;
- * Overheidsaktiviteiten, waarbij EDI de fysieke documentenoverdracht vervangt;
- * De medische sector waar medische gegevensbanken de laatste ontwikkelingen en medicamenten ter beschikking stellen;
- * Thuis waar vandaan sociaal en zakelijk gecommuniceerd kan worden.

De structuur van genoemde artikelen is zodanig dat de herkenbaarheid voor de gebruiker de ingang vormt. Noodzakelijke technologische voorwaarden worden zo simpel mogelijk, op de achtergrond, verwoord. Mondiale ontwikkelingen, lokale ontwikkelingen, bestaande organisaties waaronder leveranciers binnen de werkvelden, aspecten van veiligheid en juridische consequenties zijn allemaal onderwerpen die voor de toekomstige gebruiker van essentieel belang zijn.

Kaye McOustra gaat achter klachten aan

"Kettinghond is 'blafmachine'"

"EEN KETTINGHOND is een goede waakhond". Een waarheid als een koe, zullen veel mensen denken. "Mis", zegt echter Kaye McOustra van de Dierenbescherming. "Helemaal mis. Wie een hond aan de ketting legt, heeft helemaal geen hond, maar een nutteloze 'blafmachine'. De hond verdedigt immers alleen zijn eigen territorium. En dat is niet groter dan de ketting lang is. Met een kettinghond voorkom je niet dat een inbreker je huis binnendringt en er met je spullen vandoor gaat".

Kaye McOustra is oorspronkelijk uit Zuid-Afrika afkomstig. Via Canada kwam zij twaalf jaar geleden op Curaçao terecht. Daar is zij nog geen jaar geleden asielcommissaris bij de Dierenbescherming geworden. Ook de fondsenwerving heeft zij onder haar hoede genomen. Twee belangrijke taken bij een vereniging die tot doel heeft het welzijn van dieren in acht te nemen. In het asiel zitten immers vaak de stakkerds van dieren, die niemand meer wil hebben: op straat gevonden, weggedaan of in beslag genomen. Dat laatste komt gelukkig zelden voor. Ook sinds Kaye zich heel actief met dieren beschermen bezig houdt.

= door Jeannette van Ditzhuijzen =

De Dierenbescherming heeft uiteraard altijd al iets met binnenkomende klachten proberen te doen, maar tot nog toe gebeurde dat niet structureel. Dat veranderde toen Kaye in maart van dit jaar het oude klachtenprogramma van de Dierenbescherming nieuw leven inblies. En wat voor leven. Voortvarend stapt zij af op gevallen van dierenmishandeling of -verwaarlozing. Als een echte terrier laat zij de klacht niet meer los voordat er een oplossing is gevonden, die in het voordeel van het dier uitvalt. Dat kan soms zelfs inbeslagname of de dood van een beest betekenen. Een zachte dood die beter is dan de hel op aarde waarin sommige dieren jaren hebben moeten leven.

NIEUW TEHUIS

Voor de meeste dieren loopt een klachtenbehandeling echter beter af. Veel klachten betreffen honden en hoe slecht zij er ook aan toe zijn, Kaye vindt indien nodig vrijwel altijd wel een nieuw tehuis voor hen. Zij vindt het ook moeilijk om juist zo'n hond waarvoor zij zich zo heeft ingezet, af te moeten laten maken. "Hij verdient een tweede kans", zegt zij zelf daarover. Het merendeel van de honden blijft echter bij zijn baas wonen. Kaye geeft de eigenaar tips voor een betere verzorging en bezorgt op die manier zowel de hond als zijn baas een prettiger leven.

Elke maand weer wordt het asiel met telefonische klachten geconfronteerd. Klachten over honden die de hele nacht blaffen, over geiten die nooit water tot hun beschikking krijgen, over het doelbewust afranselen van dieren, over honden die onder de schurft zitten, honden in (te) kleine hokken, honden aan korte touwtjes, soms met in hun nek ingegroeide kettingen, over papegaaien in kleine kooien in de brandende zon, over loslopende, alles-vernielende apen en ga zo maar door. Elke klacht wordt serieus behandeld. De anonimiteit van de klager wordt gewaarborgd, maar Kaye stelt het wel op prijs wanneer ze een telefoonnummer krijgt. "Dan kan ik later terugbellen, om te vertellen hoe het is afgelopen. Soms gebeurt het ook dat ik nog iets belangrijks moet weten, voordat ik erop af kan".

WRAAK

Volgens Kaye zijn de klachten te verdelen in twee categorieën. "Ten eerste de klachten uit wraak, meestal afkomstig van mensen die zelf geen hond hebben. Zij hebben last van de hond van de buren, omdat die de was van de lijn trekt, de hele nacht blaft, of de planten in de tuin omgraaft. Daarover ontstaat ruzie met de buren en uit pure woede bellen ze ons. Soms met dreigementen als 'Ik ga dat beest vergiftigen' of 'Nog een keer en ik schiet hem dood'."

"Daarnaast hebben we de andere klachten. Van dierenliefhebbers die zich zorgen maken omdat ze ergens een hond hebben gezien aan een kort touw of in een hok. Dag en nacht, in weer en wind". In al die gevallen stapt Kaye erop af. Haar enige doel: Mensen helpen hun dieren te helpen.

Maar niet alleen de klachten zijn in categorieën te verdelen. Ook eigenaren van dieren heb je in soorten. Kaye: "Aan de ene kant heb je de mensen die heel veel van hun beest houden, maar gewoon niet weten dat ze hun huisdier verkeerd behandelen. Die zijn ook echt blij, wanneer je ze komt vertellen hoe het wel moet. Ze zijn je dankbaar voor je bezoek. De andere categorie is absoluut niet in dieren geïnteresseerd. Die heeft een hond ter bescherming van zijn bezit en daarmee uit. Een hond is voor deze mensen net een kledingstuk of een paar schoenen. Als je er genoeg van hebt, gooi je ze weg en koop je nieuwe".

TRANEN

"Maar waarom moeten wij ons bekommeren om de oude schoenen van anderen?", zo vraagt zij zich af. "Dan komen ze hier naar toe om de oude hond in te leveren en lopen zo door om een nieuwe uit te zoeken. Wat er met die oude hond gebeurt, interesseert hun niet. Zij gaan naar huis en denken: 'Zo, probleem opgelost'. Alsof wij het leuk vinden om zo'n verwaarloosd dier een spuitje te geven. Het doet echt pijn, wanneer je een hond moet doden, die eigenlijk helemaal niet zou hoeven te sterven. We vergieten hier heel wat tranen, dat kan ik je verzekeren".

Hoewel het heel triest is, wat er met veel dieren gebeurt, behoort Kaye niet tot het type dierenbeschermer dat alleen maar sentimenteel over dieren kan praten. Ze weet waar ze het over heeft, wat mag en wat niet mag en hoe ze met mensen moet omgaan. Haar zakelijke aanpak is ongetwijfeld het geheim van haar vele successen. De verbeterde levensomstandigheden van talloze Curaçaose honden zijn enkel en alleen aan de volharding en doortastendheid van Kaye te danken.

Als er een klacht binnenkomt, gaat ze er zo snel mogelijk op af. Het enige type klacht dat ze doorverwijst is de klacht over honden die veel en vooral 's nachts blaffen. "Dat is geluidshinder, daarvoor moeten de mensen de politie bellen. Dat ligt buiten onze competentie".

Als Kaye bij een adres aankomt, staan sommige mensen op hun achterste benen. Ze zijn beledigd en reageren soms zelfs agressief. Maar Kaye weet de meeste hondenbezitters al gauw op hun gemak te stellen door rustig met hen te praten. "Ik vertel ze meestal wat er gedaan zou moeten worden en daarvoor geef ik ze dan een redelijke termijn. Binnen die periode moeten ze aan mijn voorstellen hebben voldaan. Zo niet, dan ga ik weer op bezoek, net zo lang, tot het dier een dierwaardig bestaan heeft gekregen. Blijven de eigenaren weigeren, dan wordt de hond in beslag genomen. En als ze dat niet willen, haal ik de politie erbij. Maar dat komt gelukkig zelden voor. Zoals gezegd, veel mensen zijn opgelucht dat je langs komt. Ze zien in dat er iets moet gebeuren".

"Een klacht is dus nooit in een dag afgehandeld", zegt Kaye. "Tenzij het zo erg is dat het dier direct in beslag moet worden genomen, maar dat komt zelden voor. Het liefste geef ik een advies en kom na een week of drie kijken hoe het ermee staat". Dat advies kan ook van medische aard zijn. Veel honden lijden aan huidziekten, waarvoor ze naar de dokter moeten. Of ze moeten dringend een wormkuur hebben. Ook dat controleert Kaye. Ze stuurt de eigenaren naar de dierenkliniek op Parera, zodat ze een oogje in het zeil kan houden. Als de eigenaar van de hond na de afgesproken termijn niet bij de dierenarts is geweest, kan hij weer bezoek of een telefoontje van Kaye verwachten.

"Sommige beesten hebben verschrikkelijke huidziekten. Ze zien er vies uit en gaan stinken. De eigenaar weet vaak niet wat hij moet doen en bindt het beest dan maar vast. Op het laatst durft hij er zelf niet meer bij. Een vicieuze cirkel", vertelt Kaye niet zonder emotie.

Veel klachten gaan over de zogenaamde kettinghonden of over honden in hokken. Kaye kan niet genoeg benadrukken dat zulke honden absoluut niet geschikt zijn om het huis te bewaken. "Een hond moet los lopen, zodat de hele tuin zijn territorium wordt. Zodra er iemand op dat territorium komt, zal hij dat dan ook fel verdedigen".

"In eerste instantie zijn wij dan ook voor een loslopende hond, maar soms kan dat niet, bij voorbeeld omdat het terrein geen deugdelijke omheining heeft. In dat geval adviseren wij altijd een 'looplijn': een lange lijn die tussen twee palen of bomen is gespannen. Aan die lijn wordt een vrij glijdende ring met ketting bevestigd. De hond heeft op die manier een flinke loopruimte, waardoor het territorium wordt vergroot".

"Wat ook veel gebeurt", vertelt pr-vrouwe Barbara Halabi, die er inmiddels bij is komen zitten, "is dat er een ketting om de nek van het beest wordt gedaan in plaats van een halsband. Als het dier dan groter wordt, groeit de ketting helemaal in het vlees van de hond. We hebben het wel eens meegemaakt dat die ketting tweeëneenhalve centimeter diep in de huid van een hond zat. Gruwelijk is dat. Ook een touw om de nek kan dat resultaat hebben".

AFRANSELING

Pure dierenmishandeling komt helaas ook voor. Kaye en Barbara vertellen van de man met een jonge hond, die in de tuin plaste. De man werd daarop zo kwaad, dat hij de hond aan een boom ophing en met een stok afranselde. Dat gebeurde regelmatig en op een goed moment slaagde de Dierenbescherming samen met de politie erin de man op heterdaad te betrappen. De hond werd in beslag genomen - "die heeft nu een heel goed tehuis" - en de man kreeg de boodschap dat hij nooit meer een hond mocht aanschaffen. Een tijdje later had hij echter toch weer een hond, met een touw om zijn nek. Ook die werd in beslag genomen. Onlangs hoorden de dierenbeschermers dat hij nu zelfs drie honden heeft. "Daar gaan we dus weer op af", zegt Halabi. "We houden vol".

De Dierenbescherming heeft er ook het recht toe om vol te houden. In de landsverordening van februari 1964 staat dat op het opzettelijke pijn of letsel veroorzaken aan een dier een gevangenisstraf van zes maanden of duizend gulden boete staat. Diezelfde straf krijgt de eigenaar van een dier, die het beest de nodige verzorging onthoudt (artikel 265). In de politieverordening voor Curaçao is sprake van een verbod op een 'halsband die schadelijk is voor de hond'. Voorts dient zich binnen het bereik van een vastgelegde hond een schaduwrijke plek te bevinden, 'waar het dier beschutting heeft tegen weersomstandigheden als zon en regen'. Katten mogen overigens helemaal niet vastgelegd worden.

LICHTE STRAFFEN

De straffen zijn belachelijk licht, zo meent de Dierenbescherming. Bovendien bereiken de meeste klachten nooit de rechter. Het bestuur is dan ook blij dat het een advocate bereid heeft gevonden, de Dierenbescherming in bepaalde gevallen bij te staan. Zodat er werk van gemaakt kan worden en de schuldigen worden gestraft.

De meeste klachten die bij het asiel binnen komen gaan over honden. Maar ook over andere dieren wordt de Dierenbescherming nogal eens gebeld. Over losgebroken apen bij voorbeeld. "Daar hebben de mensen veel last van", vertelt Kaye. "Ze eten namelijk alles, tot en met televisie-antennedraden toe. Maar we kunnen er weinig mee doen. Apen, en katten trouwens ook, krijg je nauwelijks te pakken. Dat kost je uren tijd, daar is geen beginnen aan. We geven de mensen dan altijd het advies om bij de dierenarts een kalmeringspil te vragen. Die kunnen ze dan in wat eten doen en daarmee moeten ze dan proberen het beest te lokken. Als het dier eenmaal versuft is, kunnen ze het komen brengen".

Een ander geval betreft papegaaien. Halabi: "Laatst was er zelfs een toerist die ons opmerkzaam maakte op een geval van papegaaien die in een heel klein hokje zonder water in de felle zon zaten. Kaye is daar met de politie op af gestapt en nu zitten ze in een mooie grote kooi, die om een boom heen is gebouwd".

VANGSTOK

De verhalen komen los. De Dierenbescherming komt met zoveel trieste gevallen in aanraking. Gelukkig doen sommige mensen in zulke gevallen vrijwillig afstand van een dier. Zoals die dame die op vakantie was. "We werden gebeld door een mevrouw die op de hond van de buurvrouw zou passen. Dat beest zat in een kooi en was zo agressief, zo gevaarlijk, dat niemand hem eten kon geven of het hok kon schoonmaken. Met een speciale vangstok hebben we dat dier uit zijn hok bevrijd. Toen de eigenaresse terugkwam van vakantie wilde ze de hond niet meer terug".

"Het is zo oneerlijk", vervolgt Kaye. "Er zijn maar heel weinig honden die een vals karakter hebben. Het zijn de mensen die er monsters van maken. Ze binden het beest vast, waardoor de hond nog agressiever wordt. Ze worden bang van hun eigen hond. Ten slotte bellen ze in arren moede het asiel: Kom de hond maar afmaken. Maar ze hebben er zelf een gevaarlijke hond van gemaakt".

Sommige mensen weten ook absoluut niet wat de mogelijkheden zijn. Een hond met een gebroken poot bleek bij een mevrouw te horen, die geen vervoer had en niet wist dat ze het asiel had kunnen bellen voor hulp. Zij wist ook niet wat ze met het dier aan moest. "In zo'n geval kom je als de reddende engel, en dat geeft veel voldoening", vertellen de beide dames.

Kaye noemt het opmerkelijk, hoeveel een hond van zijn eigenaar blijft houden, ook als die helemaal geen aandacht voor hem heeft. "Het duurt zo lang voordat honden je haten. Ze hebben zoveel vertrouwen in de mens". Vertrouwen dat sommigen van ons vervolgens diep beschamen.

Over het algemeen komen er een stuk of tien klachten per maand binnen. In 90 procent van de gevallen vindt Kaye een goede oplossing. In de overige 10 procent gaat het om een hond die agressief geworden is. Sommige daarvan worden afgemaakt, maar voor andere slaagt Kaye er toch nog in een nieuw tehuis te vinden.

Zoals voor de bouvier met zijn erfelijke huidziekte. Ruim drie maanden is Kaye met dat geval bezig geweest. "Het was een hele lieve hond, maar er zat geen haartje meer op zijn lijf. De eigenaar had eigenlijk het geld niet om al die medicijnen te betalen. Na een hele tijd proberen besloot hij toch maar afstand te doen van het beest. Dat is nu bij een gezin ondergebracht en het is gewoon een 'superhond' geworden".

Gelukkig kan Kaye veel van dergelijke positieve verhalen vertellen over dieren die nu een goed tehuis hebben, hetzij bij hun oorspronkelijke baas, hetzij bij anderen. In eerste instantie wil zij vooral 'de mensen helpen hun dieren te helpen'. Als ze daarin slaagt, is ze tevreden.

Giften ter ondersteuning van het werk van de Dierenbescherming zijn welkom. ABN/Amro 1241184; MCB 2844907; postgiro: 558850;

Foto Ken Wong

■ *Kaye McOustra met een 'klachtenhond'.*

Juan David Martina

Vervolg van pag. 4

concurrentie geen dreun voor de mensen die op dit eiland van muziek leven?

Volgens J.D. Martina hoeft het één het ander niet uit te sluiten. Het feit dat een kleine groep lokale mensen op dit terrein uitstekend werk leveren, betekent niet dat men op de plaats rust moet houden. Het eerste Cifa Festival van vorig jaar, waarbij drie bomvolle zalen van Centro Pro Arte genoten hebben van het optreden van het Filharmonisch Orkest van Bogota, was een dermate groot succes dat men wel mag concluderen dat ons eiland hier rijp voor is.

Daarnaast wil Cifa niets liever dan een grotere betrokkenheid van onze lokale artiesten. Met het orkest van Caracas treden dit jaar twee lokale solisten op, te weten Harold Martina aan de piano in Beethoven's Emperor Concert en Mariëtte Landheer in het concert voor cello van Saint-Saens. Ook in het Picnic Concert bij het Curaçaosch Museum treden naast buitenlandse musici ook lokale ensembles op. Tenslotte is het de bedoeling dat het jaarlijks terugkerende Cifa festival meer belangstelling bij het lokale publiek creëert voor klassieke muziek in het algemeen. Het is niet onwaarschijnlijk dat deze belangstelling onze lokale musici ten goede zal komen.

DEVIEZEN

In een tijd waarin de spookbeelden van een nationale financiële crisis steeds dreigender de kop opsteken, vraagt men zich wel eens af of zo'n groots orkest als de Municipal van Caracas niet teveel deviezen zal opslorpen.

"Nee", antwoord J.D. Martina resoluut. "In de eerste plaats hoeven wij het orkest niet te betalen voor haar optredens. Alleen de solisten ontvangen een representatieve vergoeding, die echter in het niets valt vergeleken met de bedragen die hier doorgaans worden neergeteld voor buitenlandse artiesten in het populaire genre.

Verder zorgt het orkest zelf voor het luchttransport van en naar Caracas. Welke subsidies ze daarvoor in Venezuela hebben geregeld doet niet terzake. Feit is dat goede orkesten graag serieuze uitnodigingen aangrijpen om voor een buitenlands publiek op te treden en om zodoende de ontplooiingsmogelijkheden van de musici te verruimen. Cifa betaalt wel de verblijfskosten van het orkest op Curaçao, maar aangezien het een lokaal hotel betreft wordt het geld dus lokaal besteed".

PUBLIEK

Ondertussen maakt Cifa zich ook klaar voor een publiek concert van de Orquesta Sinfonica Municipal in Fort Amsterdam, als onderdeel van het festival. "Hoe meer mensen wij bereiken, des te eerder benaderen wij ons doel om een bijdrage te leveren aan het leefklimaat op ons eiland. Daarom worden ook jeugdconcerten georganiseerd en zullen de ensembles die aan het Picnic Concert deelnemen, verschillende scholen bezoeken. Wij kunnen ons nauwelijks een directere manier voorstellen om klassieke muziek bij de mensen te brengen, dan via schooluitvoeringen en een gratis concert met universele muziek, temidden van het historische hart van Willemstad", aldus Juan David Martina.

Wat woorden ons zeggen

Ook het beste paard struikelt

= door Cor Swanenberg =

HET PAARD WORDT er ook taalkundig nogal eens voor gespannen. Van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse Taal (elfde druk) geeft bijna drie pagina's met paard in uitdrukkingen en samenstellingen.

De etymologie van het paard stoelt op het Middelnederlandse *peert, paert, pert, part.* De Oudhoogduitse vormen *parafrid, pferfrit* (die in het Nieuwhoogduits tot *pferd* werden) zijn ontleend aan het Middellatijn *paraverêdus* dat ook in het Engelse *palfrey* (rijpaard) en het Nederlandse *palfrenier* (voor koetsbediende) voortleeft. Franck-Van Wijk's woordenboek verwijst overigens voor een oorspronkelijk Germaans woord voor 'paard' naar *ros.* **Dat komt goed uit, want het woord ros hebben wij nodig voor de sprong naar het Engels** *horse.* Het woord *ros* schijnt een onder Duitse invloed verbreide, maar wellicht vanouds dialectische Nederlandse vorm te zijn naar het Middelnederlandse *ors (hors).* Onion's Oxford Dictionary of English Etymology, noemt the horse 'the quadruped Equus caballus'. Er wordt o.m. melding gemaakt van Oudengels *horse.* Oudfries *hors, hars* en *hers.* Middelnederduits *ros, ors* en Middelnederlands *ors, ros.*

Het Papiaments *kabai* is natuurlijk verwant aan het Spaanse *caballo* en het Portugees *cavalo.*

Laten we onze verzameling van volkse zegswijzen met het woord paard eens doornemen:

Het is te slecht weer voor het paard, laat de knecht het land maar 254 gaan bemesten (het paard stond duidelijk in hoger aanzien als de knecht); *met zulk slecht eten kun je het veulen van het paard jagen* (met zo'n kwalijke behandeling kun je de hechtste vrienden wegjagen); *een paard valt nog wel ooit al heeft het vier benen* (is natuurlijk een variant op het beste paard struikelt wel eens); *jong te paard is oud te voet,* (want vroege weelde breekt altijd op); *ziekten komen te paard, maar gaan te voet* (men heeft ze snel opgelopen, maar de genezing gaat meestal langzaam); *'n blind paard loopt er niets kapot* (het is er kaal en leeg); *je kunt daarbinnen met paard en kar wel keren* (zo ruim is het); *'t paard achter de wagen spannen* (iets helemaal verkeerd aanpakken); *een kreupel paard is nog geld waard als je zelf de kar moet trekken* (in tijd van nood is alle hulp welkom); *bij 'n kwaad paard moet je achter wegblijven en bij een jonge meid voor* (in beide gevallen kunnen er kwalijke gevolgen uit voortvloeien); *weinig laden, zoetjes varen, doet kar en paardje sparen* (varen = rijden); *snmidpaarden en schoenmakers- vrouwen gaan blootsvoets* (vaklui hebben geen tijd voor het eigen huishouden); en dan zegt men in Brabant ook nog wel eens laatdunkend: *een goede boer heeft een vette vrouw, een mager paard en een zoon op het seminarie.*

Van werken gaan de beste paarden kapot en die hebbenwnog weel ijzer onder de voeten houdt niet bepaald een aansporing tot werken in: *er zijn luxe paarden en werkpaarden* (er zijn nu eenmaal (onrechtvaardige) verschillen in de wereld; als je voor een dubbeltje geboren bent...); *de paarden die de haver verdienen, krijgen ze niet* (wederom is het leven onrechtvaardig).

Dan zijn er nog de 'hippische' zei-spreuken:

Dwalen is menselijk, zei de boer, en hij zocht zijn paard, terwijl hij erop zet; het ging helemaal verkeerd, zei de boer, de vrouw werd beter en het paard ging dood; het is altijd wat. zei het vrouwtje, is het onze vader niet, dan is het ons paard.

Laten we besluiten met een paar volkse wijsheden:

Je paard en je vrouw moet je nooit uitlenen; het een krijg je dun , het ander dik terug is een uitdrukking die voor zichzelf spreekt; *een goed paard komt niet op de markt* houdt in dat de beste paarden thuis te vinden zijn. Dit werd ook gezegd tot potentiële vrijers om aan te geven dat eerzame dochters thuis te vinden waren. Het is dus niet hetzelfde als *de beste paarden staan op stal.*

John F. Kennedy sprak het verlossende woord

Nederland stond op rand van bloedige oorlog met Indonesië

OP HETZELFDE moment dat dr. Subandrio, de Indonesische minister van Buitenlandse Zaken, dringend op het Witte Huis wordt ontboden, ben ik als 22-jarige sergeant van de 41e Pantserinfanterie Bataljon Stoottroepen wachtcommandant op het vliegveld van Kaimana en schreeuw de longen uit mijn lijf: "Vuren, vuren..." Het is drie uur in de morgen van de 26e juli 1962 en boven het stikdonkere vliegveld is het diepe gebrom van een Indonesisch Herculesvliegtuig te horen: een nieuwe luchtlanding. Binnen enkele seconden sproeien de vierling-luchtdoel mitrailleurs rond het hele vliegveld vergeefs fonteinen van licht omhoog.

= door Cornelis Schelfhout,Gelderlander =

> DERTIG jaar geleden balanceerde Nederland op de rand van oorlog met Indonesië. Maar op het nippertje werd een akkoord bereikt dat in de late avond van de 15e augustus 1962 werd getekend. De Nederlanders gingen naar huis, de Indonesische vlag wapperde overeenkomstig de vurige wens van president Sukarno inderdaad van Sabang tot Merauke.

Oudejaarsavond in de tropennacht. In de *Oval Office* van het Witte Huis te Washington, luistert minister Subandrio beleefd naar wat president John F. Kennedy te zeggen heeft. In opdracht van Sukarno moet hij de onderhandelingen met de Nederlanders afbreken en terugkeren naar Jakarta. Op Celebes schepen de Indonesische invasietroepen zich al in, Sukarno houdt de laatste krijgsraad voor de aanval.

RUSSICHE ADVISEURS

De Indonesische strijdmacht, onder bevel van commandeur Sudomo, bestaat uit 7.000 parachutisten, 10.000 man infanterie en artillerie en 45.000 mariniers met amfibische tanks en landingsvaartuigen. Zes onderzeeërs zullen de uit rond 150 schepen bestaande invasievloot richting Biak escorteren. Bij gebrek aan opgeleide bemanningen, zullen Russiche adviseurs de onderzeeërs varen. Door de enorme afstand moeten de aanvallers het zonder luchtsteun van hun Migs zien te redden. Wel staan op Java Russische raketten gereed om op Biak te worden afgevuurd. Het is de bedoeling dat de Nederlandse straaljagers al op de grond vernietigd worden. Schout-bij-Nacht Reeser kan hier slechts een bescheiden Nederlandse strijdmacht tegenover stellen. Zijn marine beschikt over 10 Neptune radarvliegtuigen, 4 torpedobootjagers, 2 fregatten en 2 onderzeeërs, waarvan er één 'de post rondbrengt langs de zuidkust'. Verder heeft hij 9.600 man aan troepen en bestaat zijn luchtmacht uit 22 Hunter straaljagers, 4 Dakota's en 2 helikopters.

ZORGELOOS

Luitenant-kolonel b.d. R.G. Beekhof, toen eerste luitenant en plaatsvervangend commandant van de compagnie Stoottroepen die het vliegveld van Kaimana moet verdedigen, vertelt in zijn huiskamer in Ermelo: "We kregen opdracht om naar Nieuw Guinea te gaan en we gingen. Dat zou nu ondenkbaar zijn. Als er nu een militaire eenheid naar een brandhaard wordt gestuurd, heeft dat terecht heel wat meer voeten in de aarde. Daar bemoeien zich bonden mee, het mag vooral niet *gevaarlijk* zijn en degenen die gaan, worden optimaal voorgelicht".

"Toen wij gingen, was de zaak al verloren. Van de politieke achtergronden wisten we niets, van de militaire situatie mogelijk nog minder. We hebben daar ook betrekkelijk zorgeloos geleefd en gelukkig nooit geweten wat er boven ons hoofd hing. Wat waren we onervaren, ook het beroepspersoneel! Toen er bij voorbeeld op Biak een keer luchtalarm was, gingen we met ons kopje thee onder een palmboom zitten. Dat soort dingen. Als het een half jaar langer had geduurd, als de onderhandelingen in Washington mislukt waren, dan zou het voor ons op een regelrechte ramp zijn uitgelopen".

"We waren een samen geraapt stelletje. De compagnieën werden op sterkte gebracht met mensen uit andere bataljons, die natuurlijk niet de besten stuurden. Ik dacht toen: dit kan nooit het leger zijn. De chaos van die dagen, de oppervlakkige troepenkeuring, de gebrekkige uitrusting. Maar voor we het wisten, zaten we op de *Zuiderkruis* en lieten we Hoek van Holland achter ons liggen".

Nederlandse militairen trekken op patrouille door een dorpje in Nieuw Guinea. Het ging er in die dagen nog gemoedelijk aan toe, Papoea-jongetjes mochten af en toe zelfs geweren vasthouden...

ZEVENDE VLOOT

Op 20 maart 1962 zijn op Huntland Estate, een weelderig landgoed vijftig kilometer buiten Washington, geheime Nederlands-Indonesische besprekingen begonnen. Als voorzitter fungeert de Amerikaanse diplomaat Ellsworth Bunker. Hij heeft een globaal overdrachtsplan op papier gezet. De beraadslagingen verlopen uiterst moeizaam en slepen zich maanden voort. Het zijn vooral het zelfbeschikkingsrecht voor de Papoea's en de lengte van de periode van het VN-tussenbestuur die de Indonesiërs dwars zitten. Heeft Sukarno niet bij voortduring uitgeroepen dat vóór 1 januari 1963 de Indonesische vlag boven Irian Jaya moet wapperen? En heeft hij niet, als dat niet mocht lukken, het bevel tot aanvallen gegeven en een invasiemacht gereed te houden?

Op donderdag 26 juli loopt het overleg muurvast en hebben de Indonesiërs er geen behoefte meer aan de onderhandelingen voort te zetten. Voor hen is de zaak bekeken, ze willen en moeten terugkeren naar Jakarta. De grote aanval kan beginnen.

De toestand is nu zeer ernstig. Dr. J.H. van Roijen, de toenmalige ambassadeur in Washington en leider van de Nederlandse delegatie, laat Den Haag weten: "Willen wij de ramp van een oorlog nog voorkomen, dan blijft ons niets anders over dan te trachten op het punt van de duur van het VN-bestuur water in de wijn te doen".

Maar dan ontbiedt president Kennedy minister Subandrio op het Witte Huis. Het wordt een hoogst eenzijdig gesprek. Kennedy vertelt Subandrio hoezeer hij de Indonesische bereidheid tot overleg op prijs stelt en complimenteert Subandrio met de briljante Indonesische diplomatie, die er bijna in geslaagd is zonder regelrechte oorlog Nieuw Guinea in handen te krijgen. Op die weg moet Indonesië voortgaan, want anders, als Indonesië een grote aanval inzet, vervolgt Kennedy plotseling dreigend, zullen de Verenigde Staten niet werkloos blijven toezien en voor ernstige beslissingen staan.

Minister Subandrio is geschokt. Hij is diplomaat genoeg om te beseffen wat Kennedy bedoelt. In gedachte ziet hij de Zevende vloot al opstomen. Als hij het Witte Huis verlaat, is hij diep ontgoocheld. Nicolaas Jouwe, die als Papoea-afgevaardigde de onderhandelingen aan de zijlijn mag volgen en bij Ellsworth Bunker op bezoek is geweest, komt toevallig Subandrio in de gangen van het Witte Huis tegen. Staan er tranen in zijn ogen? Wat Subandrio van Kennedy in de Oval Office te horen heeft gekregen, wordt Jouwe echter niet gewaar.

Eindelijk sprak Kennedy het woord van steun waar Nederland zo lang op wachtte. Maar niemand komt het te weten. Nederlandse onderhandelaars in Washington, noch de regering in Den Haag, want Subandrio houdt zorgvuldig zijn mond.

ANNEMOON STUIVER

In Nieuw Guinea is intussen het codewoord 'Annemoon Stuiver' uitgegeven. De gereed liggende Indonesische invasievloot is de Nederlandse inlichtingendienst, die er in geslaagd is de Indonesische codes te breken, niet ontgaan. Dat betekent verhoogde paraatheid, vóór zonsopgang de stellingen in onder het enerverende gegier van warmdraaiende straaljagers, langdurig wachtlopen, extra patrouilles en met je geladen karabijn naar bed.

Op een avond verdwijnt in de snel invallende duisternis somber zwijgend een gevechtspatrouille onder commando van luitenant Beekhof van het vliegveld van Kaimana om in het achterliggende oerwoud vers gelande Indonesische parachutisten op te sporen. Beekhof: "Het waren eigenlijk twee patrouilles, we liepen achter elkaar aan. Op een van de volgende dagen valt op een gegeven moment een van de jongens flauw. Zoutgebrek. Ik heb toen tegen luitenant Moonen, de commandant van de andere patrouille, gezegd dat hij maar moest lopen naar het punt waar we een hinderlaag zouden leggen en ik hem na twee uur zou volgen. Na die twee uur zijn we weer op weg gegaan en plotseling werd er verschrikkelijk geschoten. Wat bleek? De patrouille van Moonen was verdwaald in een cirkel gaan lopen, zijn op ons gestuit en hebben ons voor para's aangezien. Wat gemakkelijk kan, want in zo'n oerwoud is het schemerdonker".

"Gelukkig hebben wij niet teruggeschoten. Door te schreeuwen stopte het vuren tenslotte, maar dat was voor korporaal Derks te laat. Hij had een kogel dwars door zijn hoofd. Moonen zelf, die naar voren was gekropen, werd getroffen in de ransel op zijn rug. Maar de kogel bleef in zijn kompas steken. Hij heeft enorm geluk gehad".

"Later, terug in Nederland, ben ik bij de moeder van Derks op bezoek geweest. Toen bleek dat ook zijn vader gesneuveld was. In mei '40 op de Grebbeberg".

Het is nog steeds de 26e juli als laat op de avond ambassadeur Van Roijen zich aandient bij Dean Rusk, de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken. In opdracht van de Nederlandse regering moet hij ernstig protesteren tegen de halsstarrige Indonesische houding en proberen uit te vissen of Nederland, nu de onderhandelingen zijn vastgelopen, op Amerikaanse militaire steun mag rekenen.

Maar ook Rusk lijkt het beter niet te vertellen wat Kennedy zojuist tegen Subandrio heeft gezegd. Er valt, zegt hij, alleen over een noodevacuatie te praten. De Amerikaanse autoriteiten hebben al gevraagd wat daarvoor nodig zal zijn. En Van Roijen seint somber naar Den Haag: "Mijn conclusie is dat we van de Verenigde Staten niets meer te verwachten hebben".

Een Papoea-verkenner brengt inlichtingen over gelande Indonesische para's bij de politie in Merauke. De para's werden later door de Nederlandse Marine gevangen genomen.

De Nederlandse regering buigt. De langste en gevaarlijkste dag van het politieke steekspel is om. Men is langs de rand van de oorlog gegaan. De volgende weken raken de onderhandelingen door ingrijpen van Kennedy in een stroomversnelling. De Indonesische deelnemers aan het overleg, op de hoogte van Kennedy's dreigement, stemmen tegenstribbelend met alle regelingen en voorwaarden in, de onwetende Nederlanders op hun beurt doen inderdaad veel water in de wijn. Er is tenslotte nog wat onenigheid over het hijsen en strijken van vlaggen, maar ook dat wordt diplomatiek weggestreken.

CONTRE COEUR

Op de late avond van de 15e augustus 1962 is uiteindelijk alles in kannen en kruiken. In de Veiligheidsraadszaal in New York liggen de historische papieren op de hoefijzervormige tafel gereed om getekend te worden. Secretaris-generaal Oe Thant presideert de plechtigheid. Links en rechts van hem zitten de onderhandelaars. Ze wachten, want het fiat uit Den Haag is nog steeds niet binnen.

Luns: "We hebben ze uren in de VN laten wachten als duidelijke aanwijzing dat de overeenkomst wat ons betreft *contre coeur* gesloten is". Het is al elf uur als Luns tenslotte naar de telefoon gaat. "Luns was tot tranen toe bewogen", weet Van Roijen nog. "Het ging hem zo enorm aan zijn hart. Hij vond dat wij iets zonder slag of stoot opgaven, hetgeen moreel en politiek fout was".

In het ziekenhuis van Kaimana bezwijkt luitenant Moreu aan een enkele dagen eerder in een vuurgevecht met Indonesische para's opgelopen verwondingen. Hij heeft de twijfelachtige eer de laatste Nederlander te zijn die in een koloniale oorlog sneuvelde.

Op 31 december wordt de Nederlandse driekleur gestreken en gaat de Indonesische vlag enkele uren vóór de jaarwisseling naast de VN-vlag omhoog. Sukarno heeft zijn zin gekregen. Maar de relaties tussen Indonesië en het vroegere moederland herstellen snel. Spoedig is Luns bij Sukarno op bezoek en op een gegeven ogenblik treedt een Indonesische marine-officier op Luns toe en dankt hem voor het redden van zijn leven.

"Kolonel, verklaar u nader", antwoordt Luns. Het blijkt dat de man was ingedeeld bij de invasiemacht die in de vroege morgen van de 16de augustus 1962 Biak zou aanvallen. Het verlossende telefoontje van Luns naar New York dat de overeenkomst getekend kon worden, leidde op het allerlaatste moment tot afgelasting van het offensief. "Kolonel", zegt Luns tegen beter weten in, "laat ik u verzekeren: we hadden u allemaal afgemaakt".

Frits Palm: "God zij dank zijn er ook Antilliaanse Nederlanders" (vervolg van pag. 1)

stander van een koninkrijk. Dat is voor de Antillen en Nederland voordelig. Ik vind dat er kleur wordt gebracht in het koninkrijk door deze banden. We kunnen veel van elkaar leren. Je bent er met elkaar beter aan toe, maar je moet elkaars zwakke en sterke punten kennen en je moet respect voor elkaar hebben. Het uiteindelijke produkt is positiever dan de afzonderlijke delen. Verder is het koninkrijk belangrijk voor de stabiliteit van de eilanden. Verder blijf je op de eilanden afhankelijk van expertise van buiten. In Nederlandse steden is dat ook zo. We zitten nu eenmaal in een bootje en de ruzie gaat alleen over wie, waar in dat bootje gaat zitten. Maar eigenlijk wil niemand uit dat bootje stappen. Dat vinden we toch eng".

Maar onder normale omstandigheden heb je maar één kapitein...

"We moeten de autonomiekwestie nogmaals goed tegen het licht houden. De Antillen en Aruba zijn autonoom, maar we hebben ook een aantal koninkrijkstaken. De verantwoordelijkheden die in het Statuut zijn genoemd, moeten tegen het licht worden gehouden, zodat we heel helder van elkaar weten waar de verantwoordelijkheid van de een eindigt en die van de andere begint. Als er bepaalde conflict-situaties zijn, komt die autonomiekwestie nog eens extra aan de orde".

De PNP heeft een pleidooi gehouden voor een algehele herziening van het Statuut...

"Het Statuut wordt gereviseerd en moderner gemaakt. Ik denk dat er daarbij rekening moet worden gehouden met de afspraken die er in het verleden met elkaar gemaakt zijn. Het kan niet zo zijn dat de een, los van de andere, de autonomie op een bepaalde manier gaat interpreteren. Je moet het wel met elkaar eens zijn. Je zal men z'n drieën met elkaar aan tafel moeten gaan zitten om overeenstemming te bereiken: ook over herziening van het Statuut".

De ommezwaai in politiek Den Haag ten aanzien van het koninkrijk wordt met de nodige argwaan bekeken. Men vermoedt dat eigen belang van Nederland een (te) belangrijke rol speelt, zoals Europa '92...

"Ik geloof zeker niet dat Europa '92 daar iets mee te maken heeft. Ik zei al dat er een wederzijds belang is, maar dat staat daar los van. Daarnaast speelt de stabiliteit een rol èn de Surinaamse situatie. Daar hebben we sinds 1975 een ontwikkeling gezien die op zijn minst de wenkbrauwen doet fronsen over overlevingskansen en stabiliteit van zeer kleine gemeenschappen. Ik denk niet dat eigenbelang van Nederland de primaire reden is geweest. Wat ik wel wil zeggen is dat het alleen maar goed zou zijn als ook Nederland belang zou hebben. Op termijn is het veel gezonder als je wederzijds voordeel hebt van je relatie. Dat is veel gezonder dan dat je op een charitatieve manier te werk gaat en zegt 'de eilanden zijn wat onderontwikkeld laten we nog een paar centen geven'. Strukturele samenwerkingsrelaties zijn veel beter. Ook voor de eigenwaarde".

De St. Maartenmaatregel, had u die verwacht?

"Op een gegeven moment zag je dat allemaal aankomen. Maar ja, wanneer was dat gegeven ogenblik? In de nadagen van Jan de Koning zijn we begonnen wat explicieter aandacht te schenken aan de verbetering van het bestuur. Daar is nogal wat gebeurd. De politie werd aangepakt, de marechaussee kwam, de belastingdienst werd gereorganiseerd. Er zijn dus wel een aantal dingen gebeurd op St. Maarten. Als je de krantenartikelen naleest, dan zijn het steeds dezelfde ingrediënten: maffia, namen. Op een geven moment gaat men in Nederland anders denken en dan wordt het de politici allemaal te veel. Dan gaat die slinger van de klok plotseling de andere kant op".

Zou zo'n maatregel - op Curaçao - mogelijk zijn?

"We hebben gezien dat het juridisch mogelijk is. We hebben wel bespeurd dat de Antilliaanse regering de verantwoordelijkheid voor een belangrijk deel naar zich toe heeft getrokken. Ik denk dat ze het zeker niet zover willen laten komen".

Verloopt het technische bijstandsprogramma volgens u zoals dat hoort?

"Als je ziet hoe het techische bijstandsprogramma is volgelopen. We hebben nu circa 75 man van de belastingdienst op de eilanden. Het gaat veel verder. Er worden erg veel mensen uitgezonden, zonder dat dit goed 'gemanaged' wordt of kritisch wordt bekeken. Het moet geen overname worden, maar kennisoverdracht blijven. Op de eilanden moeten de zaken door de mensen zèlf gedaan worden. Je moet er voor oppassen dat je mensen niet gaat irriteren. Op St. Maarten is er duidelijk een Nederlandse bovenlaag en een lokale onderlaag. De mensen hebben er terecht de indruk dat sprake is van overname. Er moet gewerkt worden aan structurele verbeteringen: opleidingen en dergelijke. De lokale mensen mogen niet de indruk krijgen dat hun toekomst geblokkeerd wordt. Ze moeten ook mogelijkheden hebben. Laten we alsjeblieft geen situaties creëren waarbij een voedingsbodem wordt gelegd voor neokolonialisme. Lokale expertise, ook buiten de overheid, moet meer ingzet worden. Er is ontzettend veel deskundigheid op deze eilanden, soms versnipperd, soms buiten de overheid. Maak daar explicieter gebruik van. Ik ben als de dood dat we te gemakkelijk deze eilanden, met alle goede bedoelingen, met een enorm aantal Nederlanders overspoelen, terwijl we onvoldoende gebruik maken van de potentiële krachten die er aanwezig zijn. Als je dat ongenuanceerd doet ga je antipathie kweken en zaken als dicriminatie extra aanzetten. In de haast willen politici dat alles in één kabinetsperiode gebeurt. We praten over ontwikkeling in brede zin. St. Maarten: iets dat in 40 jaar minder aandacht heeft gekregen, daarvan moet je niet de illusie hebben dat je dat in twee jaar voor elkaar krijgt".

Is St. Maarten verwaarloosd?

"Ik verwijs naar het rapport Pourier. Wat ik zeg is dat de mensen het uiteindelijk zelf moeten doen en moeten willen. Er kan hulp van buiten komen, maar in je planning moet je er rekening mee houden dat zaken langer duren. Dat zint heel veel mensen niet. De minister komt ook onder druk te staan. Ik kijk terug over een heel lange periode, ik zie dat er heel veel ten goede is veranderd op de eilanden. Maar vraag niet hoe lang dat duurt".

Een tweede Nederland zal het hier toch nooit worden...

"Ik hoop van niet. Soms hebben Nederlanders te veel illusies. Je moet reëel blijven".

Onder de loupe

door Victor Halkamp

Rode Kruis viert jubileum

HET NEDERLANDSE Rode Kruis viert dit jaar zijn 125e verjaardag. PTT Post in Nederland geeft ter gelegenheid van dit jubileum een serie van drie postzegels uit. Prinses Margriet, beschermvrouwe van het Nederlandse Rode Kruis, zal de zegels op de dag van uitgifte in ontvangst nemen in het PTT-museum in Den Haag. De zegels hebben een frankeerwaarde van respectievelijk 60+30, 70+35 en 80+40 cent. De ontwerpen zijn dit keer van de hand van een Fransman: Pierre Bernard uit Montreuil. Op de zegel van 60+30 c. staat een grafische voorstelling van het Rode Kruis. Het exemplaar van 70+30 cent staat in het teken van het hulpverleningswerk, de basis van het Rode Kruis. Op het ontwerp zien we een slachtoffer en een hulpverlener, verbonden door een transparant kruis. De derde zegel toont een wondverband en het bekende Rode Kruis-teken. Daarmee wordt de relatie tot het lijden van het slachtoffer uitgebeeld.

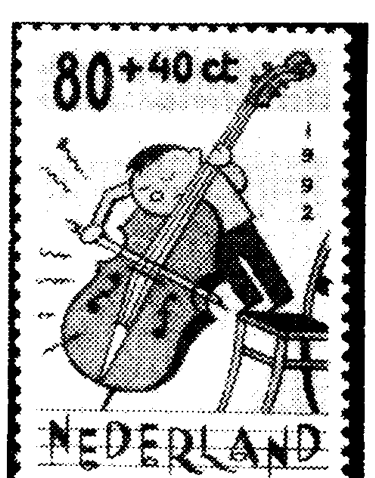
Behalve het woord 'Nederland' en de aanduiding van de frankeerwaarde staat op de zegels de tekst '1.000.000 leden 33.000 vrijwilligers'. Het rode kruis wordt voorafgegaan door het woordje 'ik' en gevolgd door een miniplattegrond van Nederland. Behalve de zegels komt er ook een boekje met drie exemplaren van 60+30, twee van 70+35 en één van 80+40 cent.

De Nederlandse post geeft elke vijf jaar Rode Kruiszegels uit. De eerste serie dateert van 1927 (vijf zegels) voor het zestigjarig bestaan van de organisatie. Daarna volgden emissies in 1957 (vijf), 1963 voor het eeuwfeest van het internationale Rode Kruis (vijf), 1972 (vijf), 1978 (een zegel en een velletje), 1983 (vier stuks en een carnet) en 1987 (drie exemplaren en een carnet).

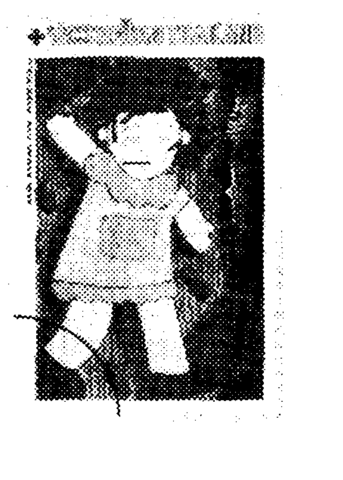
Ook in andere landen verschijnen met een zekere regelmaat zegels ten bate van het nationale Rode Kruis of de Rode Halve Maan-organisatie. In mei kwam het Caribische eiland Saint Kitts met vier zegels (10, 20,50 cents en 2.40 dollar) met o.a. een kaartje van de eilanden Sint Kitts en Nevis en ook een portret van de oprichter van het Rode Kruis, Henri Dunant, die op zeer vele Rode Kruis-uitgiften voorkomt. In maart kwam Thailand met een exemplaar van 2 baht met de tekening van een Thais schoolkind dat zich liet inspireren door het thema van een internationale tekenwedstrijd van het Rode Kruis: 'wereldcampagne voor de bescherming van oorlogsslachtoffers'.

KINDERZEGELS

De Nederlandse PTT Post maakte onlangs ook al de ontwerpen bekend van de jaarlijkse kinderserie, die voor 11 november op het programma staat. De Belgische ontwerper van de serie zegels (60+30, 70+35 en 80+40 cent), Ever Meulen uit Brussel, ging bij zijn creaties uit van het verschil tussen groot en klein bij het thema 'Muziek'. Kinderen zijn te klein om op een saxofoon, piano of contrabas te spelen. Dat verschil in grote muziek instrumenten en kleine kinderen komt in zijn ontwerpen duidelijk tot uiting. Op de zegel van 60+30 cent staat een saxofoonspeler. De zegel van 70+35 cent toont een jeugdige pianospeler en een bespeler van een contrabas is het motief van het derde exemplaar (80+40 cent).

De landsnaam is geplaatst op een notenbalk en de letters die de naam Nederland vormen, hebben veel weg van muzieknoten. Naast de losse kinderzegels verschijnt ook een velletje met drie exemplaren van 60+30, twee maal 70+35 en een van 80+40 cent. De schooljeugd komt — zoals elk jaar — ruimschoots voor de datum van uitgifte langs de deuren van de Nederlandse huizen om bestellingen op te nemen. Tot en met vorig jaar mocht de schooljeugd de bestelde zegels ook contact afrekenen, maar het comité kinderzegels heeft besloten betaling uitsluitend via cheques in te voeren, omdat het nogal eens gebeurde dat de schoolkinderen — met veel geld op zak — werden beroofd.

ARUBA

Aruba heeft zijn kinderzegels van dit jaar door schoolkinderen van het eiland zelf laten ontwerpen. De kindertekeningen hadden als thema het eeuwfeest van de Arubaanse posterijen dat 1 augustus werd gevierd. De drie zegels (45+25, 70+35 en 100+50 cent) die 30 oktober uitkomen, zijn door Hermien Abath bewerkt en geven uitdrukking aan de relatie kindpost: 'Ik houd van de post' (een hart), een vliegtuig dat post aanvoert en een postduif.

De Britse post liet kinderen de ontwerpen maken voor een serie van vier zegels die de bescherming van het leefmilieu als onderwerp hebben. De zegels zullen 15 september uitkomen. Ze beelden onderwerpen uit die bijna dagelijks in het nieuws zijn: de zure regen, de ozonlaag, het broeikaseffect en verder een vogel van de hoop (op betere tijden voor het milieu).

Een op een kindertekening lijkend ontwerp van Joachim Riess uit Chemnitz siert ook een in juli in Duitsland verschenen zegel van 100 pfennig. In Duitsland blijft het gezin de hoeksteen van de samenleving, getuige het ontwerp met de slogan 'Familie Schafft Zukunft'. Kindertekeningen ook in Polen, waar 26 juni twee zegels (1500 en 3000 zloty) uitkwamen met als motto: 'ik houd van...'. Hongarije liet onlangs ook kinderen de Hongaarse kinderzegels ontwerpen.

Vijf zegels met de vooral

bij de jeugd populaire stripfiguur Asterix komen in september uit op het Kanaaleiland Guernsey. Het geesteskind van Albert Uderzo is afgebeeld op exemplaren van 16, 23, 28, 33 en 39 pence. Tien jaar geleden werd voor de kust van Guernsey een 1700 jaar oud wrak van een schip aangetroffen dat de bijnaam 'Asterix' kreeg. Op de zegels is de bouw, de afvaart en de ondergang van het schip in beeld gebracht.

NIEUWE STAATJES

Het regent uitgiften van nieuwe staatjes. Onlangs ontving ik de aankondiging van uitgiften van GOS-staten als Wit-Rusland (20 kopeken en 1 roebel), Oezbekistan (10 kop.), Moldova (15 kop.), Kirgizië (10 kop.), Kazastan (25 kop.), Toerkmenistan (25 kop.) en Tadzjikstan (tweemaal 25 kop.). Dat betekent dus dat alle voormalige Sovjet-republieken een eigen uitgifteprogramma zullen volgen.

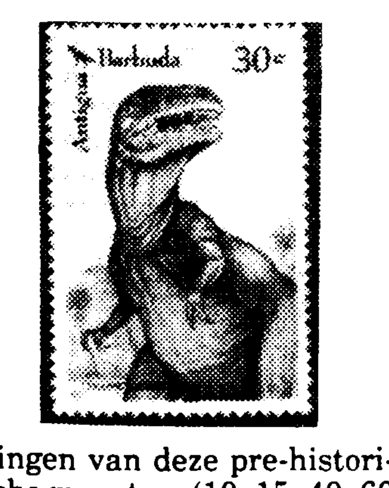
Eerder kwamen er ook al zegels van de ex-Joegoslavische staten Slovenië, Kroatië en Macedonië. De politieke strijd om de toekomst van dit gebied wordt ook op postzegels gevoerd. De ex-deelstaat van Joegoslavië 'is en was Grieks' hebben de Griekse posterijen laten weten op een recente postzegeluitgifte die uit zeven zegels bestaat (10, 20, 60, 80, 90, 120 en 340 drachmen). Op ontwerpen zijn beroemde Macedoniërs als Aristoteles, Alexander de Grote, de apostel Paulus en ook overblijfselen van oude Macedonische cultuur afgebeeld, zoals een mozaïek en een oude munt.

Ook de strijd om de Falkland-eilanden oftewel de Islas Malvinas, woedt op postzegels voort. De post op de Falkland-eilanden herdacht de tiende verjaardag van de bevrijding van het gebied na de Argentijnse inval met zegels van 14, 29, 34 en 68 pence. De bij de Falklandeilanden gelegen archipel Zuid-Georgia en de Zuid-Sandwich-eilanden deed hetzelfde. Vier zegels met dezelfde waarden. Asension en Sint Helena, Britse gebieden in de Atlantische Oceaan gaven vier zegels en een blokje uit met toeslagen ten bate van de slachtoffers van deze bloedige prestigestrijd.

Argentinië dat de Islas Malvinas al meer dan een eeuw als zijn grondgebied opeist, bracht ook drie zegels (alle drie 38 centavos) uit ter nagedachtenis aan de Argentijnse oorlogsslachtoffers. 'Caídos por la patria' (gevallen voor het vaderland) heet het op de zegels. We zien o.a. het slagschip, de 'General Belgrano'.

Argentinië kwam eerder met twee zegels met toeslagen (38+38 c.) met afbeeldingen van dinosaurussen, kennelijk een populair thema. De — niet erkende — republiek Sahara geeft ook postzegels uit (gedrukt op Cuba) en bracht vijf waarden in omloop met afbeel-

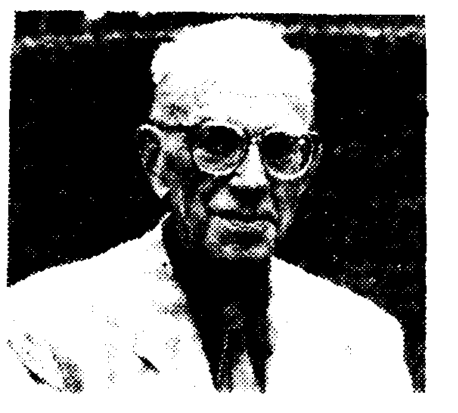

dingen van deze pre-historische monsters (10, 15, 40, 60 en 100 pesetas). De term dinosaurus werd 150 jaar geleden bedacht door een Britse wetenschapper. Dominica, Gambia, Ghana, Lesotho, Sierra Leone en Oeganda en Antigua-Barbuda hebben alle een lange serie en souvenirvelletjes laten verschijnen met een grote variatie aan dinosaurussen. Sierra Leone bracht zelfs een velletje van 15 stuks (50 leones elk) in verkoop.

Ziek & Gezond

door dr. M. de Groot

Neusbloeding niet altijd onschuldig

ER ZIJN HEEL wat mensen, die zomaar spontaan een neusbloeding krijgen. Meestal duurt het maar kort en wordt er weinig aandacht aan besteed. Toch komt het voor, dat neusbloedingen zo lang duren en zo heftig zijn, dat iemand eraan kan overlijden.

Het slijmvlies van de neus heeft een bijzonder karakter. Het is zeer sterk doorbloed, het bevat heel wat kliertjes, die slijm afscheiden en het heeft trilhaar, wat maakt dat ingeademde stofdeeltjes weer naar buiten worden bevorderd. De taak van de neusslijmvlies is eigenlijk het voorverwarmen van de binnen komende lucht en het filtreren ervan. Het is daarom gezonder om door je neus dan door je mond te ademen.

Vooral het voorste deel van het slijmvlies, wat het neustussenschot bekleedt, is erg vaatrijk en we zien dan ook, dat de meeste neusbloedingen van dit voorste deel van het neustussenschot vandaan komen. Maar ook kunnen bloedingen van andere plaatsen in de neus komen, b.v. van uit de achterste neusgangen.

Wat zijn nu de oorzaken van het ontstaan van een neusbloeding? Heel bekend is de bloeding, die ontstaat door met de vinger of met een voorwerp in de neus te komen. Je hebt dan kans die vaatrijke plek vóór in je neus te beschadigen. We zien ook vaak neusbloedingen optreden bij ongevallen, waarbij het gelaat wordt getroffen, de zg. aangezichtsletsel. Hierbij kunnen beschadigingen optreden van zowel neus- als mondslijmvlies. Neus en mond lopen dan vol met bloed en het slachtoffer heeft moeite om het in te slikken of uit te spuwen, omdat de bij een dergelijk aangezichtsletsel optredende pijn dit onmogelijk maakt.

Dan zien we nogal eens bloedneuzen optreden bij mensen die aan een te hoge bloeddruk lijden. Door deze hoge bloeddruk treden veranderingen op in de vaatwand, die tot gevolg kunnen hebben, dat er neusbloedingen optreden. Deze bloedingen kunnen soms zeer heftig zijn en moeilijk te stelpen.

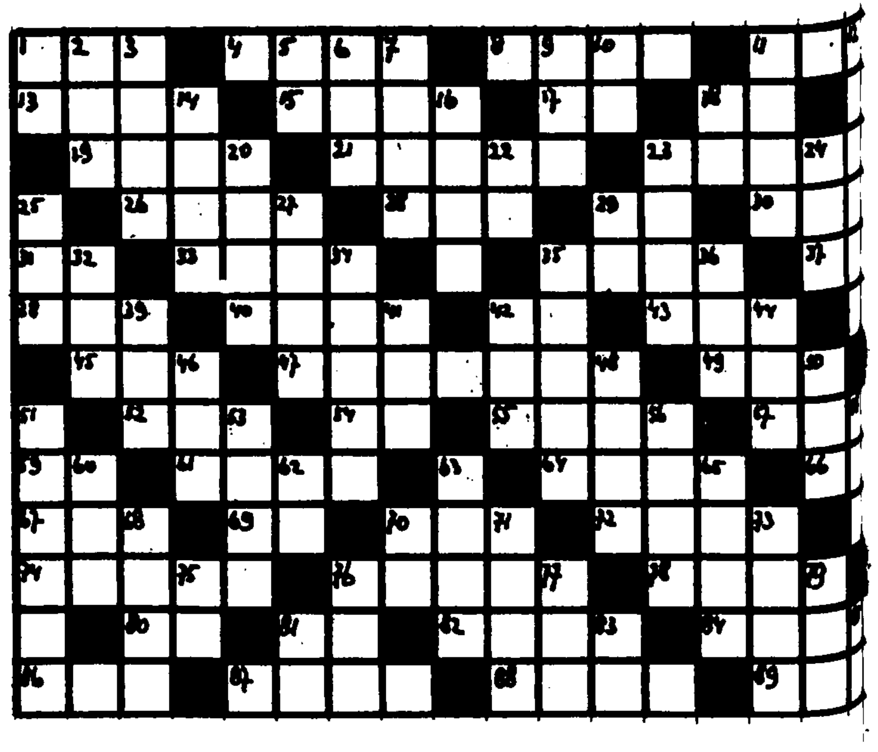
Een vierde oorzaak kan het bestaan van een stollingsstoornis in het bloed zijn. Bekend is dit bijvoorbeeld bij mensen, die een anti-stollingsbehandeling ondergaan. b.v. na grote bot-operaties, na hart- en vaataandoeningen of na een thrombose in het been. Ook zijn er mensen, die aangeboren stoornissen hebben in de bloedstolling. Deze ziekten zijn als regel familiair (de bekende 'bloedersziekte' of 'hemofilie' is er een van).

Als vijfde oorzaak kan ik dan nog noemen: ziekten, die gepaard gaan met stoornissen in de bloedstolling, zoals leukaemie (een ziekte van de witte bloedlichaampjes), die dodelijke neusbloedingen kan geven.

U ziet: een neusbloeding heeft soms weinig betekenis, maar kan ook op het bestaan van een ziekte wijzen. Natuurlijk behoeft u bij een gewone neusbloeding niet in paniek te raken. De beste behandeling is: de patiënt met het hoofd voorover te laten zitten (schrijfhouding) en de neus dicht te knijpen. Het bloed verzamelt zich dan vóór in de neus en kan daar stollen. Houdt dit enkele minuten vol en kijk naar het resultaat. Natuurlijk in het begin niet de neus snuiten, want dan kan de bloeding weer beginnen. Houdt de bloeding niet op, dan is het verstandig een arts te raadplegen, want dan zou er best iets anders achter kunnen zitten. Hetzelfde geldt voor mensen, die geregeld kleine neusbloedingen krijgen: ook hier moeten we weten wat de oorzaak is.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. onbepaald voornaamwoord; 4. Europese hoofdstad; 8. waterdiepte; 11. mak; 13. deel van een kerk; 15. slaapziekte; 17. hetzelfde; 18. aartsbisschop; 19. walm; 21. eenvoudig; 23. wapen; 26. gang; 28. vreemde munt; 29. deel van de bijbel; 30. landtong; 31. insgelijks; 33. gemalen graan; 35. vaartuig; 37. lidwoord; 38. waterdoorlatend; 40. grondsoort; 42. selenium; 43. laag; 45. gebogen been; 47. samenstel van buizen; 49. jong dier; 52. bijwoord; 54. vaartuig; 55. meetkundig lichaam; 57. toer; 59. waterpeil; 61. klein; 64. oningewijde; 66. voorzetsel; 67. kledingstuk; 69. muzieknoot; 70. varkensstal; 72. landbouwwerktuig; 74. stang; 76. café; 78. hardop; 80. jongensnaam; 81. bijwoord; 82. mengsel; 84. tocht; 86. geestelijke; 87. nevel; 88. plaats waar twee delen samen komen; 89. dans.

VERTICAAL: 1. maanstand; 2. vod; 3. groente; 5. oneven; 6. plant; 7. bijbelse figuur; 9. nageslacht; 10. militair; 11. lichaamsdeel; 12. knoeien; 14. zuivelprodukt; 16. bijbelse figuur; 18. waterpeil; 20. fris; 22. voegwoord; 23. sprakeloos; 24. gelofte; 25. koud; 27. deel van Noord-Brabant; 29. nummer; 32. voorzetsel; 34. vorm; 35. verstand; 36. dierenverblijf; 39. deel van het hoofd; 41. fout; 42. Engelse titel; 44. paljas; 46. mannelijk dier; 48. aalt; 50. laag; 51. nauwkeurig meten; 53. baar; 56. tobbe; 58. hoeveelheid; 60. keukengerei; 62. rondhout; 63. zorgelijke omstandigheden; 65. elite; 68. boterton; 70. vreemde munt; 71. deel van het lichaam; 73. reet; 75. uitroep; 76. uiting van genegenheid; 77. godheid; 79. aanwijzend voornaamwoord; 81. nikkel; 83. bevel; 85. muzieknoot.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Mw. Evie Kanteman
Kaya Wando 15
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. prieel; 5. MTS; 8. spatel; 13. eed; 14. oot; 15. las; 16. rb.; 18. señor; 21. ovaal; 24. in; 25. kor; 27. leng; 28. kelk; 29. lek; 30. Edik; 32. ede; 33. ere; 34. mare; 35. ore; 37. enorm; 38. pat; 39. Aser; 40. Enak; 42. gat; 43. gesel; 46. kei; 49. elan; 51. Ron; 52. ede; 54. Reno; 56. ris; 57. deeg; 58. rede; 60. por; 61. e.p.; 62. Aride; 63. sneer; 65. es; 66. Rai; 67. rat; 69. nis; 71. dokter; 72. die; 73. asbest.

VERTICAAL: 1. parket; 2. i.e.; 3. ees; 4. edel; 5. morgen; 6. t.o.; 7. stoker; 9. plak; 10. aal; 11. ts.; 12. lonken; 17. bod; 19. nee; 20. ondergoed; 22. verm|melden; 23. ale; 24. ler; 26. Rio; 29. lat; 31. kraan; 34. maker; 36. est; 38. pak; 41. gereed; 42. gas; 44. engerd; 45. eerste; 47. iep; 48. korset; 50. lip; 51. rel; 53. ede; 55. noe; 57. drie; 59. eens; 62. aat; 64. rib; 66. r.k.; 68. ai; 70. se.